PTT raportteja
PTT reports
PTT rapporter

292

Korhonen, O., Haltia, E., Horne, P., Hurttala, H., Koskela, T., Leppänen, J. & Lindfors, J.

Omistajanvaihdoksia ymmärtämällä kohti ilmastokestävää metsätaloutta

-Metsänomistaja 2020

Helsinki 2024

PTT raportteja 292

PTT reports 292

Omistajanvaihdoksia ymmärtämällä kohti ilmastokestävää metsätaloutta

– Metsänomistaja 2020

Korhonen, O., Haltia, E., Horne, P., Hurttala, H., Koskela, T., Leppänen, J. & Lindfors, J.

Helsinki 2024

Pellervon taloustutkimus PTT
Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki
Sähköposti ptt@ptt.fi
ISBN 978-952-224-259-4 (pdf)
ISSN 2489-9615 (pdf)

Viittausohje: Korhonen, O., Haltia, E., Horne, P., Hurttala, H., Koskela, T., Leppänen, J., Lindfors, J. 2024. Omistajanvaihdoksia ymmärtämällä kohti ilmastokestävää metsätaloutta – Metsänomistaja 2020. PTT raportteja 292.

Korhonen, O[1]., Haltia, E[2]., Horne, P[1]., Hurttala, H[3]., Koskela, T[2]., Leppänen, J[2]. & Lindfors, J[1]. 2024. Omistajanvaihdoksia ymmärtämällä kohti ilmastokestävää metsätaloutta – Metsänomistaja 2020. PTT raportteja 292.

1) Pellervon taloustutkimus PTT, Eerikinkatu 28, 00180 Helsinki

2) Luonnonvarakeskus, Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

3) Työtehoseura TTS, Kiljavantie 6, 05201 Rajamäki

Tiivistelmä: Tutkimuksessa selvitettiin yksityisten metsänomistajien omistuksessa tapahtuneita muutoksia ja aikomuksia toteuttaa omistuksenvaihdoksia, omistusjärjestelyiden yhteyttä metsänomistajien suhtautumiseen omissa metsissä toteutettaviin ilmastotoimenpiteisiin sekä metsälahjavähennyksen käyttöä ja tunnettuutta metsänomistajien keskuudessa. Tutkimus perustui Suomalainen metsänomistaja 2020 -hankkeessa vuonna 2019 kerättyyn kyselyaineistoon (n = 6542). Tulosten mukaan lähes puolet metsänomistajista oli saanut metsätilansa perintönä. Valtaosalla metsänomistajista ei ollut edellisten vuosien aikana tapahtunut muutoksia tilan metsämaan pinta-alassa tai suunnitelmia ostaa lisää metsämaata tulevien vuosien aikana. Omistuksen siirtyminen perheen tai suvun sisällä on varsin yleinen käytäntö. Metsänomistajista 45 prosenttia aikoi jättää tilan perintönä tai testamentilla. Tilan myyntiä suunnittelevista suurin osa aikoi myydä perheen tai suvun perheen sisällä. Vain kahdeksan prosenttia aikoi lahjoittaa tilan, ja heistä vain noin kolmasosa aikoi lahjoittaa tilan yhdelle lahjan saajalle. Suhtautumiseen metsissä toteutettaviin ilmastotoimenpiteisiin vaikutti etenkin metsänomistajan ikä ja tilan hallintaaika. Pitkään metsänsä omistaneet olivat varauksellisempia uusia toimenpiteitä kohtaan. Nuoremmilla suhtautuminen oli avoimempaa etenkin metsien kasvua lisäävien keinojen osalta. Tilan markkinoilta ostaneet tai lahjana saaneet suhtautuivat toimenpiteisiin myönteisemmin kuin vanhemmiltaan ostaneet metsänomistajat, joiden joukossa korostui maa- ja metsätalousyrittäjyys. Metsälahjavähennyksestä oli kuullut tai siihen oli perehtynyt suurin osa metsänomistajista. Metsälahjavähennyksen käyttäjiä on ollut vain vähän. Metsätiloista suunnilleen viidennes kuuluu metsänomistajille, jotka ehtojen puolesta voisivat käyttää metsälahjavähennystä. Näistä tiloista vain selvä vähemmistö näyttäisi todellisuudessa tulevan hyödyntämään metsälahjavähennystä, määrän ollessa linjassa yhdelle saajalle suunniteltujen lahjoitusten kanssa.

Asiasanat: sukupolvenvaihdos, ilmastonmuutoksen hillintä, metsälahjavähennys, perhemetsänomistus

Korhonen, O[1]., Haltia, E[2]., Horne, P[1]., Hurttala, H[3]., Koskela, T[2]., Leppänen, J[2]. & Lindfors, J[1]. 2024. Towards Climate-Resilient Forestry Through Understanding Ownership Transitions – Forest Owner 2020. PTT reports 292.

1) Pellervo Economic Research PTT, Eerikinkatu 28, 00180 Helsinki

2) Natural Resources Institute Finland, Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

3) TTS Työtehoseura, Kiljavantie 6, 05201 Rajamäki

Abstract: The study examined changes in non-industrial private forest ownership, intentions to implement ownership transfers, the relationship between ownership arrangements and forest owners' attitudes towards climate measures implemented to increase carbon storage and sequestration in their forests, as well as the use and awareness of the forest gift deduction among forest owners. The study was based on survey data collected in 2019 as part of the Finnish Forest Owner 2020 project (n = 6542). According to the results, nearly half of forest owners had inherited their forest estate. Most forest owners had no changes in the forest area of their estate in recent years, nor did they plan to acquire more forest land in the coming years. Transferring ownership within the family or extended family is quite a common practice. Forty-five percent of forest owners intended to leave their estate as an inheritance or bequeath it through a will. Among those planning to sell their estate, most intended to sell within the family or extended family. Only eight percent planned to donate the estate, and of these, only about one-third intended to donate the estate to a single recipient. The attitude towards climate measures implemented in forests was influenced primarily by the owner's age and the length of time they had managed the estate. Owners who had held their forest for a long time were more cautious about new measures. Younger owners were more open, especially towards methods aimed at increasing forest growth. Owners who had purchased their estate from the market or received it as a gift were more favorable towards climate measures compared to those who had purchased it from their parents, among whom agricultural and forestry entrepreneurship was more prominent. Most forest owners were aware of the forest gift deduction or had familiarized themselves with it. However, there have been few users of the forest gift deduction. Approximately one-fifth of forest estates belong to owners who could according to the conditions set by law potentially use the forest gift deduction. Among these estates, it seems that only a clear minority will utilize the deduction, a number that aligns with the donations planned for a single recipient.

Keywords: generational change, climate change mitigation, forest gift deduction, family forest ownership

Korhonen, O[1]., Haltia, E[2]., Horne, P[1]., Hurttala, H[3]., Koskela, T[2]., Leppänen, J[2]. & Lindfors, J[1]. 2024. Förståelse av ägarförändringar för ett klimatresilient skogsbruk – Skogsägaren 2020. PTT rapporter 292.

1) Pellervo ekonomiska forskning PTT, Eriksgatan 28, 00180 Helsingfors

2) Naturresursinstitutet, Ladugårdsbågen 9, 00790 Helsingfors

3) Arbetseffektivitetsföreningen TTS, Kiljavantie 6, 05201 Rajamäki

Sammanfattning: Studien undersökte förändringar i ägandet av icke-industriella privata skogar, intentioner att genomföra ägaröverlåtelser, relationen mellan ägararrangemang och skogsägarnas inställning till klimatåtgärder som syftar till att öka koldioxidlagring och koldioxidupptag i deras skogar, samt användningen och medvetenheten om skogsgåvoavdraget bland skogsägare. Studien baserades på enkätdata insamlade år 2019 som en del av projektet Finsk Skogsägare 2020 (n = 6542). Enligt resultaten hade nästan hälften av skogsägarna ärvt sin skogsfastighet. De flesta skogsägare hade inte upplevt några förändringar i skogsarealen på sin fastighet de senaste åren, och de planerade inte heller att förvärva mer skogsmark under de kommande åren. Ägaröverlåtelser inom familjen eller större släkten är en ganska vanlig praxis. Fyrtiofem procent av skogsägarna avsåg att lämna sin fastighet som arv eller testamentera den. Bland de som planerade att sälja sin fastighet avsåg de flesta att sälja inom familjen eller släkten. Endast åtta procent planerade att donera fastigheten, och av dessa avsåg endast ungefär en tredjedel att donera fastigheten till en enda mottagare. Inställningen till klimatåtgärder genomförda i skogar påverkades främst av ägarens ålder och den tid de hade förvaltat fastigheten. Ägare som hade innehaft sin skog under lång tid var mer försiktiga med nya åtgärder. Yngre ägare var mer öppna, särskilt för metoder som syftade till att öka skogstillväxten. Ägare som hade köpt sin fastighet på marknaden eller fått den i gåva var mer positiva till klimatåtgärder jämfört med de som hade köpt den från sina föräldrar, bland vilka jordbruks- och skogsbrukarföretagande var mer framträdande. De flesta skogsägare kände till skogsgåvoavdraget eller hade satt sig in i det. Dock hade det varit få användare av skogsgåvoavdraget. Ungefär en femtedel av skogsfastigheterna tillhör ägare som potentiellt skulle kunna enligt villkor använda skogsgåvoavdraget. Bland dessa fastigheter verkar att endast en klar minoritet skall utnyttja avdraget, en siffra som stämmer överens med de donationer som planerades till en enda mottagare.

Nyckelord: generationsväxling, klimatförändringsbegränsning, skogsgåvoavdrag, familjeskogsägande

Esipuhe

Metsänomistuksen vaihto on nivelkohta, jossa tilan metsien hoito voi luontevasti muuttua uuden omistajan tavoitteiden, tietämyksen ja arvojen mukaisesti. Ilmastomuutoksen hillintää koskeva keskustelu on lisääntynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana, ja tutkimustietoa on kertynyt eri metsänhoidon menetelmien vaikutuksista hiilensidontaan. Tutkimuksen yksi peruskysymyksiä onkin, onko omistajanvaihdos myös ilmastoystävällisen metsänhoidon kannalta potentiaalinen vaihe muutokseen. Tutkimuksen tavoitteena on myös ollut tuottaa uutta tietoa metsänomistajien yleisistä metsätilan omistuksensiirron näkemyksistä.

Tutkimus toteutettiin Pellervon taloustutkimus PTT:n, Luonnonvarakeskuksen ja Työtehoseuran yhteistyönä. Olli Korhonen on vastannut metsänomistuksessa tapahtuneista muutoksista (luvut 3.1, 3.2) sekä suunnitellusta metsätilan luopumistavasta (luku 3.5), Paula Horne muutoksista tilan metsätalousmaan pinta-alassa (luku 3.3), Jonas Lindfors metsänostoaikomuksista (luku 3.4), Jussi Leppänen metsälahjavähennyksestä (luku 4), Emmi Haltia halukkuudesta tehdä ilmastotoimenpiteitä omissa metsissä (luku 5.1), Terhi Koskela hiilinielusta ja -varastosta oman metsän tavoitteena (luku 5.2) ja Henna Hurttala ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimusten aiheuttamasta ahdistuksesta (luku 5.3). Kaikki kirjoittajat osallistuivat tulosten tarkasteluun ja yhteenvetoon.

Kiitämme maa- ja metsätalousministeriötä Hiilestä kiinni -ohjelmasta saadusta rahoituksesta. Käsikirjoitukseen erinomaisia kommentteja antaneet tahot ansaitsevat myös kiitoksemme. Tutkimus on osa Suomalainen metsänomistaja 2020 -hankkeen julkaisuja.

Helsingissä, 10.11.2024

Markus Lahtinen, toimitusjohtaja

Pellervon taloustutkimus PTT

Yhteenveto

Tutkimuksessa tarkasteltiin sekä metsänomistajien että heidän tilojensa taustapiirteitä ja sitä, miten metsätilojen omistusmuodot ovat muuttuneet sekä millaisia suunnitelmia metsänomistajilla on tulevaisuudessa omistuksen suhteen. Lisäksi tarkasteltiin metsälahjavähennyksen tunnettuutta ja käyttöä sekä omistusjärjestelyiden yhteyttä metsissä toteutettaviin ilmastotoimenpiteisiin.

Tutkimus on osa Suomalainen metsänomistaja 2020 -hanketta

Aineisto oli kerätty postikyselynä vuonna 2019 Suomalainen metsänomistaja 2020 -tutkimuksessa. Kyselyn perusotos (vastausprosentti 42,4) sisälsi kysymyksiä liittyen metsänomistukseen, omistuksen muutoksiin ja metsälahjavähennyksen tunnettuuteen. Lisäksi tässä tutkimuksessa käytettiin osa-aineistoa, joka käsitteli metsänomistajien näkemyksiä ilmastotoimista (vastausprosentti 42,9). Metsälahjavähennyksen laskennassa aineistoina olivat lisäksi Verohallinnon julkaisemat kunnittaiset puhtaan tuoton taulukot koskien vuotta 2019 ja niiden muunnos maakunnittaisiksi keskiarvotiedoiksi. Laskennassa hyödynnettiin myös tutkimusaineistoon liitettyä Metsäkeskuksen metsävaratietoa, jolla metsälahjavähennyslaskelmat saatiin kohdistumaan metsätilan metsämaan alaan.

Metsänomistajien tiloilla tapahtuneita omistuksen muutoksia ja näihin liittyviä tulevia aikomuksia sekä näkemyksiä tarkasteltiin suhteessa useisiin eri taustamuuttujiin, kuten ikään, asuinympäristöön, asuinpaikkaan suhteessa metsätilaan, ammattiasemaan, koulutustasoon, tuloluokkaan, tilan hallintatapaan ja -aikaan sekä tavoiteryhmiin ja kotitalouden tuloihin. Metsätilan ja metsätalouden piirteistä käytettiin taustamuuttujina metsäpinta-alan kokoa, tilan rakennuksia, sähköisten metsävaratietojen käyttöä, arviota luopumishinnasta ja keskimääräistä puunmyyntimäärää vuosina 2016–2018.

Tutkimuksen tulokset on esitetty pääosin ristiintaulukoimalla omistuksen vaihdoksia, ilmastonmuutosta sekä metsälahjavähennystä koskevia muuttujia suhteessa metsänomistajien ja tilojen taustapiirteisiin. Ristiintaulukointien tilastollinen merkitsevyys on laskettu Pearsonin khiin neliön -testillä.

Metsätilat siirtyvät sukupolvelta toiselle usein samalla tavoin kuin aiemminkin

Metsätilojen aiempi omistus, ennen nykyistä omistajaa, oli suurimmalla osa tiloista ollut yhden henkilön, puolisoiden tai kuolinpesän omistuksessa. Yleisin tapa, jolla tila oli tullut nykyisen metsänomistajan omistukseen, oli perintö, jolla tilan oli saanut vajaa puolet metsänomistajista. Muita yleisiä saantotapoja olivat

ostaminen vanhemmilta tai sukulaisilta. Ostaminen oli yleistä nuorempien ikäryhmien ja korkeampituloisten keskuudessa, kun taas perintö korostui iältään vanhempien metsänomistajien kohdalla.

Metsänomistajilta kysyttiin myös heidän aikeistaan hankkia lisää metsämaata lähitulevaisuudessa. Suurin osa metsänomistajista ei suunnitellut ostavansa lisää metsää, mutta noin viidesosa oli kiinnostunut lisäämään metsäpinta-alaa ostamalla. Metsänostoaikomukset olivat yleisempiä nuoremmilla metsänomistajilla ja maaseudulla asuvilla. Erityisesti maa- ja metsätalousyrittäjillä oli tavanomaista yleisemmin aikomuksena ostaa lisää metsää. Tilan saantotavalla oli myös merkitystä siihen, kuinka metsätilan pinta-ala on kehittynyt. Niillä metsänomistajilla, jotka saivat tilan perintönä tai lahjana, pinta-ala pysyi usein muuttumattomana, kun taas markkinoilta ostettujen tilojen pinta-ala oli yleisemmin lisääntynyt.

Metsänomistajien suunnitelmat luopua metsätiloista vaihtelivat, mutta yleisin aiottu luopumistapa oli jättää tila perinnöksi tai testamentilla, mikä koski lähes puolta metsänomistajista. Myös myynti oli suhteellisen yleinen luopumistapa, erityisesti niille metsänomistajille, jotka olivat ostaneet tilan vanhemmiltaan. He olivat muita useammin maa- ja metsätalousyrittäjiä, joille metsätalouden tulot luultavasti merkitsevät keskimääräistä enemmän. Moni metsänomistaja oli myös epävarma, miten aikoo tilastaan luopua, sillä noin neljännes ei vielä osannut sanoa luopumisaikeista.

Metsätilojen pinta-alan muutokset viiden vuoden tarkastelujaksolla (2014–2019) osoittivat, että suurimmalla osalla metsänomistajista pinta-ala pysyi ennallaan. Noin 13 prosentilla metsänomistajista tilan pinta-ala oli lisääntynyt. Tavallisin syy oli osto markkinoilta. Niiden tilojen kohdalla, joilla pinta-ala väheni, syynä oli useimmiten myynti markkinoille tai sukulaisille, mutta myös maankäyttötavan muutos ja tontin myyminen olivat yleisiä syitä pinta-alan vähentymiselle.

Metsälahjavähennyksen kannustava vaikutus jää vähäiseksi

Metsälahjavähennys on vuonna 2017 voimaan tullut verohuojennus, joka kannustaa metsänomistuksen siirtymiseen sukupolvien välillä erityisesti maataloutta harjoittamattomilla metsätiloilla. Metsälahjavähennyksen tavoitteena on metsätilojen koon kasvattaminen, yrittäjämäisen metsätalouden edistäminen ja puun tarjonnan lisääminen. Käyttöedellytyksiin kuuluu lahjaksi saatu vähintään 30 000 euron vertailuarvo metsän arvolle tai vähintään 100 hehtaarin metsätila. Ehtojen tulee täyttyä myös yhteisomistuksissa ja vastiketta maksettaessa. Metsätalouden puhtaista pääomatuloista tehtävä metsälahjavähennys perustuu

metsäpoliittisiin tavoitteisiin, kun taas maatilojen sukupolvenvaihdoksia helpottavien perintö- ja lahjaveron huojennusten taustalla ovat elinkeino- ja työllisyyspoliittiset tavoitteet.

Vähennyksen käyttö on kuitenkin jäänyt vähäiseksi, ja vain 20 prosenttia metsätiloista ja 42 prosenttia metsätalousmaan alasta täyttää sen vaatimukset edellyttäen, että lahjoitus tehtäisiin yhdelle saajalle. Tästä huolimatta myös ehtoja täyttämättömien metsätilojen omistajat olivat kuulleet, perehtyneet ja osin harkitsivat metsälahjavähennyksen käyttöä tulevaisuudessa, kun metsätilasta luopuminen olisi ajankohtaista. Nämä tulokset kertoivat pikemminkin metsänomistajien yleisestä kiinnostuksesta omistuksen siirtoon ja siihen vaikuttaviin tekijöihin kuin varsinaisesta metsälahjavähennyksen tulevasta käytöstä. Keskimääräistä vähäisemmät tiedot korostuivat erityisesti ikääntyneiden ja vähemmän koulutettujen metsänomistajien kohdalla.

Metsänomistaja 2020 -kyselyssä 51 prosenttia vähennykseen oikeutetusta viidenneksestä oli kuullut vähennyksestä ja 21 prosenttia perehtynyt siihen. Metsätilan hallintamuoto, tilan hallinta-aika, omistajien koulutus- ja tulotaso sekä metsätilan koko näyttäytyivät merkitsevinä tekijöinä vähennyksen tunnettuuden ja mahdollisen käytön kannalta. Verohallinnon tilastojen mukaan vähennystä hyödynnetään tavoitteisiin nähden vähän. Metsälahjavähennykseen oikeutetuista metsätilojen viidenneksestä vain kymmenesosa aikoi siirtää tilansa seuraavalle lahjoittamalla ja näistä lahjoituksistakin vain kolmasosa oli suuntautumassa yhdelle lahjansaajalle. Metsälahjavähennys saattaa siten olla todellinen vaihtoehto yhteensä vain joillekin tuhansille metsätiloille.

Metsänomistajat suosivat erilaisia ilmastotoimia – erityisesti ikä vaikuttaa valintoihin

Kyselyssä tutkittiin metsänomistajien kiinnostusta tehdä ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimenpiteitä tai metsänkäsittelypäätöksiä metsissään. Toimenpiteitä voisivat olla esimerkiksi harvennusten viivästyttäminen, jatkuvapeitteinen metsänkasvatus tai turvemaiden jättäminen hiilivarastoiksi. Metsänomistajien suhtautuminen ilmastotoimiin vaihteli omistajan iän ja metsän omistusajan mukaan. Nuoremmat ja lyhyemmän aikaa metsää omistaneet olivat avoimempia ilmastotoimenpiteille kuin vanhemmat ja pitkään omistaneet.

Metsänsä lahjana saaneet omistajat suhtautuivat muita useammin myönteisesti hiilivarastoa ylläpitäviin toimenpiteisiin, kun taas markkinoilta ostaneet olivat kiinnostuneempia aktiivisuutta vaativista toimenpiteistä. Metsänsä vanhemmiltaan ostaneet omistajat suhtautuivat useimpiin ilmastotoimiin muita metsänomistajia kielteisemmin. Tässä ryhmässä oli paljon maatalousyrittäjiä, mikä todennäköisesti osaltaan selittää tulosta.

Lannoitus ja tiheämpi istutus saivat tukea erityisesti markkinoilta metsän ostaneilta, jotka olivat perehtyneet metsälahjavähennykseen ja suunnittelivat metsän omistuksen siirtoa lahjoituksena. Yli 70-vuotiaat omistajat, jotka olivat omistaneet metsänsä yli 30 vuotta, suhtautuivat puolestaan näihin toimenpiteisiin muita harvemmin myönteisesti.

Hieman yli puolet vastaajista koki tärkeänä metsänomistuksen tavoitteena metsänsä toimimisen hiilinieluna ja -varastona. Keskimääräistä useammin tämä tavoite oli tärkeä naisille, korkeasti koulutetuille, iäkkäämmille ja korkean luopumishinnan metsätilalleen asettaneille metsänomistajille. Pienten metsätilojen omistajat pitivät omassa metsässään hiilinielu- ja varastotavoitetta tärkeänä tavoitteena isompien tilojen omistajia harvemmin.

Ylisukupolvinen metsänomistajuus lisää paineita ilmastonmuutoksen hillintään

Monet metsänomistajat kokivat henkistä painetta julkisessa keskustelussa esiin tuoduista erilaisista vaateista metsätaloutta kohtaan. Vaatimus ylläpitää metsien hiilivarastoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi herätti melko laajasti ahdistusta tulosten perusteella: 44 prosenttia vastaajista koki näin. Metsänomistajat, jotka tunsivat hyvin metsälahjavähennyksen, olivat keskimäärin vähemmän ahdistuneita kuin vähemmän perehtyneet. Yhteensä 58 prosenttia niistä, jotka tunsivat metsälahjavähennyksen hyvin, eivät kokeneet tai suhtautuivat neutraalisti ahdistusta aiheuttavaan hiilivarastoväitteeseen. Myös metsän ostoaikeet vähensivät todennäköisyyttä sille, että hiilivaraston ylläpito ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi koettaisiin ahdistavana vaateena.

Vähemmän ahdistusta kokivat metsänsä myymistä tai yhteismetsään liittämistä suunnittelevat metsänomistajat kuin ne, jotka suunnittelivat metsänsä lahjoittamista tai perinnöksi jättämistä ilman testamenttia. Korkean hinnan metsästä luopumiselle asettaneet ja ne, jotka eivät luopuisi metsistään mistään hinnasta, olivat muita vähemmän huolestuneita hiilivarastovaatimuksesta. Hallintamuodolla oli pieni yhteys koettuun ahdistukseen: yhtymässä omistavat metsänomistajat kokivat vaatimuksen vähemmän ahdistavana kuin perheomistuksessa olevat. Sama päti myös metsän aikaisempaan hallintamuotoon.

Ilmastotoimien laajempi käyttöönotto vaatii politiikkatoimien uudelleen harkintaa

Tulosten mukaan omistuksen siirtymät ovat otollinen hetki metsän ilmastotavoitteiden edistämiselle, mutta taloudelliset vastuut, kuten perintö- ja lahjave-

rot, saattavat edellyttää hakkuiden lisäämistä, mikä voi heikentää metsien hiilivarastoa. Metsätalouden verotuksen uudistaminen osana vihreää siirtymää voisi parantaa yhteiskunnallisten hyötyjen huomioon ottamista.

Ilmastotoimien tekeminen riippuu metsänomistajien tavoitteista. Nuoret metsänomistajat, joilla on taloudellisia tavoitteita, ovat kiinnostuneempia metsän kasvua lisäävistä toimenpiteistä, kun taas hiilivaraston kasvattaminen kiinnostaa erityisesti niitä, jotka asettavat metsällensä taloudellisten tavoitteiden sijasta muita arvoja. Ilmastotoimista kiinnostuneimpia ovat lyhyen aikaa metsänsä omistaneet nuoret, mutta omistajan tavoitteilla on todennäköisesti elinkaarivaihetta suurempi merkitys.

Vaikka metsäpolitiikassa pyritään osin myös kannustamaan nykyistä varhaisempaan tilan siirtoon, tutkimuksen mukaan monet ovat aikeissa jättää tilan perintönä. Metsälahjavähennys, joka pyrkii helpottamaan sukupolvenvaihdoksia, on jäänyt vähälle käytölle sen monimutkaisuuden ja rajauksien vuoksi. Lisäksi monet siirtävät metsänsä kaupalla tai perintönä mieluummin kuin lahjana. Metsälahjavähennyksen vähäinen käyttö on ollut ilmaston näkökulmasta osittain positiivista, sillä metsälahjavähennyksellä saatetaan edistää myös esimerkiksi kasvatusmetsien päätehakkuita, jotka eivät ole ilmaston kannalta kestäviä.

Sukupolvenvaihdosten ja metsätalouden ilmastokestävyyden edistämiseksi verotusratkaisuja tulisi selkeyttää ja metsänomistajien koulutusta lisätä. Kohdennetut kampanjat ja koulutusohjelmat voisivat edistää tietoisuutta ja tukea kestävää metsänhoitoa. Uusien veroratkaisujen avulla voitaisiin kannustaa pitkäaikaiseen hiilensidontaan ja -varastointiin, vähentäen painetta hakkuisiin lyhyellä aikavälillä.

Sisältö

Esipuhe **6**

Yhteenveto **7**

Sisältö **12**

1 Johdanto **14**

2 Aineisto ja menetelmät **18**

3 Metsänomistuksessa tapahtuneet muutokset **22**

3.1 Metsätilan edellinen omistusmuoto 22
3.2 Metsätilan saantotapa 26
3.3 Muutokset tilan metsätalousmaan pinta-alassa 34
3.4 Metsänostoaikomukset 39
3.5 Suunniteltu metsätilasta luopumisen tapa 44

4 Metsälahjavähennys **51**

4.1 Metsälahjavähennyksen tausta 51
4.2 Miten metsänomistajat tuntevat ja voivat hyödyntää metsälahjavähennystä? 54
4.3 Metsälahjavähennykseen todennäköisimmin oikeutettujen vastaukset 62

5 Omistajanvaihdokseen liittyvien piirteiden vaikutus ilmastotoimiin ja -asenteisiin **71**

5.1 Halukkuus tehdä ilmastotoimenpiteitä omissa metsissä 71
5.2 Hiilinielu ja -varasto oman metsän tavoitteena 78
5.3 Ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimuksen aiheuttama ahdistus 84

6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset **87**

6.1 Metsänomistajien aikomus luopua metsästään 87
6.2 Omistuksen vaikutus ilmastotoimenpiteisiin 88
6.3 Metsälahjavähennyksen merkitys 89
6.4 Johtopäätökset 91

7 Viitteet **94**

8 Liitteet 97

1 Johdanto

Kansallinen metsästrategia 2035 painottaa aktiivisen ja monipuolisen metsän hoidon merkitystä, jotta voidaan edistää sekä ilmastonmuutoksen hillintää että siihen sopeutumista, luonnon monimuotoisuuden elpymistä ja metsäteollisuuden raaka-ainetarpeiden täyttymistä (Kansallinen metsästrategia 2035, 2023). Aktiivinen ote metsänhoitoon edellyttää metsänomistajilta tavoitteellista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) edistää osaltaan Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Suunnitelma kattaa maatalousmaiden hiilidioksidipäästöihin, metsiin, maankäytön muutoksiin ja ilmastokosteikkoihin kohdistuvat toimenpiteet ja sisältää myös toteuttamissuunnitelman sekä suunnitelman siitä, miten toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan. Koska toimet ovat vapaaehtoisia maanomistajille, on erityisen tärkeää tarkastella, miten he suhtautuvat niihin ja miten toimenpiteiden käyttöönottoa voidaan edistää. Siksi metsänomistajien päätöksenteon ymmärtäminen erityisesti omistajanvaihdoksiin liittyvien nivelkohtien yhteydessä on olennaista toimenpiteiden hyväksymisen näkökulmasta.

Metsätalouden harjoittamisen ylisukupolvisuuden vuoksi on oleellista tarkastella osana metsänomistajien päätöksentekoa myös metsänomistajasukupolvien välistä jatkuvuusperiaatetta ja sen toteutumista. Jatkuvuusperiaate tarkoittaa, että uuden (jatkajan) ja edellisen (luopujan) omistajan toiminnat näyttäytyvät toisiaan seuraavina, ilman varsinaisen omistajanvaihdostapahtuman aiheuttamaa katkosta aktiivisessa metsiä koskevassa päätöksenteossa ja toiminnan toteutuksessa. Jatkuvuusperiaatetta voidaan kuvata myös ”ikuisesti elävän metsänomistajan” oletuksella. Uuden ja edellisen metsänomistajan tavoitteet ja toimintatapa voivat kuitenkin olla keskenään erilaiset. Omistajanvaihdoksen viivästyminen tai hidas toteutus saattavat aiheuttaa tarpeettomia katkoksia tai hankaluuksia metsiä koskevaan päätöksentekoon ja hoitoon.

Metsätilojen sukupolvenvaihdoksiin ja yleisesti omistusjärjestelyihin liittyvät kysymykset ovat nousseet esille erityisesti 2000-luvulla, kun maanviljelijämetsänomistajien osuus yksityismetsänomistajista on vähentynyt ja metsänomistajien keski-ikä on noussut. Metsätilojen omistajanvaihdoksiin on nähty liittyvän

useita kansallisten tavoitteiden toteutumista ja metsänomistajien päätöksentekoa hidastavia ongelmia. Ongelmia on paikallistettu sekä luopuvien että jatkavien metsänomistajien tapauksissa. Metsätilakokoon ja -rakenteeseen sekä sukupolvenvaihdoksiin vaikuttavia mahdollisia politiikkakeinoja on käsitelty useissa raporteissa (ks. Metsätilakoon… 2011a, 2011b, Hänninen ja Leppänen 2016).

Viimeisten 30 vuoden aikana metsänomistajien keski-ikä on metsänomistajatutkimusten mukaan noussut 54 vuodesta (1990) 62 vuoteen (2019), eli 2–3 vuotta kulunutta kymmentä vuotta kohden. Samalla maanviljelijämetsänomistajien osuus on vähentynyt alle kymmenesosaan kaikista perhemetsänomistuksista (Karppinen ym. 2020).

Metsänomistajien ikä on yhteydessä metsänomistuksen elinkaareen, joka alkaa ja päättyy omistusjärjestelyillä. Tutkimusten mukaan metsänomistajan korkea ikä vähentää puunmyyntiä (Karppinen ym. 2020) ja myös yleisemmin metsätaloudellista toimeliaisuutta (Haltia & Rämö 2017). Keskimäärin metsänomistajaksi tullaan vasta suhteellisen iäkkäinä. Metsänomistajien omistajanvaihdostavoitteita yhdistettynä heidän metsätaloudelliseen käyttäytymiseensä ja ilmastonäkemyksiinsä ei ole tähän mennessä tutkittu. Omistajanvaihdosten vaikutuksia metsätaloudelliseen aktiivisuuteen on tutkittu ainoastaan jatkavien metsänomistajien osalta, joista tarkastelussa ovat olleet ensimmäiset viisi vuotta metsänsä omistaneet (Kuuluvainen ym. 2014) sekä lisämetsää hankkineet (Suurniemi ym. 2012).

Suomalaisten metsänomistajien suhtautumista ilmastonmuutoksen hillintätoimiin ja tekijöitä, jotka vaikuttavat suhtautumiseen, on tutkittu muutamissa aiemmissa tutkimuksissa (mm. Peltoniemi ym. 2023, Valonen ym. 2022, Koskela ym. 2021, Husa ja Kosenius 2021). Halukkuus osallistua hiilivaraston tai hiilinielun kasvattamiseen riippuu tutkimusten mukaan vaadituista hoitotoimenpiteistä sekä maksettavista korvauksista. Myös perintö- ja lahjaverotuksella voi olla merkittävä vaikutus.

Koskela ym. (2021) tarkasteli Suomalainen metsänomistaja 2020 -aineiston pohjalta metsänomistajien halukkuutta tehdä eri toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Metsänomistajat olivat kysytyistä keinoista kiinnostuneimpia jatkuvapeitteisestä metsän kasvatuksesta (yli 60 % myönteisiä vastauksia). Muita suosittuja menetelmiä olivat päätehakkuun viivästyttäminen, heikkotuottoisten ojitettujen turvemaiden jättäminen metsätalouden ulkopuolelle ja kaatuneiden puiden jättäminen lahoamaan. Vähiten vastaajia kiinnosti puuston jättäminen

hiilivarastoksi eli hakkuista pidättäytyminen, johon suhtautui myönteisesti vain joka kuudes vastaaja.

Tarkasteltaessa eri keinojen kiinnostavuutta, nuoremmat metsänomistajat, maa- ja metsätalousyrittäjät sekä viime aikoina puuta myyneet olivat kiinnostuneempia kasvua lisäävistä toimenpiteistä. Pienten tilojen omistajat ja kaupunkilaiset puolestaan suosivat hiilivaraston kasvattamiseen liittyneitä keinoja. Miehet suhtautuivat kaikkiin keinoihin naisia kielteisemmin, kun taas naiset olivat useammin epävarmoja kannastaan.

Valonen ym. (2022) tarkasteli erityisesti suometsiin liittyneitä päästövähennyskeinoja sekä lannoitusta ja lahopuun lisäämistä Suomalainen metsänomistaja 2020 -tutkimusaineiston pohjalta. Tulosten perusteella puuntuotannosta kiinnostuneet metsänomistajat suosivat kasvua lisääviä toimenpiteitä kuten lannoitusta. Turvaa ja tuloja korostaneet omistajat olivat muita vähemmän halukkaita siirtymään jatkuvaan kasvatukseen turvemailla. Virkistystä painottavat omistajat olivat halukkaampia jättämään kaatuneet puut lahoamaan ja jättämään heikkotuottoiset turvemaat metsätalouden ulkopuolelle. Kaiken kaikkiaan vanhemmat metsänomistajat olivat vähemmän halukkaita tekemän toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Ilmastonmuutoksen hillintää ja luonnon monimuotoisuuden suojelua edistäviä keinoja tarkastelleessa tutkimuksessa (Husa ja Kosenius, 2021) ikä, koulutus ja tulot vaikuttivat merkittävästi halukkuuteen omaksua ehdotettuja toimenpiteitä. Vanhempi ikä vähensi todennäköisyyttä lisätä lahopuun määrää ja käyttää pidennettyä kiertoaikaa. Voimakkaampi ympäristöpainotus lisäsi todennäköisyyttä ottaa käyttöön useimpia tutkituista ilmastotoimista, kun taas taloudellinen painotus lisäsi todennäköisyyttä lannoitukselle ja lyhennetyn kiertoajan käyttämiselle.

Peltoniemen ym. (2023) tutkimuksessa tutkittiin metsänomistajien suhtautumista ilmastonmuutoksen hillintään, sen metsälle aiheuttamiin seurauksiin ja metsäpolitiikkaan. Metsänomistajista lähes puolet oli jo nyt esimerkiksi kasvattanut puustoja tyypillistä vanhemmiksi ja tiheämpinä. Näin myös aiottiin tehdä tulevaisuudessa, mutta tulevien toimien arvioinnissa epävarmuus lisääntyi. Hiilensidonnan tai hiilivarastojen kasvattamisen politiikkakeinoista selvästi suosituin oli perintö- ja lahjaveron huojentaminen, jotta puustoa ei hakata verojen maksun vuoksi. Noin 5/6 metsänomistajista piti tätä verokeinoa erittäin hyvänä tai jokseenkin hyvänä. Korvaukset metsän hiilen lisäyksestä ja puuston kasvat-

tamisesta tyypillistä vanhemmaksi sekä tuet metsien lannoituksille olivat suunnilleen yhtä suosittuja. Noin kaksi kolmasosaa piti näitä keinoja erittäin tai jokseenkin hyvinä. Maankäytön muutosmaksuja pidettiin huonoimpina esitetyistä keinoista, ja näitä piti hyvinä korkeintaan reilu kolmasosa metsänomistajista.

Tämän hankkeen päätavoitteena on tuottaa tietoa metsänomistajien sukupolvenvaihdos- ja omistusjärjestelyaikomuksista ja niiden yhteydestä metsänomistajien metsätaloudelliseen käyttäytymiseen sekä suhtautumiseen erilaisiin ilmastotoimenpiteisiin omissa metsissä. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Miten metsänomistajat aikovat siirtää metsiensä omistuksen seuraavalle sukupolvelle tai muuten luopua siitä?
- Periytyvätkö metsänomistuksen siirtotavat: onko metsänomistajan tulevaisuuden aikeilla yhteyttä hänen omaan saantotapaansa?
- Miten eri tavoin metsänsä omistukseensa saaneet ja eri omistusaikajakson omistaneet metsänomistajat suhtautuvat ilmastotoimenpiteisiin?
- Millainen asema metsälahjavähennykselle näyttäisi muodostuvan?
- Millaiset metsänomistajat tuntevat metsälahjavähennyksen ja voisivatko he ajatella käyttävänsä sitä?

2 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksessa on käytetty Suomalainen metsänomistaja 2020 -aineistoa. Tutkimuksen perusjoukko koostui yhden maakunnan alueella sijaitsevista metsätiloista, jotka olivat luonnollisten henkilöiden, kuolinpesien tai verotusyhtymien omistuksessa. Etelä-Suomessa tiloilla tuli olla vähintään viisi hehtaaria metsätalousmaata, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa vähintään 10 hehtaaria, ja Lapin maakunnassa vähintään 20 hehtaaria (Karppinen ym. 2020).

Suomalainen metsänomistaja 2020 -aineiston otostilojen poiminta tehtiin ositetulla systemaattisella otannalla Suomen metsäkeskuksen tietojärjestelmästä. Kaikkiaan postikyselyssä otostiloja oli 15 750 (ks. Karppinen ym. 2020). Tämän tutkimuksen kappaleet 3, 4 ja 5 perustuvat kyselyn perusotokseen, joka sisälsi kysymyksiä liittyen omistukseen, omistuksen muutoksiin ja metsälahjavähennyksen tunnettavuuteen. Kyselyn perusotos lähetettiin kaikille vastaajille. Perusotoksen vastausprosentti oli 42,4 ja vastauksista käyttökelpoisia oli 6542 (Karppinen ym. 2020). Kappaleessa 7 käsitellään omistajanmuutoksen vaikutuksia metsissä toteutettaviin ilmastotoimenpiteisiin, mikä perustui kyselyn osaaineistoon, joka sisälsi kysymyksiä metsätalouden ekosysteemipalveluiden tuotannosta, metsätalouden hoidon hyväksyttävyydestä. Tässä osaotoksessa vastausprosentti oli 42,9 ja vastaajien määrä 2214.

Suomalainen metsänomistaja 2020 -kyselyssä oli mukana aiempiin metsänomistajakyselyihin verrattuna uusia ja tarkentavia omistajanvaihdoksiin, ilmastonmuutokseen ja metsien hiilensidontaan liittyneitä kysymyksiä. Tässä raportissa omistajanvaihdoksia tutkittiin tarkastelemalla, mikä on ollut metsätilan saantotapa ja onko sillä yhteyksiä aiottuun luopumistapaan, kuinka monessa osassa metsätila on tullut nykyisen metsänomistajan omistukseen ja onko metsäpinta-alassa tapahtunut muutoksia edellisten vuosien aikana. Tuleviin omistuksenvaihdoksiin keskityttiin tarkastelemalla metsänomistajien aikomuksia luopua metsätilastaan sekä mahdollisia aikomuksia ostaa lisää metsäpintaalaa. Metsänomistajien halukkuutta tehdä ilmastotoimenpiteitä omissa metsissään tarkasteltiin suhteessa omistajanvaihdoksiin liittyviin muuttujiin.

Aiemmin raportoitujen muuttujien lisäksi tarkasteluissa on käytetty joitakin tätä työtä varten luotuja tai uudelleen luokiteltuja muuttujia. Vastaajan iän ja metsätilan hallinta-ajan yhdistävä muuttuja luotiin jakamalla ensin kumpikin muuttuja kolmeen yhtä suureen luokkaan. Vastaajan iän mukaan jaoteltuna aineistosta

muodostui kolme yhtä suurta ryhmää erottamalla alle 60-vuotiaat, 60–69-vuotiaat ja 70-vuotiaat tai vanhemmat. Tilan hallinta-ajan suhteen ryhmät muodostuivat jakamalla alle 13 vuotta metsää omistaneet, 13–29 vuotta omistaneet, ja 30-vuotta tai kauemmin metsää omistaneet omiksi ryhmikseen. Muuttujalla haluttiin tunnistaa ne metsänomistajat, jotka kuuluivat nuorimpaan kolmannekseen (alle 60 vuotta) ja olivat omistaneet metsänsä joko verrattain lyhyen ajan (alle 13 vuotta) tai pitkän ajan (30 vuotta tai kauemmin). Lisäksi haluttiin tunnistaa myös iäkkäimpiin metsänomistajiin (70 vuotta tai yli) kuuluvat, jotka olivat joko omistaneet metsänsä verrattain lyhyen ajan (alle 13 vuotta) tai pitkän ajan (30 vuotta tai kauemmin). Muodostettua muuttujaa käytettiin tarkasteltaessa vastaajien suhtautumista ilmastonmuutoksen hillintäkeinoihin.

Metsälahjavähennyksen laskennassa aineistoina ovat olleet lisäksi Verohallinnon julkaisemat kunnittaiset puhtaan tuoton taulukot koskien vuotta 2019 (Verohallinnon… 2018) ja niiden muunnos maakunnittaisiksi keskiarvotiedoiksi Luonnonvarakeskuksen julkaisemien vuoden 2019 kunnittaisten puuntuotannon käytössä olevien metsämaan alojen avulla (Mäkisara ym. 2022).

Laskennassa on hyödynnetty myös metsänomistaja-aineistoon liitettyä Metsäkeskuksen metsävaratietoa, jolla metsälahjavähennyslaskelmat on saatu kohdistumaan tietyn kunnan alueella olevan metsätilan metsämaan alaan muutoin oletusmetsäalana käytettävän metsätalouden maan alan sijasta. Jos metsätilan sijaintitietoa ei ole voitu päätellä aineistosta, metsätilalla metsätalousmaan korjaus metsämaaksi ja puhtaan tuoton laskenta on tehty maakunnan keskiarvotietojen avulla (Taulukko 1). Kuten Keski-Suomen esimerkki kuvastaa, maakunnan kuntien välinen vaihtelu voi olla suurta ja kunnittaisen sijaintitiedon käyttö parantaa metsälahjavähennyksen analyysiä. Maakuntaa tarkempi sijaintitieto olisi oleellista myös useissa muissakin analyyseissä, kuten esimerkiksi hakkuumäärien tarkasteluissa.

Taulukko 1. Kunnittaisten laskentatietojen puuttuessa käytetyt maakunnittaiset laskentatiedot ja esimerkki Verohallinnon määrittämän puhtaan tuoton kunnittaisesta vaihtelusta Keski-Suomen maakunnassa.

Maakunta	Kitu-ja joutomaan keskimääräinen osuus metsätalousmaasta (VMI11), %	Metsämaan keskimääräinen puhdas tuotto, euroa/ha/vuosi		Esimerkkinä Keski-Suomi, kunta	Metsämaan puhdas tuotto, euroa/ ha/vuosi

Uusimaa	6,4	122		Kyyjärvi	60,61
Varsinais-Suomi	13,9	103		Kinnula	64,50
Satakunta	5,8	101		Kivijärvi	75,96
Kanta-Häme	1,2	156		Pihtipudas	78,81
Pirkanmaa	3,3	121		Karstula	78,84
Päijät-Häme	2,3	157		Multia	94,19
Kymenlaakso	4,3	133		Kannonkoski	97,98
Etelä-Karjala	2,2	132		Saarijärvi	98,60
Etelä-Savo	2,8	147		Viitasaari	105,94
Pohjois-Savo	2,3	106		Keuruu	110,43
Pohjois-Karjala	3,1	87		Äänekoski	116,55
Keski-Suomi	2,4	115	→	Uurainen	124,58
Etelä-Pohjanmaa	8,6	72		Petäjävesi	134,05
Pohjanmaa	6,7	62		Toivakka	135,13
Keski-Pohjanmaa	13,2	50		Konnevesi	135,63
Pohjois-Pohjanmaa	19,2	33		Joutsa	139,51
Kainuu	12,7	37		Jämsä	142,05
Lappi	42,3	16		Luhanka	147,60
Koko maa	**12,5**	**74**		Jyväskylä	151,04
				Laukaa	152,04
				Muurame	153,85
				Hankasalmi	155,59

Metsänomistajien tiloilla tapahtuneita muutoksia, tulevia aikomuksia sekä näkemyksiä tarkasteltiin suhteessa useisiin eri taustamuuttujiin. Tarkastelussa metsänomistajan sukupuolella sekä ikäluokalla tarkoitetaan kyselyyn vastannutta henkilöä. Iän mukaan metsänomistajat on jaettu viiteen eri ikäluokkaan: alle 44-vuotiaat, 45–54-vuotiaat, 55–64-vuotiaat, 65–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat. Asuinympäristöä kuvaa kolmiluokkainen muuttuja – maaseutumainen, taajama tai kirkonkylä sekä kaupunkimainen asuinympäristö. Asuinympäristön lisäksi tarkasteltiin erikseen metsänomistajan asuinpaikkaa, jota kuvaava muuttuja on myös kolmiluokkainen: metsätilalla asuvat, muualla metsätilan sijaintikunnassa asuvat ja metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella asuvat. Ammattiaseman perusteella metsänomistajat on jaettu viiteen eri luokkaan: palkansaajat,

päätoimiset maa- ja metsätalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut työelämät ulkopuolella olevat henkilöt.

Muita metsänomistajien taustapiirteitä tarkasteltavia muuttujia olivat koulutustaso (ei ammattikoulutusta, ammattikoulu, opisto tai ammattikorkeakoulu, yliopisto tai korkeakoulu), tuloluokka, tilan hallintatapa ja hallinta-aika sekä tavoiteryhmä. Tulojen perusteella metsänomistajat on jaettu viiteen eri luokkaan (alle 20 000 euroa, 20 000–40 000 euroa, 40 000–70 000 euroa, 70 000–100 000 euroa sekä yli 100 000 vuodessa ansaitsevat). Hallintatapaa koskevassa jaottelussa käytettiin Karppinen ym. (2020) raportin jakoa perheomisteisiin (yksin tai yhdessä puolison kanssa), yhtymäomisteisiin sekä kuolinpesäomisteisiin metsätiloihin. Hallinta-ajan osalta jaottelussa käytettiin neljäluokkaista muuttujaa: enintään 5 vuotta, 6–15 vuotta, 16–25 vuotta ja yli 25 vuotta.

Metsänomistajien tiloihin liittyviä tarkasteltuja taustamuuttujia ovat metsäpinta-alan koko, tilan rakennukset, sähköisten metsävaratietojen käyttö, arvio luopumishinnasta ja keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016–2018. Metsätalouden maahan perustuvan metsäpinta-alan koon mukaan jaottelu on viisiluokkainen: 5–9,9 hehtaaria, 10–19,9 hehtaaria, 20–49,9 hehtaaria, 50–99,9 hehtaaria ja yli 100 hehtaaria. Tilan rakennusten osalta kuvaavana muuttujana on luokittain ilman rakennuksia olevat, vakituisen asunnon, loma-asunnon sekä asuin- ja lomarakennuksen sisältävät metsätilat. Metsävaratietoihin liittyen tarkasteltiin, onko metsänomistajalla käytössään sähköiset metsävaratiedot kolmiluokkaisella muuttujalla (ei, kyllä, ei osaa sanoa). Metsänomistajan arviosta hinnasta, jolla hän olisi valmis luopumaan metsätilastaan, käytettiin Aalto ym. (2022) raportissa tehtyä jaottelua (odotusarvo 100): 100, 101–199, 200 tai yli, ei myisi mistään hinnasta ja ei osaa sanoa.

Tutkimuksen tulokset on esitetty pääosin ristiintaulukoimalla omistuksen vaihdoksia, ilmastonmuutosta sekä metsälahjavähennystä koskevia muuttujia suhteessa metsänomistajien ja tilojen taustapiirteisiin, minkä avulla on tarkasteltu eroja taustamuuttujien välillä. Ristiintaulukointien tilastollinen merkitsevyys on laskettu Pearsonin khiin neliön -testillä, minkä osalta tilastollisesti merkitsevät metsänomistajien taustapiirteisiin liittyvät erot on esitetty taulukoissa. Keskimääräisen puunmyyntimäärän osalta tilastollinen merkitsevyys on laskettu varianssianalyysilla. Tilastollisesti merkitsevät erot on merkitty kuhunkin taulukkoon tarkasteltujen taustamuuttujien kohdalle seuraavasti: *** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.

3 Metsänomistuksessa tapahtuneet muutokset

3.1 Metsätilan edellinen omistusmuoto

Metsänomistajilta kysyttiin paitsi metsätilan nykyistä omistusmuotoa, myös millainen heidän tilansa tai sen pääosan edellinen omistusmuoto oli ollut (taulukko 2). Reilu kolmannes metsätiloista oli ollut aiemmin yhden henkilön, 29 prosenttia puolisoiden ja hieman yli neljännes kuolinpesien omistuksessa. Lisäksi vajaa kymmenys tiloista oli ollut yhtymän tai muun luonnollisen henkilön omistuksessa.

Metsänomistajien taustapiirteittäin tarkasteltuna naisten omistuksessa oli miehiä useammin tila, jonka oli aiemmin omistanut kuolinpesä, sekä miehiä harvemmin puolisoiden omistuksessa ollut metsätila. Maaseutumaisessa asuinympäristössä asuvien metsänomistajien tila kuului keskimääräistä useammin aiemmin puolisoiden omistukseen, kun kaupunkimaisessa asuvien metsätilan aiempi omistus oli tavanomaisemmin yhdellä henkilöllä tai kuolinpesällä.

Ammattiaseman perusteella maa- ja metsätalousyrittäjien tiloista puolet oli ollut aiemmin puolisoiden yhteisomistuksessa, mikä poikkesi selvästi keskiarvosta. Palkansaajien ja yrittäjien tiloista keskimääräistä useampi oli puolestaan ollut yhden henkilön omistuksessa. Eläkeläisten sekä yli 65-vuotiaiden tiloista kolmanneksen omistus oli kuulunut aiemmin kuolinpesälle. Sen sijaan alle 55-vuotiaiden metsätiloista alle viidennes oli ollut aiemmin kuolinpesän omistuksessa.

Tavoiteryhmistä virkistyskäyttäjät ja epätietoiset omistivat muita tavoiteryhmiä useammin tilan, jonka aiempi omistus oli ollut yhdellä henkilöllä tai kuolinpesällä ja harvemmin puolisoiden omistuksessa. Korkeakoulutettujen tai vähintään 70 000 euroa vuodessa tienaavien metsänomistajien tiloista suunnilleen kaksi viidesosaa oli ollut aiemmin yhden henkilön omistuksessa, kun alimmassa tuloluokassa olevien metsänomistajien tiloista vajaa kolmannes oli kuulunut aiemmin kuolinpesän omistukseen.

Taulukko 2. Metsätilan tai sen pääosan edellinen omistusmuoto suhteessa nykyisten metsänomistajien ja tilojen taustapiirteisiin.

Metsätilan omistus-muoto ennen nykyistä omistajaa	**Yhden henkilön omistuk-sessa**	**Puolisoi-den omistuk-sessa**	**Yhtymän omistuk-sessa**	**Kuolin-pesän omistuk-sessa**	**Muun luonnol-lisen henkilön omistuk-sessa**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista						
Kaikki (n = 6154)	35	29	6	26	2	2	100
Sukupuoli (n = 5934*)**							
Mies	34	31	6	25	2	2	100
Nainen	36	23	6	32	1	2	100
Asuinympäristö (n = 5995*)**							
Maaseutu-mainen	31	37	5	24	2	2	100
Taajama&kir-konkylä	36	23	6	30	2	3	100
Kaupunkimai-nen	40	19	8	29	2	3	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 6093*)**							
Palkansaaja	39	27	7	23	2	2	100
Maa&met-säyrittäjä	27	51	6	14	0	2	100
Yrittäjä	44	27	5	18	3	3	100
Eläkeläinen	31	26	5	33	2	3	100
Muu	37	23	5	29	1	6	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6022*)**							
Alle 44	40	30	8	18	2	2	100
45–54	41	30	8	18	2	2	100
55–64	36	32	6	23	1	1	100
65–74	30	27	5	33	2	3	100
Yli 75	32	26	4	33	1	4	100
Tavoiteryhmä (n = 5730*)**							
Monitavoittei-set	32	34	6	25	1	2	100
Virkistyskäyt-täjät	39	20	6	32	1	3	100
Metsässä te-kevät	32	32	5	26	3	2	100

Turvaa ja tuloja korostavat	35	30	7	24	1	2	100
Epätietoiset	40	22	6	28	1	3	100
Koulutustaso (n = 5881*)**							
Ei ammattikoulutusta	28	32	5	30	1	3	100
Ammattikoulu	33	35	6	23	1	3	100
Opisto&AMK	39	24	6	26	3	2	100
Yliopisto&korkeakoulu	40	22	8	26	2	2	100
Tuloluokka, euroa (n = 5290*)**							
Alle 20 000	30	30	5	31	1	4	100
20 000–40 000	33	30	5	29	2	2	100
40 000–70 000	35	30	7	24	2	1	100
70 000–100 000	40	27	6	22	3	1	100
Yli 100 000	38	24	8	24	2	3	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Taulukossa 3 on tarkasteltu metsänomistajien taustapiirteiden lisäksi tilan aiempaa omistusta suhteessa metsätilan taustamuuttujiin. Mitä pienempi metsäalan koko, sitä useammin metsätila oli kuulunut aiemmin kuolinpesälle. Suuremmilla tiloilla yleisempää oli ollut aiempi puolisoiden yhteisomistus. Yhtymien omistamista metsätiloista selvästi keskimääräistä useamman entinen omistus oli ollut myös yhtymällä. Metsätilan hallinta-ajan pidentyessä oli tavanomaisempaa, että tila oli ennen nykyistä metsänomistajaa kuulunut puolisoiden omistukseen. Saantotavan perusteella yli puolet lahjana saaduista metsätiloista oli saatu yhdeltä henkilöllä. Sukulaisilta ostetuista metsätiloista runsas kaksi viidesosaa oli ostettu kuolinpesältä.

Metsänomistajista, jotka olisivat valmiita luopumaan tilastaan suunnilleen nykyisellä hinnalla, yli 40 prosentilla tilan oli omistanut ennen nykyistä omistajaa yksi henkilö. Jos nykyisen metsäomistajan asuinpaikka oli metsätilalla, niin selvästi keskimääräistä useammin tila oli ollut aiemmin puolisoiden yhteisomistuksessa. Loma-asunnon sijaitessa metsätilalla aiempi omistus oli yleisemmin ol-

lut kuolinpesällä ja ilman rakennuksia olevilla tiloilla yhdellä henkilöllä. Keskimääräinen vuotuinen puunmyyntimäärä vuosina 2016–2018 oli suurin tiloilla, joilla entinen omistaja oli ollut yhtymä.

Taulukko 3. Metsätilan tai sen pääosan edellinen omistusmuoto suhteessa nykyisten metsänomistajien ja tilojen taustapiirteisiin.

Metsätilan omistus-muoto ennen nykyistä omistajaa	**Yhden henkilön omistuk-sessa**	**Puolisoi-den omistuk-sessa**	**Yhtymän omistuk-sessa**	**Kuolin-pesän omistuk-sessa**	**Muun luonnol-lisen henkilön omistuk-sessa**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista						
Kaikki (n = 6154)	35	29	6	26	2	2	100
Metsäala, ha (n = 6154*)**							
5-9,9	35	24	4	33	1	3	100
10–19,9	36	23	6	30	1	3	100
20–49,9	35	29	6	26	2	2	100
50–99,9	34	33	8	22	2	2	100
Yli 100	32	39	7	18	3	2	100
Tilan hallinta (n = 6152*)**							
Perheomistus	33	30	5	28	2	2	100
Yhtymä	38	21	14	23	2	2	100
Kuolinpesä	39	31	1	24	0	4	100
Tilan hallinta-aika (n = 6154*)**							
Enintään 5 vuotta	39	19	9	28	3	2	100
6–15 vuotta	37	22	9	29	2	2	100
16–25 vuotta	38	25	5	28	2	2	100
Yli 25 vuotta	30	39	3	24	1	3	100
Tilan saantotapa (n = 6026*)**							
Perintö	36	22	7	33	1	2	100
Lahja	55	32	5	4	0	3	100
Osto vanhem-milta	27	59	3	10	0	1	100
Osto sukulai-silta	32	12	9	43	1	3	100

Osto markki-noilta myyjältä	38	16	6	25	10	6	100
Usea tapa	24	26	7	37	2	4	100
Hinta, jolla luopuisi (odotusarvo 100) (n = 6232*)**							
100	43	27	6	21	2	2	100
101–199	35	28	7	25	3	2	100
200 tai yli	37	30	8	23	1	1	100
En myy metsä-tilaa mistään hinnasta	35	29	6	28	1	2	100
En osaa arvi-oida	32	30	6	28	1	4	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 6017*)**							
Ei	34	28	5	29	1	3	100
Kyllä	35	30	7	24	2	2	100
Ei osaa sanoa	37	24	7	27	1	4	100
Asuinpaikka (n = 6047*)**							
Metsätilalla	26	45	4	22	1	2	100
Muualla met-sätilan sijainti-kunnassa	38	23	6	28	2	3	100
Metsätilan si-jaintikunnan ulkopuolella	40	18	8	29	2	3	100
Tilan rakennukset (n = 6046*)**							
Ei rakennuksia	41	17	7	29	3	3	100
Vakituinen asunto	28	42	5	22	1	2	100
Loma-asunto	38	19	6	33	2	2	100
Asuin- ja lo-marakennus	29	42	5	22	1	2	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 5978*)**							Keskiarvo
m3/ha/vuosi	3,6	3,6	3,8	3,4	2,9	1,9	3,5

*** = *P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

3.2 Metsätilan saantotapa

Metsätilan saantoa nykyisen metsänomistajan omistukseen tarkasteltiin Karppinen ym. (2020) raportissa, jonka mukaan yleisin saantotapa oli perintö (46 prosenttia metsänomistajista). Viidennes metsänomistajista oli ostanut tilan

vanhemmiltaan, vajaa kymmenys sukulaisiltaan ja reilu kymmenys markkinoilta. Lisäksi lahjana metsätilan oli saanut seitsemän prosenttia metsänomistajista. (Karppinen ym. 2020).

Karppinen ym. (2020) raportissa ristiintaulukoitiin osa taulukoiden 4 ja 5 muuttujista (ammattiasema, asuinympäristö, omistajan ikä ja sukupuoli, metsäala, tilan hallintatapa ja tavoiteryhmä), joiden lisäksi tämän raportin tarkasteluun on valittu mukaan myös muita metsänomistajien ja tilojen taustapiirteitä kuvaavia muuttujia.

Naiset olivat saaneet tilansa miehiä useammin perintönä, kun taas miehet olivat ostaneet tilan naisia useammin joko vanhemmiltaan tai markkinoilta. Kaupunkimaisessa asuinympäristössä sekä taajamassa tai kirkonkylällä asuvista metsänomistajista yli puolet oli saanut tilansa perintönä, kun maaseutumaisessa asuinympäristössä asuvilla osuus oli vajaa kaksi viidesosaa. Maatalousyrittäjät olivat ostaneet tilansa selvästi tavanomaisemmin vanhemmiltaan, muut yrittäjät markkinoilta ja palkansaajilla tila oli tullut omistukseen tyypillisimmin perintönä. Yli 65-vuotiaista vain harva oli saanut tilansa lahjana, kun alle 65-vuotiailla lahjana saaneiden osuus oli suunnilleen kymmenyksen. Toisaalta omistajan iän kertyessä saantotapoja oli useampia. Virkistyskäyttäjistä ja epätietoisista metsänomistajista useampi kuin joka toinen oli saanut tilan perintönä. Monitavoitteiset, metsässä tekevät sekä turvaa ja tuloja korostavat metsänomistajat olivat ostaneet tilansa useammin vanhemmiltaan, sukulaisilta tai markkinoilta. (Karppinen ym. 2020).

Tulojen perusteella alle 40 000 euroa ansaitsevien joukossa tila oli ostettu korkeampia tuloluokkia useammin vanhemmilta tai sukulaisilta ja vastaavasti vähintään 70 000 euroa ansaitsevilla perintö, lahja tai osto markkinoilta oli ollut hieman keskimääräistä yleisempi saantotapa. Korkeakoulun käyneillä metsänomistajilla tila oli tullut omistukseen alempia koulutusasteita useammin perintönä tai ostona markkinoilta. Alemmalla koulutusasteella osto vanhemmilta oli ollut selvästi yleisin saantotapa verrattuna korkeakoulun käyneisiin.

Taulukko 4. Metsätilan saantotapa suhteessa metsänomistajan taustapiirteisiin.

Tilan saantotapa	Perintö	Lahja	Osto vanhemmilta	Osto sukulaisilta	Osto markkinoilta	Usea tapa	Yhteensä
	% metsänomistajista						

Kaikki (n = 6196)	46	6	20	8	12	6	100
Sukupuoli (n = 6181*)**							
Mies	41	6	23	9	14	7	100
Nainen	60	8	12	7	8	5	100
Asuinympäristö (n = 6229*)**							
Maaseutumainen	38	5	29	9	13	7	100
Taajama&kirkonkylä	52	7	13	9	14	6	100
Kaupunkimainen	57	10	9	8	11	5	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 6329*)**							
Palkansaaja	59	9	13	7	9	3	100
Maa&metsäyrittäjä	13	3	61	6	9	9	100
Yrittäjä	28	11	19	10	26	6	100
Eläkeläinen	44	4	19	10	14	9	100
Muu	58	10	11	9	11	2	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6250*)**							
Alle 44	48	10	20	6	13	3	100
45–54	46	12	22	6	10	4	100
55–64	46	8	22	9	10	5	100
65–74	47	3	21	9	13	8	100
Yli 75	43	2	19	11	16	10	100
Tavoiteryhmä (n = 5919*)**							
Monitavoitteiset	41	5	27	8	10	7	100
Virkistyskäyttäjät	58	9	11	8	9	5	100
Metsässä tekevät	39	6	21	10	18	7	100
Turvaa ja tuloja korostavat	44	7	24	7	13	6	100
Epätietoiset	53	7	13	9	14	4	100
Koulutustaso (n = 6102*)**							
Ei ammattikoulutusta	40	3	27	10	11	9	100
Ammattikoulu	39	6	27	10	11	7	100
Opisto&AMK	52	8	13	8	14	5	100
Yliopisto&korkeakoulu	60	9	10	6	13	3	100
Tuloluokka, euroa (n = 5486*)**							
Alle 20 000	42	5	25	9	11	9	100
20 000–40 000	42	4	25	11	11	7	100
40 000–70 000	42	8	21	9	13	7	100

70 000–100 000	45	10	18	6	16	6	100
Yli 100 000	47	11	18	6	17	3	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Metsänomistajien taustapiirteiden lisäksi tilan saantotavan tarkastelua tehtiin suhteessa tilojen taustapiirteisiin (taulukko 5), joista metsäpinta-ala ja tilan hallintatapa olivat mukana Karppinen ym. (2020) raportissa. Tilan metsäpinta-alan kasvaessa yleistyi tilan osto vanhemmilta ja alle 50 hehtaarin tiloista hieman useampi oli saatu perintönä. Perheomisteisista tiloista ostona vanhemmilta oli saatu neljännes ja perintönä 40 prosenttia, kun yhtymäomisteisen tilan oli saanut perintönä puolet ja lahjana noin kymmenys. (Karppinen ym. 2020). Suunnilleen kolmannes tiloista, jotka olivat olleet hallinnassa vähintään 25 vuotta, oli ostettu vanhemmilta ja reilu kolmannes saatu perintönä. Hallinta-ajan ollessa alle 25 vuotta, perintönä saatujen tilojen osuus kattoi yli puolet.

Asuinpaikan sijaitessa metsätilalla, yleisin saantotapa oli osto vanhemmilta noin kahdella viidesosalla metsänomistajista. Muualla metsätilan sijaintikunnassa tai sijaintikunnan ulkopuolella asuvilla tavanomaisin saantotapa oli perintö. Vakituisen asunnon tai asuin- ja lomarakennuksen ollessa metsätilalla, oli kolmannes ostettu vanhemmilta. Niistä tiloista, joilla ei ollut rakennuksia, oli viidennes ostettu markkinoilta ja jos metsätilalla oli vain loma-asunto, tavanomaisin saantotapa oli perintö.

Keskimääräinen puunmyyntimäärä kolmen edeltävän vuoden aikana oli selvästi suurin tiloilla, jotka oli saatu lahjana. Myös markkinoilta ostetuilla tiloilla puuta oli myyty keskimääräistä enemmän.

Taulukko 5. Metsätilan saantotapa suhteessa metsänomistajan ja tilan taustapiirteisiin.

Tilan saantotapa	**Perintö**	**Lahja**	**Osto vanhemmilta**	**Osto sukulaisilta**	**Osto markkinoilta**	**Usea tapa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista						
Kaikki (n = 6196)	46	6	20	8	12	6	100
Metsäala, ha (n = 6154*)**							
5–9,9	47	8	12	9	18	5	100
10–19,9	48	8	17	9	12	6	100

20–49,9	48	6	20	8	12	6	100
50–99,9	44	4	26	9	9	7	100
Yli 100	39	5	29	5	12	9	100
Tilan hallinta (n = 6395*)**							
Perheomistus	40	6	24	9	13	7	100
Yhtymä	51	11	12	6	12	7	100
Kuolinpesä	77	1	7	5	7	3	100
Tilan hallinta-aika (n = 6397*)**							
Enintään 5 vuotta	54	9	10	8	15	4	100
6–15 vuotta	54	8	12	8	13	5	100
16–25 vuotta	51	8	13	9	13	6	100
Yli 25 vuotta	36	4	32	9	11	8	100
Hinta, jolla luopuisi (odotusarvo 100) (n = 6250*)**							
100	48	7	16	8	14	6	100
101–199	47	6	20	7	16	4	100
200 tai yli	46	7	23	7	12	5	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	47	6	19	9	11	7	100
En osaa arvioida	43	7	22	9	11	8	100
Asuinpaikka (n = 6275*)**							
Metsätilalla	36	3	39	8	6	8	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	46	7	13	10	18	6	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	55	10	9	7	14	5	100
Tilan rakennukset (n = 6273*)**							
Ei rakennuksia	49	9	9	9	20	5	100
Vakituinen asunto	42	4	33	8	6	6	100
Loma-asunto	54	9	9	9	12	6	100
Asuin- ja lomarakennus	37	4	35	7	6	10	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 6157*)**							
m3/ha/vuosi	3,4	4,7	3,5	2,9	3,9	3,3	3,5

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05. Tarkastelussa oli mukana lisäksi muuttuja sähköisistä metsävaratiedoista, joka ei ollut tilastollisesti merkitsevä.*

Tilan saantotavan lisäksi metsänomistajilta kysyttiin, monessako osassa tila oli tullut nykyiseen omistukseen. Metsätilansa oli saanut yhdessä osassa kaksi

kolmasosaa metsänomistajista ja useammassa osassa kolmannes metsänomistajista (taulukko 6).

Taustapiirteittäin tarkasteltuna miehistä kolmannes oli saanut metsätilansa useammassa osassa, kun naisilla vastaava osuus oli vajaan neljänneksen. Samoin kaupunkimaisessa asuinympäristössä asuvista metsänomistajista noin neljännes oli saanut tilan useammassa osassa. Ammattiaseman perusteella maa- ja metsätalousyrittäjistä lähes puolet oli saanut tilansa useammassa osassa, mikä poikkesi selvästi muista ammattiryhmistä. Metsänomistajien tavoiteryhmistä virkistyskäyttäjät ja epätietoiset olivat saaneet tilansa keskimääräistä useammin omistukseensa yhdessä osassa. Monitavoitteiset metsänomistajat olivat puolestaan hankkineet tilansa muita yleisemmin useammassa osassa. Mitä suurempi oli tuloluokka, sitä harvemmin tila oli tullut nykyiseen omistukseen vain yhdessä osassa.

Taulukko 6. Metsätilan saanti omistukseen suhteessa metsänomistajan ja tilan taustapiirteisiin.

Tila tuli omistukseen	**Yhdessä osassa**	**Useammassa osassa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista		
Kaikki (n = 6047)	68	32	100
Sukupuoli (n = 5843*)**			
Mies	67	33	100
Nainen	77	23	100
Asuinympäristö (n = 5902*)**			
Maaseutumainen	67	33	100
Taajama&kirkonkylä	69	31	100
Kaupunkimainen	74	26	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 5993*)**			
Palkansaaja	72	28	100
Maa&metsäyrittäjä	53	47	100
Yrittäjä	71	29	100
Eläkeläinen	70	30	100
Muu	77	23	100
Tavoiteryhmä (n = 5635*)**			
Monitavoitteiset	62	38	100
Virkistyskäyttäjät	75	25	100

Metsässä tekevät	69	31	100
Turvaa ja tuloja korostavat	67	33	100
Epätietoiset	77	23	100
Tuloluokka, euroa (n = 5209*)**			
Alle 20 000	74	26	100
20 000–40 000	69	31	100
40 000–70 000	66	34	100
70 000–100 000	65	35	100
Yli 100 000	63	37	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05. Tarkastelussa olivat lisäksi muuttujat koskien vastaajan ikäluokkaa ja koulutustasoa, jotka eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.*

Taulukossa 7 on kuvattuna metsätilan saanti nykyiseen omistukseen yhdessä tai useammassa osassa suhteessa tilojen taustapiirteisiin. Mitä suurempi oli metsäalan koko tai pidempi tilan hallinta-aika, sitä useammin tila oli tullut metsänomistajalle useammassa osassa. Kuolinpesämuotoisille metsänomistajille tila oli tullut sellaisenaan omistukseen yli 80 prosentilla.

Lahjana tai perintönä saatu metsätila oli kolme neljäsosalla vastanneista tullut yhdessä osassa, kun markkinoilta välittäjän tai tarjouskilpailun kautta tilansa hankkineista metsänomistajista selvästi yli puolet oli hankkinut nykyisen tilan omistukseensa useammassa osassa. Yhdessä osassa tilansa saaneista metsänomistajista kolme neljäsosalla ei ollut sähköisiä metsävaratietoja tai tietoa asiasta. Niille metsänomistajille, jotka asuivat metsäntilan sijaintikunnan ulkopuolella, oli tila tullut kolme neljäsosalla omistukseen sellaisenaan. Samoin oli, jos tilalla ei ollut rakennuksia, kun taas useammassa osassa tilansa saaneilla oli tilalla yleisesti vakituinen asunto, loma- asunto tai molemmat.

Taulukko 7. Metsätilan saanti omistukseen suhteessa metsänomistajan ja tilan taustapiirteisiin.

Tila tuli omistukseen	**Yhdessä osassa**	**Useammassa osassa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista		
Kaikki (n = 6047)	68	32	100
Metsäala, ha (n = 6047*)**			
5–9,9	84	16	100
10–19,9	77	23	100

20–49,9	70	30	100
50–99,9	59	41	100
Yli 100	50	50	100
Tilan hallinta (n = 6046*)**			
Perheomistus	67	33	100
Yhtymä	70	30	100
Kuolinpesä	83	17	100
Tilan hallinta-aika (n = 6047*)**			
Enintään 5 vuotta	76	24	100
6–15 vuotta	70	30	100
16–25 vuotta	69	31	100
Yli 25 vuotta	66	34	100
Tilan saantotapa (n = 5887*)**			
Perintö	75	25	100
Lahja	76	24	100
Osto vanhemmilta	69	31	100
Osto sukulaisilta	68	32	100
Osto markkinoilta myyjältä	61	39	100
Osto välittäjältä tai tarjouskilpailu	43	57	100
Hinta, jolla luopuisi, odotusarvo 100 (n = 5931)**			
100	71	29	100
101–199	69	31	100
200 tai yli	68	32	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	67	33	100
En osaa arvioida	73	27	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 5919*)**			
Ei	75	25	100
Kyllä	63	37	100
Ei osaa sanoa	77	23	100
Asuinpaikka (n = 5932*)**			
Metsätilalla	64	36	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	70	30	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	74	26	100
Tilan rakennukset (n = 5944*)**			
Ei rakennuksia	75	25	100
Vakituinen asunto	67	33	100

Loma-asunto	68	32	100
Asuin- ja lomarakennus	57	43	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 5830)			Keskiarvo
m3/ha/vuosi	3,5	3,5	3,5

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

3.3 Muutokset tilan metsätalousmaan pinta-alassa

Metsänomistajilta kysyttiin, oliko heidän tilansa metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden (2014–2019) aikana (taulukko 8). Mikäli tilan pinta-ala oli muuttunut, vastaajia pyydettiin vastaamaan jatkokysymykseen syistä, minkä takia pinta-ala on muuttunut ja kuinka suuri muutos oli ollut (taulukko 9). Suurimmalla osalla, yli 80 prosentilla metsänomistajista tilan pinta-ala ei ollut muuttunut. Tilan metsätalousmaan pinta-ala oli lisääntynyt 13 prosentilla ja vähentynyt viidellä prosentilla vastanneista.

Taulukko 8. Metsänomistajan omistaman tilan metsätalousmaan pinta-alan muutos edellisen viiden vuoden (2014–2019) aikana.

Tilan metsätalousmaan pinta-ala	Ei ole muuttunut	Lisääntynyt	Vähentynyt	Yhteensä
	% metsänomistajista			
Kaikki (n = 6153)	82	13	5	100

Taulukossa 9 on kuvattu, minkä syyn takia metsätalousmaan pinta-ala oli muuttunut sekä luokiteltu, kuinka suuri muutos oli vastaajan mukaan ollut. Reilut 1 100 metsänomistajaa vastasi pinta-alan muutoksen syyhyn ja noin 900 vastaajaa ilmoitti muutoksen suuruuden hehtaareissa.

Niiden vastaajien osalta, joiden tilan pinta-ala oli lisääntynyt, yleisin syy oli ollut metsän ostaminen vapailta markkinoilta. Suunnilleen joka kuudes oli ostanut lisää metsää vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan ja joka kymmenennellä tilan pinta-ala oli kasvanut perinnönsaannin myötä. Niistä vastaajista, jotka ilmoittivat pinta-alan lisäyksen hehtaareina, viidenneksellä lisäys oli ollut alle viisi hehtaaria, noin kolmanneksella 10–19,9 hehtaaria ja vajaalla puolella 20 hehtaaria tai enemmän.

Niillä metsänomistajilla, joilla pinta-ala oli vähentynyt, yleisin selittävä tekijä oli myynti vapailla markkinoilla. Näin oli vastannut reilu kolmannes. Suunnilleen

joka kuudennella pinta-alan vähentymisen syynä oli myynti lapsille tai sukulaisille, maankäyttötavan muutos tai muu syy. Lisäksi kymmenys vastanneista oli lahjoittanut metsäänsä. Pinta-alan vähenemisen osalta hieman yli 40 prosenttia ilmoitti muutoksen olleen alle 5 hehtaaria, reilu neljännes 5–19,9 hehtaaria ja noin kolmannes vähintään 20 hehtaaria.

Vastaaja sai myös kirjoittaa avovastauksen tai täsmentää vastaustaan, mikäli pinta-alan muuttumiseen oli muita syitä kuin tarjolla olleet vastausvaihtoehdot. Avovastauksia saatiin yhteensä 82 vastaajalta, joista 24 vastasi pinta-alan lisääntymiseen ja 58 pinta-alan vähenemiseen. Avovastausten perusteella tilan metsätalousmaan pinta-ala oli tarjottujen vastausvaihtoehtojen lisäksi muuttunut erilaisten omistus- ja maankäyttöjärjestelyjen vuoksi. Metsätalousmaan pinta-ala oli kasvanut, kun alueita oli saatu maanvaihdon yhteydessä tai jaettu osakkaille esimerkiksi yhtymän purun seurauksena. Pinta-alan vähentymiseen puolestaan oli vaikuttanut myynti esimerkiksi tonttimaaksi tai pelloksi. Myös infrastruktuurihankkeiden, kuten teiden rakentamiseen liittyvien lunastusten kerrottiin vähentäneen pinta-alaa. Lisäksi metsätalousmaan pinta-alaan oli vaikuttanut luonnonsuojelualueen perustaminen, esimerkiksi METSO-ohjelman puitteissa.

Taulukko 9. Tilan metsätalousmaan pinta-alan muutoksen syy sekä hehtaarikohtainen muutos luokiteltuna.

Tilan metsäpinta-alan lisääntymisen syy	**Kaikki (n = 781)**	**Tilan metsäpinta-alan vähentymisen syy**	**Kaikki (n = 334)**
	% vastanneista		% vastanneista
Saatu perintö	10	**Annettu ennakkoperintö**	2
Saatu lahja	4	**Annettu lahja**	10
Ostettu vanhemmilta/sukulaisilta	17	**Myyty lapsille/sukulaisille**	16
Ostettu vapailta markkinoilta	59	**Myyty vapailla markkinoilla**	36
Avioliiton kautta	0	**Avioeron vuoksi**	2
Peltojen metsittäminen	7	**Maankäytön muutos**	17
Muu syy	3	**Muu syy**	17
Yhteensä	100	**Yhteensä**	100
Tilan metsäalan lisäys	**Kaikki (n = 642)**	**Tilan metsäalan vähentyminen**	**Kaikki (n = 261)**
	% vastanneista		% vastanneista

Alle 5 ha	20	**Alle 5 ha**	41
5–19,9 ha	34	**5–19,9 ha**	27
20 ha tai enemmän	46	**20 ha tai enemmän**	32
Yhteensä	100	**Yhteensä**	100

Metsänomistajien taustapiirteittäin tarkasteltuna (taulukko 10) miehillä tilan pinta-ala oli lisääntynyt naisia useammin. Kaupunkimaisessa asuinympäristössä asuvien metsänomistajien tiloilla oli ollut harvemmin pinta-alan muutoksia verrattuna maaseudulla sekä taajamassa ja kirkonkylällä asuviin. Ammattiaseman perusteella maa- ja metsätalousyrittäjillä tilan metsätalousmaan pinta-ala oli lisääntynyt useammalla kuin joka viidennellä, mikä oli selvästi enemmän kuin muilla ammattiryhmillä. Harvimmin pinta-alan muutoksia oli ollut eläkeläisten tiloilla, mikä näkyi myös metsänomistajien ikäluokittaisessa tarkastelussa. Mitä nuorempi oli metsänomistajan ikäluokka, sitä useammin pinta-ala oli lisääntynyt ja vastaavasta iän kasvaessa muutoksia oli ollut harvemmin. Tavoiteryhmistä monitavoitteisten metsänomistajien metsätalousmaan pinta-ala oli lisääntynyt keskimääräistä useammin. Virkistyskäyttäjillä ja epätietoisilla oli yleisempää pinta-alan pysyminen ennallaan verrattuna muihin tavoiteryhmiin. Tuloluokan perusteella pinta-ala oli lisääntynyt vähintään 70 000 euroa ansaitsevista metsänomistajista joka neljänneksellä.

Taulukko 10. Tilan metsätalousmaan pinta-alan muutos edellisen viiden vuoden (2014–2019) aikana metsänomistajien taustapiirteittäin.

Tilan metsätalousmaan pinta-ala	**Ei muutoksia**	**Lisääntynyt**	**Vähentynyt**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista			
Kaikki (n = 6153)	82	13	5	100
Sukupuoli (n = 5954*)**				
Mies	83	13	4	100
Nainen	90	6	4	100
Asuinympäristö (n = 6027*)**				
Maaseutumainen	82	13	5	100
Taajama&kirkonkylä	85	11	4	100
Kaupunkimainen	88	8	4	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 6123*)**				
Palkansaaja	82	14	4	100

Maa&metsäyrittäjä	72	22	5	100
Yrittäjä	84	13	3	100
Eläkeläinen	89	7	4	100
Muu	84	10	5	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6049*)**				
Alle 44	75	22	3	100
45–54	77	18	5	100
55–64	85	11	4	100
65–74	88	8	4	100
Yli 75	90	5	5	100
Tavoiteryhmä (n = 5757*)**				
Monitavoitteiset	78	17	5	100
Virkistyskäyttäjät	89	7	4	100
Metsässä tekevät	86	11	3	100
Turvaa ja tuloja korostavat	82	13	5	100
Epätietoiset	92	4	4	100
Koulutustaso (n = 5907*)**				
Ei ammattikoulutusta	89	7	4	100
Ammattikoulu	85	11	4	100
Opisto&AMK	82	14	5	100
Yliopisto&korkeakoulu	82	13	5	100
Tuloluokka, euroa (n = 5337*)**				
Alle 20 000	90	6	4	100
20 000–40 000	87	8	5	100
40 000–70 000	83	12	5	100
70 000–100 000	75	21	4	100
Yli 100 000	75	20	4	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Tilojen taustapiirteitä tarkasteltaessa (taulukko 11) tilakoon kasvaessa oli selvästi yleisempää, että metsätalousmaan pinta-ala oli lisääntynyt. Pienimmillä, alle 20 hehtaarin tiloilla muutoksia oli ollut isompia tiloja harvemmin. Kuolinpesien omistamista tiloista pinta-alassa ei ollut tapahtunut muutoksia 94 prosentilla vastanneista, mikä poikkesi selvästi perhe- ja yhtymäomisteisista tiloista. Tilan hallinta-ajan pidentyessä oli yleisempää, ettei pinta-ala ollut muuttunut, kun alle viisi vuotta omistuksessa olleista tiloista pinta-ala oli lisääntynyt

liki joka viidennellä. Jos metsätila oli saatu perintönä tai lahjana, pinta-ala oli muuttunut keskimääräistä harvemmin, kun taas markkinoilta, vanhemmilta tai usealla tavalla tilansa hankkineista pinta-alan muutokset olivat olleet tavanomaisempia. Sähköiset metsävaratiedot omaavista metsänomistajista vajaalla viidenneksellä pinta-ala oli lisääntynyt ja jos metsävaratietoja ei ollut tai siitä ei osattu sanoa, myös muutoksia pinta-ala oli ollut harvemmin. Puunmyyntimäärä oli suurempi tiloilla, joilla oli pinta-ala muuttunut verrattuna samankokoisina pysyneisiin tiloihin.

Taulukko 11. Tilan metsätalousmaan pinta-alan muutos edellisen viiden vuoden (2014–2019) aikana metsänomistajien ja tilojen taustapiirteittäin.

Tilan metsätalousmaan pinta-ala	**Ei muutoksia**	**Lisääntynyt**	**Vähentynyt**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista			
Kaikki (n = 6153)	82	13	5	100
Metsäala, ha (n = 6153*)**				
5–9,9	91	4	5	100
10–19,9	91	6	3	100
20–49,9	87	9	4	100
50–99,9	78	18	5	100
Yli 100	68	28	4	100
Tilan hallinta (n = 6152*)**				
Perheomistus	83	12	5	100
Yhtymä	83	13	4	100
Kuolinpesä	94	4	2	100
Tilan hallinta-aika (n = 6153*)**				
Enintään 5 vuotta	78	18	4	100
6–15 vuotta	84	13	3	100
16–25 vuotta	86	10	4	100
Yli 25 vuotta	87	8	5	100
Tilan saantotapa (n = 6021*)**				
Perintö	88	8	4	100
Lahja	87	10	3	100
Osto vanhemmilta	81	14	4	100
Osto sukulaisilta	87	10	3	100
Osto markkinoilta myyjältä	77	17	5	100
Usea tapa	80	16	4	100

Hinta, jolla luopuisi (odotusarvo 100) (n = 6075*)**				
100	88	8	4	100
101–199	81	15	5	100
200 tai yli	81	14	6	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	84	12	4	100
En osaa arvioida	89	7	3	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 6039*)**				
Ei	91	5	3	100
Kyllä	77	18	5	100
Ei osaa sanoa	90	6	4	100
Asuinpaikka (n = 6063*)**				
Metsätilalla	82	13	5	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	83	12	5	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	87	9	4	100
Tilan rakennukset (n = 6066*)**				
Ei rakennuksia	86	10	4	100
Vakituinen asunto	83	12	4	100
Loma-asunto	86	10	4	100
Asuin- ja lomarakennus	80	15	5	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 5942*)**				
m3/ha/vuosi	3,2	4,1	4,1	3,5

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

3.4 Metsänostoaikomukset

Vastaajilta kysyttiin heidän aikomuksestaan hankkia metsämaata seuraavien viiden vuoden aikana (2019–2023). Neljällä viidestä metsänomistajasta ei ollut aikomusta ostaa metsää lähitulevaisuudessa. Niistä metsänomistajista, joilla oli ostoaikeita, suurin osa aikoi hankkia metsää vapailta markkinoilta (taulukko 12).

Metsänomistajien taustapiirteittäin tarkasteltuna naisista suunnilleen joka kymmenennellä oli ostoaikeita, kun miehillä vastaava osuus oli vajaan neljänneksen. Metsänomistajien asuinympäristön mukaan maaseudulla asuvilla metsänomistajilla oli hieman useammin suunnitelmissa ostaa metsämaata vapailta markkinoilta ja ilman ostoaikomusta olivat keskimääräistä yleisemmin kaupun-

gissa asuvat metsänomistajat. Ammattiaseman perusteella maa- ja metsätalousyrittäjillä sekä muilla yrittäjillä oli selvästi tavanomaista yleisemmin aikomuksena hankkia lisää metsää. Maa- ja metsätalousyrittäjillä korostui osto vapailta markkinoilta, kun muissa yrittäjissä oli hieman enemmän niitä, jotka aikoivat ostaa sekä sukulaisilta että vapailta markkinoilta. Myös palkansaajista neljännes oli suunnitellut ostavansa metsää lähitulevaisuudessa.

Mitä korkeampi oli metsänomistajan ikä, sitä harvemmalla oli mielessä hankkia lisää metsämaata. Nuoremmissa ikäluokissa kiinnostus metsänostoon oli suurempi kaikkien vaihtoehtojen osalta. Tavoiteryhmistä epätietoisilla ja virkistyskäyttäjillä oli keskimääräistä harvemmin metsänostoaikomuksia. Pelkästään vapailta markkinoilta tai sekä vapailta markkinoilta että sukulaisilta ostaminen oli yleisempää monitavoitteisilla sekä turvaa ja tuloja korostavilla metsänomistajilla.

Ilman ammattikoulutusta olevilla metsänomistajilla oli muihin koulutusasteisiin verrattuna selvästi vähiten metsänostoaikomuksia, kun taas opiston tai ammattikorkeakoulun käyneillä suunnitelmia oli hieman tavanomaista useammalla. Metsänomistajan tuloluokan noustessa myös metsän hankkiminen oli ajatuksissa useammalla. Yli 100 000 euroa ansaitsevista metsänomistajista suunnilleen 40 prosenttia aikoi hankkia lisää metsämaata seuraavan viiden vuoden aikana.

Taulukko 12. Metsänomistajien metsänostoaikomukset seuraavan viiden vuoden aikana (2019–2023) suhteessa metsänomistajien ja tilojen taustapiirteisiin.

Metsänostoaikomus	**Ei ostoaikomuksia**	**Osto sukulaisilta**	**Osto vapailta markkinoilta**	**Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta**	**Yhteensä**
		% metsänomistajista			
Kaikki (n = 6362)	81	3	13	3	100
Sukupuoli (n = 6162*)**					
Mies	77	3	16	4	100
Nainen	91	3	5	1	100
Asuinympäristö (n = 6230*)**					
Maaseutumainen	78	3	15	4	100
Taajama & kirkonkylä	81	4	11	4	100

Kaupunkimainen	85	2	11	2	100
Asuinpaikka (n = 6268*)**					
Metsätilalla	81	2	15	3	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	80	4	13	4	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	82	3	12	3	100
Ammattiasema (n = 6330*)**					
Palkansaaja	74	4	16	6	100
Maa- & metsäyrittäjä	65	3	27	4	100
Yrittäjä	69	5	21	6	100
Eläkeläinen	91	2	7	1	100
Muu	82	2	12	4	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6245*)**					
Alle 44	56	5	26	13	100
45–54	69	5	21	6	100
55–64	81	3	14	2	100
65–74	89	2	9	1	100
75-	94	1	5	0	100
Tavoiteryhmä (n = 5903*)**					
Monitavoitteiset	72	3	19	5	100
Virkistyskäyttäjät	88	3	8	1	100
Metsässä tekevät	82	3	12	3	100
Turvaa ja tuloja korostavat	75	3	16	5	100
Epätietoiset	90	2	7	1	100
Koulutustaso (n = 6095*)**					
Ei ammattikoulutusta	89	2	8	1	100
Ammattikoulu	79	3	15	4	100
Opisto & AMK	75	4	17	4	100
Yliopisto & korkeakoulu	79	4	13	4	100
Tuloluokka, euroa (n = 5487*)**					

Alle 20 000	92	2	5	1	100
20 000–40 000	86	2	10	2	100
40 000–70 000	79	3	14	4	100
70 000–100 000	68	4	20	7	100
Yli 100 000	60	4	30	5	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Mitä suurempi oli metsätilan koko tai lyhyempi tilan hallinta-aika, sitä useammin metsänomistajilla oli myös aikomuksena ostaa lisää metsämaata (taulukko 13). Hallintatavaltaan yhtymämuotoisilla tiloilla ostoaikomuksia oli hieman keskimääräistä enemmän ja kuolinpesillä selvästi perheomisteisia ja yhtymäomisteisia tiloja vähemmän. Nykyisen metsätilansa perintönä tai lahjana saaneilla sekä sukulaisilta ostaneilta metsänomistajilla oli vähemmän ostoaikeita kuin niillä, jotka olivat ostaneet tilansa markkinoilta tai vanhemmiltaan tai hankkineet sen usealla tavalla. Metsänomistajan arvioidessa luopumishinnan korkeammaksi, kasvoi myös kiinnostus ostaa lisää metsämaata markkinoilta sekä sukulaisilta tai markkinoilta. Mikäli metsätilalla oli lomarakennus, ostoaikeita oli verrattain vähän.

Sähköiset metsävaratiedot olivat tavanomaista useammin käytössä niillä metsänomistajilla, joilla oli suunnitelmissa hankkia lisää metsää. Metsänomistajan aktiivisuus näkyi myös edellisen kolmen vuoden (2016–2018) keskimääräistä puunmyyntimäärää tarkastellessa. Ne metsäomistajat, jotka olivat myyneet puuta keskimääräistä enemmän, vastasivat aikovansa ostaa metsämaata lähitulevaisuudessa.

Taulukko 13. Metsänomistajien metsänostoaikomukset seuraavan viiden vuoden aikana (2019–2023) suhteessa metsänomistajien ja tilojen taustapiirteisiin.

Metsänostoaikomus	**Ei ostoaikomusta**	**Osto sukulaisilta**	**Osto vapailta markkinoilta**	**Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista				
Kaikki (n = 6362)	81	3	13	3	100
Metsäala, ha (n = 6362*)**					
5–9,9	88	2	7	2	100
10–19,9	87	2	9	3	100

20–49,9	82	3	12	3	100
50–99,9	75	4	17	4	100
Yli 100	65	3	26	5	100
Tilan hallintatapa (n = 6360*)**					
Perheomistus	80	3	14	3	100
Yhtymä	78	4	13	5	100
Kuolinpesä	91	4	4	1	100
Tilan hallinta-aika (n = 6 362*)**					
Enintään 5-vuotta	69	4	20	7	100
6–15 vuotta	74	4	18	4	100
16–25 vuotta	82	3	12	3	100
Yli 25 vuotta	89	2	8	1	100
Tilan saantotapa (n = 6221*)**					
Perintö	86	3	9	2	100
Lahja	83	3	11	3	100
Osto vanhemmilta	79	3	15	3	100
Osto sukulaisilta	84	4	9	3	100
Osto markkinoilta	67	2	25	6	100
Usea tapa	74	2	20	5	100
Hinta, jolla luopuisi, odotusarvo 100 (n= 6265*)**					
100	85	2	11	2	100
101–199	75	4	17	5	100
Yli 200	71	4	19	6	100
Ei myisi mistään hinnasta	79	3	15	3	100
Ei osaa sanoa	90	2	6	2	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 6227*)**					
Ei	89	2	8	1	100
Kyllä	72	4	19	5	100
Ei osaa sanoa	86	2	8	4	100
Tilan rakennukset (n = 6269*)**					
Ei rakennuksia	78	4	13	4	100
Vakituinen asunto	80	3	15	3	100
Loma-asunto	88	2	8	3	100
Asuin- ja lomarakennus	78	2	17	3	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 6132)**					
m3/ha/vuosi	3,2	4,2	4,3	4,9	3,5

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

3.5 Suunniteltu metsätilasta luopumisen tapa

Metsänomistajilta kysyttiin, miten he aikovat luopua pääosasta metsätilaansa, kun se on ajankohtaista (taulukko 14). Suunnilleen neljännes metsänomistajista aikoi luopua tilastaan jättämällä sen perinnöksi ja hieman alle viidennes testamentilla. Tilansa aikoi myydä suunnilleen joka kuudes ja lahjoittaa vajaa kymmenys metsänomistajista. Tilan liittäminen yhteismetsään tai muuttaminen yhtymäksi tai yhtiöksi saivat vain vähän kannatusta. Lisäksi hieman yli neljännes metsänomistajista ei osannut vielä sanoa, miten aikoo tilastaan luopua. Osuudet olivat metsätilojen metsäalan suhteen laskettuna suunnilleen yhtä suuria kuin metsäomistajien lukumääränkin suhteen. Perintönä tilastaan luopuvien metsäala kattoi hieman yli viidenneksen ja markkinoilla myyvien noin viidenneksen kokonaismetsäpinta-alasta. Vastaajalla oli myös mahdollisuus vastata avovastauksella, mikäli hän vastasi vaihtoehdon ”muu tapa”. Avovastaukseen ei kyselyssä kukaan metsänomistaja vastannut.

Taulukko 14. Metsänomistajan aikoma metsätilasta luopumistapa, kun se on ajankohtaista.

Tapa, jolla aikoo luopua metsätilasta	Perintönä ilman testamenttia	Testamentilla	Lahjoitan	Myyn	Liitän yhteismetsään	Muutan yhtymäksi /yhtiöksi	Muu tapa	En osaa sanoa	Yhteensä
	% metsänomistajista								
Kaikki (n = 6229)	26	19	8	17	1	1	1	26	100

Metsänomistajilta, jotka vastasivat aikovansa luopua tilastaan testamentilla, lahjoittamalla tai myymällä, oli lisäkysymyksenä, kuinka monelle henkilölle tai minne omistus aiotaan siirtää (taulukko 15). Testamentilla tilastaan luopuvista yhdelle henkilölle tilansa aikoi jättää 40 prosenttia vastanneista, mikä oli enemmän kuin lahjoittamalla tilastaan luopuvilla, joista yhdelle henkilölle oman metsätilansa aikoi lahjoittaa noin kolmannes. Useammalle henkilölle yhteiseksi tilan aikoi testamentata joka viides testamentilla jättävistä, kun lahjana tilansa antavien joukossa näin aikoi tehdä reilu neljännes. Metsänomistajista, jotka aikoivat myydä metsätilansa, 40 prosenttia aikoi myydä tilan yhdelle henkilölle ja

reilu viidennes useammalle henkilölle perheestä tai suvusta. Lisäksi noin kolmannes aikoi myydä tilan markkinoilla.

Taulukko 15. Metsänomistajan aikomus luopua tilastaan testamentilla, lahjoituksena tai myymällä.

Metsätilan testamenttaus tai lahjoitus elinaikana	**Yhdelle**	**Jaettavaksi usealle**	**Yhteiseksi**	**Säätiölle/yhteisölle**	**Yhteensä**
	% vastanneista				
Jättää metsätilan testamentilla (n = 1173)	40	38	20	2	100
Lahjoittaa metsätilan elinaikanaan (n = 494)	34	37	28	0	100
Metsätilan myynti elinaikana	**Yhdelle suvusta**	**Useammalle suvusta**	**Tutulle**	**Markkinoilla**	**Yhteensä**
	% vastanneista				
Myy metsätilan elinaikanaan (n = 1015)	40	22	4	34	100

Metsätilan hallintatapaa, saantotapaa sekä hallinta-ajan ja iän vaikutusta tarkasteltiin erikseen suhteessa metsäomistajan aikomaan luopumistapaan (taulukko 16). Perheomisteisilla tiloilla luopumisaikeet eivät juurikaan poikenneet koko aineiston jakaumasta. Sen sijaan yhtymäomisteisista metsätiloista keskimääräistä harvempi aikoi luopua omistuksestaan jättämällä tilan perinnöksi tai myymällä tilan. Epävarmuutta luopumisaikeiden suhteen oli enemmän kuolinpesä- ja yhtymämuotoisilla metsänomistajilla, mutta kuolinpesämuotoisissa metsänomistajissa oli eniten niitä, jotka aikoivat jättää omistuksen perinnöksi.

Metsätilan saantotavan perusteella yleisin tapa luopua omistuksesta oli perintö, mikä näkyi yleisimmin tilansa perintönä saaneiden tai sukulaisilta ostaneiden joukossa. Perintönä tilansa saaneista tai sukulaisilta ostaneista metsänomistajista vajaa kolmannes aikoi myös jättää metsätilan perintönä. Testamentilla metsätilastaan aikoi luopua vajaa neljännes sukulaisilta ostaneista tai muuten usealla tavalla tilansa hankkineista metsänomistajista. Tilan aiottu myynti oli puolestaan suosituin luopumistapa, jos se oli ostettu vanhemmilta, sillä vanhemmiltaan tilansa ostaneista reilu neljännes aikoi luopua siitä myymällä. Eniten epätietoisuutta oli niiden joukossa, jotka olivat saaneet tilansa

lahjana, eikä kolmannes heistä osannut kertoa aiottua luopumistapaa. Toisaalta lahjana metsätilansa saaneissa oli selvästi eniten sellaisia metsänomistajia, jotka aikoivat myös luopua tilastaan lahjoittamalla.

Taulukko 16. Metsätilan hallintatapa sekä saantotapa suhteessa tapaan, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan.

Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan	**Perintönä**	**Testamentilla**	**Lahjoitan**	**Myyn**	**Liitän yhteismetsään**	**Muutan yhtymäksi / yhtiöksi**	**Muu tapa**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista								
Kaikki (n = 6229)	26	19	8	17	1	1	1	26	100
Hallintatapa (n = 6181*)**									
Perheomistus	26	19	8	18	0	1	1	25	100
Yhtymä	22	21	8	14	1	1	2	30	100
Kuolinpesä	33	16	3	13	1	2	1	31	100
Tilan saantotapa (n = 6048*)**									
Perintö	30	20	8	13	1	2	2	25	100
Lahja	17	18	20	9	0	0	0	35	100
Osto vanhemmilta	20	15	6	28	0	1	1	29	100
Osto sukulaisilta	30	23	5	15	1	1	0	26	100
Osto markkinoilta myyjältä	25	20	8	20	1	1	1	24	100
Usea tapa	23	24	7	19	0	2	3	22	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Metsänomistajien muiden taustapiirteiden mukaan tarkasteltuna (taulukko 17) naiset aikoivat jättää miehiä useammin pääosan metsätilastaan perintönä, kun taas miehillä oli naisia yleisemmin aikeena myydä tila. Maa- ja metsätalousyrittäjistä kolmannes aikoi myydä oman tilansa, mikä oli selvästi keskimääräistä enemmän. Eläkeläisillä tavanomaisin aiottu luopumistapa oli perintö tai testamentti. Tämä näkyi myös metsänomistajan iässä, sillä iän kasvaessa yleistyi aikomus luopua tilasta perinnöllä tai testamentilla. Vastaavasti mitä nuorempi oli metsänomistajan ikä, sitä epätietoisempia oltiin luopumistavasta. Tavoiteryhmittäin eniten poikkesi virkistyskäyttäjien ryhmä, joista hieman alle kym-

menys aikoi luopua metsätilastaan myymällä, hieman alle kolmannes perintönä ja neljännes testamentilla. Eniten epätietoisuutta oli metsässä tekevien ja epätietoisten joukossa. Koulutustason perusteella ilman ammattikoulutusta olevista kolmanneksella oli aikomus jättää tila perinnöksi. Tuloluokan noustessa yleistyi aikomus lahjoittaa pääosa metsätilasta eteenpäin. Yli 100 000 euroa tienaavista neljännes aikoi luopua testamentilla.

Taulukko 117. Metsänomistajan aikoma luopumistapa suhteessa hänen taustapiirteisiinsä.

Tapa, jolla aikoo luopua pääosasta metsätilaa	**Perintönä**	**Testamentilla**	**Lahjoitan**	**Myyn**	**Liitän yhteismetsään**	**Muutan yhtymäksi / yhtiöksi**	**Muu tapa**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista								
Kaikki (n = 6229)	26	19	8	17	1	1	1	26	100
Sukupuoli (n = 6030*)**									
Mies	25	19	8	19	1	1	1	26	100
Nainen	31	20	7	12	1	1	2	27	100
Asuinympäristö (n = 6103*)**									
Maaseutumainen	26	18	7	19	0	1	2	27	100
Taajama&kirkonkylä	28	19	8	17	1	1	1	25	100
Kaupunkimainen	26	21	9	13	1	1	1	27	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 6199*)**									
Palkansaaja	22	15	10	16	1	2	2	31	100
Maa&metsäyrittäjä	15	14	6	33	0	1	2	29	100
Yrittäjä	25	20	8	20	0	1	1	25	100
Eläkeläinen	32	24	6	15	1	1	1	22	100
Muu	22	18	4	17	0	1	4	35	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6120*)**									
Alle 44	17	12	10	20	1	2	2	36	100
45-54	20	15	10	17	1	1	2	34	100
55-64	24	17	8	19	1	2	1	28	100
65-74	30	21	7	17	1	1	1	23	100

Yli 75	34	28	6	12	1	1	1	17	100
Tavoiteryhmä (n = 5820*)**									
Monitavoitteiset	24	20	9	18	0	2	2	24	100
Virkistyskäyttäjät	32	25	8	9	1	1	1	25	100
Metsässä tekevät	24	16	6	21	0	1	1	30	100
Turvaa ja tuloja korostavat	25	15	8	20	1	2	2	27	100
Epätietoiset	25	15	8	20	1	0	1	31	100
Koulutustaso (n = 5973*)**									
Ei ammatti-koulutusta	32	21	5	15	0	1	1	24	100
Ammattikoulu	24	18	6	19	0	1	1	30	100
Opisto&AMK	25	17	10	18	1	2	2	25	100
Yliopisto&korkeakoulu	21	21	11	16	1	2	2	26	100
Tuloluokka, euroa (n = 5392*)**									
Alle 20 000	29	24	5	16	0	1	1	25	100
20 000-40 000	29	20	6	19	0	1	1	24	100
40 000-70 000	26	17	9	19	0	2	2	26	100
70 000-100 000	21	17	12	19	1	1	1	28	100
Yli 100 000	21	25	13	18	1	1	2	19	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Taulukossa 18 on metsänomistajan taustapiirteiden lisäksi tilaan liittyviä muuttujia suhteessa metsänomistajan aikomaan luopumistapaan. Mitä pienempi oli metsäala, sitä tavanomaisempaa oli aikeena tilan jättäminen perinnöksi. Suuremmilla tiloilla oli lisäksi hieman yleisempää myydä pääosa metsätilasta. Hallinta-ajan ollessa alle viisi vuotta, kolmannes ei osannut sanoa, miten aikoo tilastaan luopua, kun pidempään omistaneilla yleistyi aikomus luopua tilasta perintönä tai testamentilla.

Niillä metsänomistajilla, joilla oli oma arvio hinnasta, jolla olisi valmis luopumaan pääosasta metsätilaa, oli useammin aikomuksena myydä tila. Noin kolme viidesosaa niistä, jotka eivät myisi tilaansa mistään hinnasta, aikoivat jättää tilan perintönä tai testamentilla. Jos metsänomistaja ei osannut arvioida hintaa, jolla olisi valmis luopumaan, tavanomaisinta oli, ettei luopumistavasta

osattu sanoa. Metsänomistajilla, joilla oli metsävaratiedot, oli keskimääräistä useammin suunnitelmana luopua tilasta myynnillä. Niillä, joilla ei ollut metsävaratietoja, oli tyypillisemmin aikomus jättää tila perintönä. Puunmyyntimäärän ollessa keskimääräistä korkeampi, tavanomaisin aikomus oli joko lahjoittaa tai myydä metsätila.

Taulukko 18. Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan suhteessa metsänomistajan ja tilan taustapiirteisiin.

Tapa, jolla aikoo luopua pääosasta metsätilaa	**Perintönä**	**Testamentilla**	**Lahjoitan**	**Myyn**	**Liitän yhteismetsään**	**Muutan yhtymäksi / yhtiöksi**	**Muu tapa**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista								
Kaikki (n = 6229)	26	19	8	17	1	1	1	26	100
Metsäala, ha (n = 6229*)**									
5-9,9	33	19	5	15	0	0	1	26	100
10-19,9	31	18	7	15	1	1	1	26	100
20-49,9	26	20	8	17	1	1	1	26	100
50-99,9	21	19	10	19	1	2	2	27	100
Yli 100	17	20	8	21	1	3	3	27	100
Tilan hallinta-aika (n = 6229*)**									
Enintään 5 vuotta	20	15	10	17	1	2	2	33	100
6-15 vuotta	26	18	8	18	1	1	1	26	100
16-25 vuotta	27	20	8	15	1	2	1	26	100
Yli 25 vuotta	28	21	7	17	0	1	1	24	100
Hinta, jolla luopuisi (odotusarvo 100) (n = 6142*)**									
100	20	16	7	31	1	0	0	23	100
101—199	21	15	9	26	1	2	1	26	100
200 tai yli	24	21	10	20	1	1	1	22	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	33	26	10	9	1	2	2	18	100
En osaa arvioida	25	15	4	15	0	0	1	40	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 6103*)**									
Ei	32	20	6	15	0	1	1	26	100

Kyllä	21	18	10	20	1	2	2	26	100
Ei osaa sanoa	24	21	5	12	0	1	1	36	100
Asuinpaikka (n = 6139*)**									
Metsätilalla	25	18	7	20	0	1	2	27	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	29	19	7	16	0	1	1	26	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	26	20	9	15	1	1	1	26	100
Tilan rakennukset (n = 6146*)**									
Ei rakennuksia	26	19	9	16	1	1	1	27	100
Vakituinen asunto	25	18	6	19	0	1	2	28	100
Loma-asunto	29	22	8	14	0	1	1	25	100
Asuin- ja lomarakennus	25	23	9	19	0	2	2	20	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 6009*)**									ka.
m3/ha/vuosi	3,1	3,1	4,6	4,0	3,0	2,9	3,3	3,6	3,5

*** = *P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

4 Metsälahjavähennys

4.1 Metsälahjavähennyksen tausta

Metsälahjavähennys säädettiin voimaan vuoden 2017 alusta. Sen tarkoitus on ollut vastata niihin vaatimuksiin, joita oli esitetty maataloutta harjoittamattomien metsätilojen sukupolvenvaihdosten lisäämisen tarpeesta. Metsätilan omistajien keski-ikä oli noussut jo pitkään ja etenkin verrattuna maataloutta harjoittaviin metsänomistajiin. Maataloutta harjoittavilla tiloilla on ollut mahdollisuus perintö- ja lahjaveron huojennukseen sukupolvenvaihdoksessa jo vuodesta 1979 alkaen, mutta maataloutta harjoittamattomilla metsätiloilla tätä mahdollisuutta ei ole ollut. Heillä metsätila omaisuusosineen arvostetaan perintö- ja lahjaverotuksessa käypään arvoon eli tilakokonaisuuden todennäköiseen luovutushintaan.

Perintö- ja lahjaverotuksessa sukupolvenvaihdoksen huojennussäännösten taustalla ovat perustuslain yhdenvertaisuusvaatimuksesta poikkeamisen sallivat elinkeino- ja työllisyyspoliittiset perusteet. Sen sijaan metsälahjavähennyksessä taustalla ovat metsäpoliittiset perusteet, jotka myös voivat olla verotuksen yhdenvertaisuudesta poikkeamisen perusteena (Tuori 2011, Ojanen 2011). Metsäpoliittiset perusteet sovellettuna suomalaiseen laajaan ja pientilavaltaiseen yksityismetsänomistajakuntaan tarkoittavat, että poikkeama koskee laajempaa metsänomistajakuntaa kuin voitaisiin perustella elinkeinopoliittisesta näkökulmasta. Metsäpoliittisin perustein säädetty verohuojennus ei myöskään voisi olla yhtä mittava kuin elinkeinopoliittisin perustein säädetty verohuojennus.

Metsälahjavähennys perustuu hallituksen esitykseen HE 158/2016 vp. Sen mukaan metsälahjavähennyksen tavoitteena on edistää metsätilojen sukupolvenvaihdoksia, kasvattaa metsätilakokoa, edistää yrittäjämäistä metsätaloutta ja lisätä puun tarjontaa. Esitys arvioitiin valtiovarainvaliokunnassa (VaVM 28/2016 vp) ja perustuslakivaliokunnassa (PeVL 52/2016 vp). Esityksen perusteella tuloverolakiin (1535/1992) säädettiin metsälahjavähennyksestä uudet 55a§-55d§ (1318/2016). Metsälahjavähennyksen soveltamisessa oleellinen on myös laki varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2005) eli ”arvostamislaki”. Arvostamislaissa metsällä tarkoitetaan metsämaata. Metsätalouden maahan kuuluvat myös kitu- ja joutomaat, mutta arvostamislaissa ne luokitellaan

tilaan kuuluvaksi muuksi omaisuudeksi. Verohallinto antaa eri omaisuuserien arvostamisesta ohjeistuksia. Arvostamislaissa tarkoitettu metsän vertailuarvo lasketaan kertomalla metsän keskimääräinen vuotuinen tuotto kymmenellä. Verohallinto antaa päätöksiä keskimääräisestä metsän vuotuisesta tuotosta. Tässä tutkimuksessa käytettiin vuodelle 2019 annettua Verohallinnon päätöstä (Verohallinnon… 2018).

Metsälahjavähennyksessä yksittäisen lahjan saajan tulee saada arvostamislain vertailuarvolta vähintään 30 000 euron metsälahja, jotta puun myyntituloverotuksessa metsälahjavähennys voisi olla käytettävissä. Vaihtoehtoisesti vertailuarvosta riippumatta vähintään 100 hehtaarin metsämaan suuruinen metsätila täyttää samat vaatimukset. Yhteisomistuksen tapauksessa jokaisen lahjan tulee täyttää nämä vaatimukset. Esimerkiksi kahden puolison omistaessa yhdessä metsätilan ja lahjoittaessa sen yhdelle lapselleen, kyseessä on kaksi lahjaa, joiden molempien tulee täyttää metsälahjavähennyksen vaatimukset. Jos metsätilasta maksetaan omistajanvaihdoksessa vastiketta lahjanluontoisen kaupan yhteydessä, lahjan osuuden tulee täyttää vaatimukset. Teknisesti metsälahjavähennys perustuu metsälahjavähennyspohjaan. Metsälahjavähennyspohja muodostuu vertailuarvon vähimmäismäärän ylittävästä metsälahjan osuudesta, kertomalla ylittävään osuuteen kohdistunut maksettu lahjavero luvulla 2,4.

Metsälahjavähennys ja perintö- ja lahjaverolain (378/1940, 55§) sukupolvenvaihdoshuojennus (spv-huojennus) ovat vaihtoehtoisia, toisensa poissulkevia verokeinoja. Erona niillä on se, että spv-huojennus vähentää maksettavaa perintö- tai lahjaveroa välittömästi, se koskee tietyin edellytyksin myös rakennuksia ja tilan muita omaisuusarvoja kuten ranta-alueita, sen veronmaksun ns. omavastuuosuus on vain 850 euroa ja lisäksi 1 700 euroa ylittävälle perintö- tai lahjaverolle voi saada maksuaikaa (56§). Metsälahjavähennys taas ei koske ollenkaan perintöjä, se ei kata rakennuksia ja tilan muita omaisuusarvoja ja lahjan saaja maksaa aina, ilman tulevia vähennysoikeuksia, vähintään 30 000 euron vertailuarvoon asti olevan lahjavero-osuuden metsän käyvästä arvosta. Metsätilan käypä arvo on suurempi kuin vertailuarvo, 30 000 euron vertailuarvon kohdalla mahdollisesti jopa useampi satatuhatta euroa, josta summasta lahjan saaja maksaa veron omavastuuosuutena aina. Vasta vertailuarvon ylimenevästä, edelleenkin välittömästi lahjan saajan maksamasta lahjaverosta voi osan vähentää myöhemmin puunmyyntituloista, silloinkin edellyttäen, että vuosittainen metsälahjavähennys on vähintään 1 500 euroa, eikä ylitä 50 prosenttia metsätalouden puhtaasta pääomatulosta.

Verohallinto julkaisee osana elinkeinoverotusta myös metsätalouden verotuksen tietoja (taulukko 19). Ensimmäisenä vuonna metsälahjavähennystä käytti 54 metsälahjansaajaa. Sen jälkeen metsälahjavähennystä on käytetty lisääntyvästi, mutta toisaalta metsälahjavähennyksen luonteeseen kuuluu, että yksi ja sama tila vähentää maksamaansa lahjaveroa useina vuosina. Metsälahjavähennyksen perusteena oleva metsälahjavähennyspohja tulee käyttää lahjoitusta seuraavien 15 vuoden aikana.

Taulukko 19. Verohallinnon tilastot metsälahjavähennyksen käytöstä vuosina 2017–2022 (Verohallinnon tilastotietokanta 2024).

Vuosi	Saajien lukumäärä	Metsälahjavähennyksen arvo, euroa	Metsälahjavähennyksen keskiarvo, euroa/edunsaaja	Metsälahjavähennyksen mediaani, euroa/edunsaaja
2017	54	980 858	18 164	8 549
2018	141	2 189 386	15 528	9 370
2019	150	1 879 707	12 531	7 554
2020	163	2 144 882	13 159	8 000
2021	172	2 340 061	13 605	8 970
2022	207	2 445 742	11 815	8 158

Kun metsälahjavähennyksessä taustalla on metsäpoliittiset tavoitteet mukaisesti kohdistuminen laajaan metsänomistajakuntaan, Verohallinnon tilastojen käyttäjämäärät ensimmäisten kuuden vuoden ajalta ovat tähän tavoitteeseen nähden melko vaatimattomia. Metsälahjavähennyksen taustalla olleessa pääministeri Sipilän hallituksen strategisessa ohjelmassa (2015) keinoon ”helpotetaan metsätilojen sukupolvenvaihdoksia ja/tai parannetaan metsävähennystä” liittyvä verotuottojen laskennallinen alenema olisi saanut olla korkeintaan 20 miljoonaa euroa vuodessa. Taulukossa 19 olevasta vähennyksen arvosta laskettuna metsälahjavähennyksen aiheuttama tuloverotuottojen vähenemä on ollut pääomatulojen korkeimmalla 34 prosentin veroasteella laskien kuuden vuoden summana yhteensä neljä miljoonaa euroa eli 0,7 miljoonaa euroa vuodessa. Samaan aikaan valtion saamat lahjaverot ovat kasvaneet.

4.2 Miten metsänomistajat tuntevat ja voivat hyödyntää metsälahjavähennystä?

Metsänomistaja 2020 -kyselyn ajankohta oli alkuvuosi 2019, jolloin metsälahjavähennys oli ollut voimassa parin vuoden ajan. Metsänomistajille lähetetyllä lomakkeella metsälahjavähennyksestä kysyttiin seuraavalla tavalla.

Tiedättekö metsälahjavähennyksen?
( ) 1 En tiedä ( ) 2 Olen kuullut ( ) 3 Olen perehtynyt

Voisitteko ajatella joskus käyttävänne metsälahjavähennystä?
( ) 1 En ( ) 2 Tarvitsen lisätietoja ( ) 3 Kyllä ( ) 4 En osaa sanoa

Metsänomistaja 2020 -aineistossa metsätilojen kunnittainen sijainti oli pääteltävissä reilulle 60 prosentille tiloista ja lopuille tiedettiin maakunnittainen sijainti. Kunnittaisten metsän tuottotietojen ja Metsänomistaja 2020 -aineistossa olevien Metsäkeskukselta saatujen metsämaata koskevien metsävaratietojen avulla laskettiin metsätiloille arvostamislaissa määritellyt vertailuarvot. Jos kunnittaisia tietoja ei ollut käytettävissä, käytettiin keskimääräisiä maakunnittaisia tietoja (ks. Taulukko 1). Laskelmissa metsälahjoituksen oletettiin päätyvän yhdelle lahjansaajalle. Tällä perusteella metsätiloille laskettujen vertailuarvojen ja metsälahjavähennyksen ehtojen avulla metsätilat voitiin jakaa neljään ryhmään:

1) Ei metsälahjavähennysoikeutta (mlv-oikeutta), koska metsätilan vertailuarvo tai metsämaan ala on liian pieni
2) Ei metsälahjavähennysoikeutta yhteisomistuksen vuoksi
3) On metsälahjavähennysoikeus, mutta metsätilalla viljellään
4) On metsälahjavähennysoikeus, metsätilalla ei viljellä

Taulukosta 20 voidaan jo suoraan päätellä syitä Verohallinnon tilastoista ilmenevään metsälahjavähennyksen vaatimattomaan käyttöön. Peräti 63 prosenttia metsätiloista (32 prosenttia metsäalasta) ei ollut oikeutettuja metsälahjavähennykseen, koska metsätilan vertailuarvo jäi alle 30 000 euron tai metsämaan ala alle 100 hehtaarin. Puolisoiden, metsäyhtymien tai perikuntien yhteisomistuksen vuoksi metsälahjavähennyksen ehtojen ulkopuolelle jäi edelleen kymmenen prosenttia lisää metsätiloja ja metsäalaa.

Loput 27 prosenttia metsätiloista olisivat siis oikeutettuja metsälahjavähennykseen. Metsänomistajat törmäävät kuitenkin kysymykseen kumpaa verokeinoa sukupolvenvaihdoksessa tulisi käyttää, metsälahjavähennystä vaiko maatilan spv-huojennusta? Metsälahjavähennykseen vertailuarvonsa tai metsämaan alansa puolesta oikeutetuista tiloista osa voi käyttää spv-huojennusta. Seitsemän prosenttia metsätiloista ja 16 prosenttia metsäalasta voisi käyttää spv-huojennusta, koska tilalla harjoitetaan maataloutta. Metsälahjavähennyksen käytölle todennäköisesti mahdollisia metsätiloja jäi lopulta jäljelle enää vain 20 prosenttia, jotka vastasivat tosin 42 prosenttia metsäalasta, edellyttäen että lahjoitus kohdistuisi vain yhdelle lahjansaajalle ja että vastiketta ei maksettaisi.

Kun taulukon 20 tarkastelusuunta käännetään rivisummiksi, metsälahjavähennyksen käytölle mahdollisista metsätiloista 51 prosenttia oli kuullut metsälahjavähennyksestä ja 21 prosenttia oli perehtynyt asiaan. Yli neljäsosa ei ollut kuullut asiasta. Kysymykseen kokonaan vastaamatta jättäneitä oli parin prosentin verran, riippumatta siitä olisiko tila ollut oikeutettu tai tilan järkevää käyttää metsälahjavähennystä.

Taulukko 202. Metsätilan hoidosta vastaavien vastaukset vuoden 2019 alussa kysymykseen "tiedättekö metsälahjavähennyksen?". Vastaukset on jaoteltu metsälahjavähennyksen metsätilalle ja omistukselle asetettujen ehtojen ja lisäksi oikeutetuilla tiloilla viljelyn ja viljelemättömyyden mukaan.

	En tiedä	**Olen kuullut**	**Olen perehtynyt**	**Ei vastausta**	**Keskimäärin**
	% metsänomistajista (% metsäalasta)				
Oikeus metsälahjavähennykseen (mlv) (n = 6542*)**					
Ei mlv-oikeutta, koska tilan tuottoarvo tai metsäala on liian pieni	76 (49)	56 (27)	46 (18)	69 (38)	63 (32)
Ei mlv-oikeutta yhteisomistuksen vuoksi	9 (11)	12 (10)	12 (8)	8 (8)	10 (10)
On mlv-oikeus, mutta tilalla viljellään	3 (10)	9 (17)	10 (22)	7 (22)	7 (16)
On mlv-oikeus, tilalla ei viljellä	12 (30)	23 (46)	32 (52)	16 (32)	20 (42)
Yhteensä	100	100	100	100	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 6298)***					
m3/ha/vuosi	2,6	3,7	4,7	1,8	3,5

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

	En tiedä	Olen kuullut	Olen perehtynyt	Ei vastausta	Yhteensä
	% metsänomistajista (% metsäalasta)				
Oikeus metsälahjavähennykseen (mlv) (n = 6542*)**					
Ei mlv-oikeutta, koska tilan tuottoarvo tai metsäala on liian pieni	50 (48)	38 (39)	9 (10)	3 (3)	100
Ei mlv-oikeutta yhteisomistuksen vuoksi	35 (35)	48 (48)	15 (15)	2 (2)	100
On mlv-oikeus, mutta tilalla viljellään	22 (19)	55 (51)	20 (26)	3 (4)	100
On mlv-oikeus, tilalla ei viljellä	26 (23)	51 (52)	21 (23)	2 (2)	100
Keskimäärin	42 (31)	42 (48)	13 (18)	3 (3)	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Kun tarkastellaan metsälahjavähennyksestä esitettyä jatkokysymystä, taulukon 21 tulokset kertovat vähennyksen vaikeaselkoisuudesta. Vastaajat eivät olleet tietoisia siitä, millaisissa tapauksissa vähennystä voisi käyttää. Sellaisetkin tilat, jotka eivät olleet oikeutettuja metsälahjavähennyksen käyttöön, olisivat voineet ajatella joskus käyttävänsä metsälahjavähennystä. Prosenttiosuus hieman suureni kohti oikeutettujen suuruusluokkaa, ja tällöin kyse oli lähinnä ”en osaa sanoa” -vastausten vähenemisestä. Tulos ei ole yllättävä, koska metsälahjavähennyksen tarkoitus oli olla melko laajasti metsänomistajien hyödynnettävissä oleva keino sukupolvenvaihdoksiin. Metsänomistajat saattoivat laajalti kuvitella, että metsälahjavähennys voisi soveltua heidän tapaukseensa.

Taulukko 21. Metsätilan hoidosta vastaavien vastaukset vuoden 2019 alussa kysymykseen ”voisitteko ajatella joskus käyttävänne metsälahjavähennystä?”. Vastaukset on jaoteltu metsälahjavähennyksen metsätilalle ja omistukselle asetettujen ehtojen ja lisäksi oikeutetuilla tiloilla viljelyn ja viljelemättömyyden mukaan.

	En	Tarvitsen lisätietoja	Kyllä	En osaa sanoa	Ei vastausta	Keskimäärin
	% metsänomistajista (% metsäalasta)					
Oikeus metsälahjavähennykseen (mlv) (n = 6542*)**						
Ei mlv-oikeutta, koska tilan tuottoarvo tai metsäala on liian pieni	64 (32)	64 (33)	54 (23)	67 (38)	69 (42)	63 (32)

Ei mlv-oikeutta yhteisomistuksen vuoksi	9 (8)	10 (10)	12 (9)	10 (10)	8 (8)	10 (10)
On mlv-oikeus, mutta tilalla viljellään	5 (13)	8 (19)	9 (20)	5 (11)	7 (18)	7 (16)
On mlv-oikeus, tilalla ei viljellä	21 (47)	18 (38)	25 (48)	18 (41)	16 (32)	20 (42)
Yhteensä	100	100	100	100	100	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 6298)* **						
m3/ha/vuosi	3,6	3,6	4,1	3,0	2,4	3,5

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

	En	**Tarvitsen lisätietoja**	**Kyllä**	**En osaa sanoa**	**Ei vastausta**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista (% metsäalasta)					
Oikeus metsälahjavähennykseen (mlv) (n = 6542*)**						
Ei mlv-oikeutta, koska tilan tuottoarvo tai metsäala on liian pieni	12 (11)	27 (26)	16 (17)	39 (40)	6 (6)	100
Ei mlv-oikeutta yhteisomistuksen vuoksi	11 (10)	27 (28)	22 (23)	36 (35)	4 (4)	100
On mlv-oikeus, mutta tilalla viljellään	10 (9)	32 (32)	26 (31)	27 (23)	6 (5)	100
On mlv-oikeus, tilalla ei viljellä	13 (13)	25 (24)	24 (27)	33 (32)	5 (4)	100
Keskimäärin	12 (11)	27 (26)	19 (24)	36 (34)	6 (5)	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Seuraavaksi tarkasteltiin muodostettuja neljää metsätilaryhmää vastaajien ja metsätilojen ominaisuuksien suhteen (Taulukko 22). Tarkoituksena oli katsoa, miten metsälahjavähennykseen oikeutetut metsätilat ja kyselyyn vastanneet erosivat eri ryhmien välillä.

Käytettyjen tilastollisten testien perusteella prosentuaaliset jakaumat ja hakkuut vuodessa hehtaarilla erosivat kaikissa tapauksissa merkitsevästi toisistaan. Miehillä oli naisia todennäköisempää kuulua metsälahjavähennysoikeutettuun ryhmään. Taustalla ovat muun muassa naisten keskimääräistä pienem-

mät metsätilat ja suurempi todennäköisyys yhteisomistukseen. Kaupunkimainen asuinympäristö lisäsi hieman todennäköisyyttä metsälahjavähennysoikeuteen vain suuremman metsäalan osalta.

Palkansaaja, yrittäjä tai muu ammatti olivat yhteydessä hieman todennäköisempään metsälahjavähennysoikeuteen. On myös huomion arvoista, että viljelijämetsänomistajia oli kaikissa ryhmissä, toisin sanoen heillä on maatalouden harjoittamisen perusteella oikeus spv-huojennukseen ilman metsälle asetettuja ehtoja. Ikäluokkajakaumissa näkyi myöskin hyvin, miten viljelijämetsänomistajia oli enää suhteellisen vähän vanhemmissa ikäluokissa. On tietysti mahdollista, että näiden iäkkäiden viljelijöiden tilojen jatkajista osa ei jatka enää viljelyä, jolloin osa voisi sen jälkeen käyttää metsälahjavähennystä.

Tavoiteryhmien suhteen monitavoitteiset ja tuloja ja turvaa korostavat olivat muita enemmän metsälahjavähennykseen oikeutettuja. Taustalla oli näiden ryhmien keskimääräistä suurempi tilakoko. Yliopisto- ja korkeakoulutetut olivat yliedustettuina metsälahjavähennykseen oikeutetuissa. Sama ilmiö näkyi myös kotitalouksien tuloluokittaisissa jakaumissa, jossa korkein tuloluokka oli yliedustettuna.

Metsäalaluokittainen tarkastelu kertoo tilakoon suurenemisen vaikutuksesta metsälahjavähennysoikeuden todennäköisyyteen, mutta vaatii hieman enemmän taustoitusta. Taulukossa käytetty metsäalaluokitus kattaa yhden maakunnan alueella omistetut metsätilat ja niiden metsätalousmaan alan. Se muodostuu metsämaasta, kitumaasta ja joutomaasta Metsäkeskuksen laatiman metsämaskin mukaisesti. Metsälahjavähennysoikeuden laskennassa sen sijaan käytettiin vain metsämaan alaa, ja huomioon otettiin koko Suomen alueella omistettu metsätilakokonaisuus. Suuri kitu- ja joutomaan osuus selittää esimerkiksi sen, että yli sadan hehtaarin tiloja jäi metsälahjavähennykseen oikeutettujen ulkopuolelle.

Tilan hallintatapa toi esiin erityisesti yhteisomistusten vaikutuksen metsälahjavähennysoikeuteen. Yhteisomistusosuudet oletettiin laskennassa tasasuhteisiksi, koska aineistossa oli tieto vain omistajien määristä. Tilan saantotapaa ja sen suhdetta todennäköiseen luovutustapaan on tarkasteltu aiemmin tässä raportissa. Saannoissa lahjat olivat olleet keskimääräistä yleisempiä pienillä tiloilla, jotka taas eivät ole oikeutettuja metsälahjavähennykseen. Jos omistajanvaihdoksessa käytetään vastiketta, se lisää metsälahjavähennykseen tarvittavaa vertailuarvoa tai metsämaan alaa. Toisaalta maksetusta vastikkeesta muodostuu metsävähennysoikeutta.

Metsälahjavähennykseen oikeutetut olisivat keskimääräistä useammin valmiita luopumaan tilastaan itse arvioimastaan suhteellisesta arvosta 200 tai yli. Heillä oli myös keskimääräistä useammin käytössään sähköiset metsävaratiedot. He asuivat keskimäärin yhtä usein metsätilalla kuin muutkin ryhmät, ja heillä oli myös rakennuksia ja vapaa-ajan asuntoja tilallaan. Rakennusten kuten myös muiden omaisuusarvojen kuten rantojen merkitys voi olla suuri metsälahjavähennyksen kannalta, koska niistä maksetaan tilan osana lahjaveroa, mutta niistä ei muodostu metsälahjavähennysoikeutta. Hakkuiden suhteen metsälahjavähennykseen oikeutetut hakkasivat keskimääräisesti.

Taulukko 22. Metsätilojen ja omistajien ominaisuudet metsälahjavähennyksen metsätilalle ja omistukselle asetettujen ehtojen ja lisäksi oikeutetuilla tiloilla viljelyn ja viljelemättömyyden mukaan.

	Ei mlv-oikeutta, koska tilan tuottoarvo tai metsäala on liian pieni	**Ei mlv-oikeutta yhteisomistuksen vuoksi**	**On mlv-oikeus, mutta tilalla viljellään**	**On mlv-oikeus, tilalla ei viljellä**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista (% metsäalasta)				
Sukupuoli (n = 6288*)**					
Mies	61 (30)	10 (9)	8 (18)	21 (43)	100
Nainen	70 (42)	10 (12)	3 (8)	17 (38)	100
Asuinympäristö (n = 6365*)**					
Maaseutumainen	58 (27)	11 (10)	11 (23)	20 (40)	100
Taajama&kirkonkylä	69 (38)	10 (10)	3 (8)	18 (44)	100
Kaupunkimainen	70 (39)	8 (10)	2 (5)	20 (46)	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 6468*)**					
Palkansaaja	63 (33)	10 (9)	5 (12)	22 (46)	100
Maa&metsäyrittäjä	32 (11)	14 (9)	47 (65)	7 (15)	100
Yrittäjä	63 (28)	10 (9)	4 (12)	23 (51)	100
Eläkeläinen	69 (40)	10 (10)	1 (3)	20 (47)	100
Muu	63 (36)	12 (12)	1 (2)	24 (50)	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6385*)**					
Alle 44	54 (23)	8 (7)	15 (28)	23 (43)	100
45–54	60 (29)	11 (9)	12 (26)	17 (36)	100
55–64	62 (30)	11 (10)	8 (20)	19 (40)	100

65–74	67 (36)	10 (10)	3 (8)	20 (46)	100
75-	69 (40)	11 (13)	2 (5)	18 (42)	100
Tavoiteryhmä (n = 6041*)**					
Monitavoitteiset	48 (22)	12 (8)	12 (23)	28 (47)	100
Virkistyskäyttäjät	78 (51)	9 (13)	1 (3)	12 (33)	100
Metsässä tekevät	68 (41)	11 (11)	6 (11)	15 (37)	100
Turvaa ja tuloja korostavat	49 (24)	12 (9)	11 (21)	28 (46)	100
Epätietoiset	82 (56)	7 (10)	1 (4)	10 (30)	100
Koulutustaso (n = 6234*)**					
Ei ammattikoulutusta	65 (35)	11 (10)	5 (12)	19 (43)	100
Ammattikoulu	63 (32)	10 (9)	10 (23)	17 (36)	100
Opisto&AMK	63 (33)	11 (10)	6 (14)	20 (43)	100
Yliopisto&korkeakoulu	58 (26)	11 (9)	6 (15)	25 (50)	100
Tuloluokka, euroa (n = 5602*)**					
Alle 20 000	65 (38)	8 (8)	6 (12)	21 (42)	100
20 000–40 000	67 (37)	10 (10)	6 (14)	17 (39)	100
40 000–70 000	65 (32)	8 (7)	8 (20)	19 (41)	100
70 000–100 000	58 (27)	9 (8)	10 (21)	23 (44)	100
Yli 100 000	56 (23)	9 (8)	9 (20)	26 (49)	100
Metsäala, ha (n = 6542*)**					
5–9,9	100 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	100
10–19,9	98 (98)	1 (1)	0 (0)	1 (1)	100
20–49,9	56 (52)	20 (22)	5 (5)	19 (21)	100
50–99,9	33 (32)	18 (18)	14 (15)	35 (35)	100
100-	13 (9)	2 (1)	24 (25)	61 (65)	100
Tilan hallinta (n = 6540*)**					
Yksin	66 (35)	0 (0)	8 (17)	26 (48)	100
Puolisot yhdessä	64 (32)	17 (16)	8 (24)	11 (28)	100
Yhtymä	55 (24)	25 (19)	4 (12)	16 (45)	100
Kuolinpesä	67 (39)	23 (23)	0 (1)	10 (37)	100
Tilan hallinta-aika (n = 6161*)**					
Enintään 5 vuotta	64 (32)	10 (9)	5 (12)	21 (47)	100
6–15 vuotta	63 (33)	12 (11)	7 (13)	18 (43)	100
16–25 vuotta	66 (33)	9 (8)	7 (21)	18 (38)	100
Väh. 26 vuotta	61 (31)	10 (9)	8 (18)	21 (42)	100
Tilan saantotapa (n = 6397*)**					

Perintö	64 (35)	12 (12)	3 (8)	21 (45)	100
Lahja	70 (36)	5 (5)	6 (18)	19 (41)	100
Osto vanhemmilta	51 (23)	11 (8)	19 (33)	19 (36)	100
Osto sukulaisilta	71 (46)	8 (9)	3 (6)	18 (39)	100
Osto markkinoilta myyjältä	71 (36)	9 (9)	3 (9)	17 (46)	100
Usea tapa	62 (26)	8 (6)	8 (22)	22 (46)	100
Hinta, jolla luopuisi (oma arvio myyntiarvosta 100) (n = 6389*)**					
100	71 (41)	10 (12)	4 (10)	15 (37)	100
101–199	61 (32)	11 (9)	7 (15)	21 (44)	100
200 tai yli	50 (22)	14 (10)	10 (19)	26 (49)	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	62 (30)	10 (9)	7 (17)	21 (44)	100
En osaa arvioida	69 (39)	10 (10)	5 (15)	16 (36)	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 6381*)**					
Ei	74 (46)	9 (12)	4 (9)	13 (33)	100
Kyllä	51 (23)	12 (9)	10 (20)	27 (48)	100
Ei osaa sanoa	76 (43)	8 (8)	3 (10)	13 (39)	100
Asuinpaikka (n = 6385*)**					
Metsätilalla	52 (23)	12 (10)	15 (29)	21 (38)	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	70 (42)	10 (10)	3 (7)	17 (41)	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	69 (38)	9 (9)	2 (5)	20 (48)	100
Tilan rakennukset (n = 6410*)**					
Ei rakennuksia	75 (47)	7 (9)	1 (4)	17 (40)	100
Vakituinen asunto	53 (25)	13 (11)	13 (25)	21 (39)	100
Loma-asunto	69 (41)	10 (9)	1 (2)	20 (48)	100
Asuin- ja lomarakennus	43 (17)	13 (8)	17 (29)	27 (46)	100
Kaikki yhteensä (n= 6294)					
Keskimäärin	63 (32)	10 (10)	7 (16)	20 (42)	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 6298)* **					
m3/ha/vuosi	3,0	4,7	4,1	3,4	3,5

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

4.3 Metsälahjavähennykseen todennäköisimmin oikeutettujen vastaukset

Seuraavaksi tarkempaan tarkasteluun on otettu metsälahjavähennykseen todennäköisimmin oikeutettujen neljäs ”on mlv-oikeus, tilalla ei viljellä” -ryhmä, jonka osuus metsänomistajista oli 20 prosenttia ja metsäalasta 42 prosenttia. Tämä ryhmä täyttäisi siis metsälahjavähennykselle asetetut ehdot, jos omistuksensiirto tehtäisiin puhtaana lahjoituksena yhdelle lahjansaajalle.

Ensimmäisessä metsälahjasta tehdyssä kysymyksessä ”Tiedättekö metsälahjavähennyksen?” (taulukko 23) miehet olivat naisia useammin kuulleet ja olivat perehtyneempiä metsälahjavähennykseen. Asuinympäristön suhteen vastausjakaumat eivät poikenneet toisistaan tilastollisesti merkitsevästi. Eläkeläiset olivat keskimääräistä vähemmän kuulleet metsälahjavähennyksestä. Toisaalta asiaan oli myös perehtyneitä eläkeläisiä keskimääräistä vastaavalla osuudella. Eniten asiasta olivat kuulleet maa- ja metsätalousyrittäjät ja eniten asiaan perehtynyt oli ammattiryhmä muut. Taustalla lienee mediat, joita eri ammattiryhmät tyypillisesti seuraavat ja perehtyneisyyden osalta myös käytettävissä oleva aika ja osaaminen.

Tavoiteryhmien kesken ei ollut tilastollisia eroja jakaumissa. Sen sijaan koulutus ja kotitalouden tuloluokka muodostivat selkeitä eroja vastaajien kesken. Koulutustaso on usein yhteydessä informaation hankintaan ja vastaajan kotitalouden tulotasoon ja koulutuksen ja tulotason lisääntyminen näkyi positiivisesti ”olen perehtynyt” -vastauksissa.

Myöskin metsäalaluokat näkyivät perehtyneisyydessä siten, että suurimmissa metsäalaluokissa perehtyneisyys oli todennäköisempää. Metsälahjavähennyksen vertailuarvoon ja näin tilakokoon liittyvien ehtojen vuoksi pienimmässä luokassa ei ollut ollenkaan havaintoja ja seuraavaksi pienimmässä havaintojen määrä ei mahdollistanut jakauman esittämistä. Tilan hallintatapa vaikutti siten, että tilan yhteisomistus lisäsi perehtyneisyyttä ja kuolinpesä omistusmuotona vähensi sitä. Näyttäisi siten siltä, että asiasta on saatettu ehkä keskustella osassa yhteisomistuksista. Tilan hallinta-ajassa näkyi ehkä sama ilmiö kuin vastaajan iässäkin. Tilan saantotavassa perehtyneisyyteen vaikutti erityisesti, jos tila oli saatu lahjana tai se oli hankittu markkinoilta.

Itse tehty korkea arvio tilan luovutushinnasta vaikutti myös perehtyneisyyteen, samoin kuin käsitys siitä, ettei tilasta luovuta mistään hinnasta. Myös sähköiset metsävaratiedot vaikuttivat perehtyneisyyteen. Sen sijaan asuinpaikalla kuten

myöskään tilalla olevilla rakennuksilla ei ollut vastausjakaumien suhteen tilastollista merkitsevyyttä. Aiotussa luopumistavassa metsätilan lahjoitusta harkinneissa ”olen perehtynyt” korostui, mutta se korostui myös myyntiä, yhtymäksi/yhtiöksi muutosta ja muuta tapaa harkinneissa. Keskimääräiset vuosittaiset hakkuut hehtaarilla erosivat siten, että ne vastaajat, jotka eivät tienneet metsälahjavähennystä tai eivät vastanneet koko kysymykseen, hakkasivat selvästi vähemmän kuin asiasta kuulleet ja siihen perehtyneet vastaajat.

Taulukko 23. Metsälahjavähennykseen oikeutettujen, mutta maataloutta harjoittamattomista metsätiloista (on mlv-oikeus, tilalla ei viljellä) vastaavien vastaukset vuoden 2019 alussa kysymykseen ”tiedättekö metsälahjavähennyksen?”.

	En tiedä	**Olen kuullut**	**Olen perehtynyt**	**Ei vastausta**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista				
Sukupuoli (n = 1304*)**					
Mies	24	53	22	1	100
Nainen	35	45	17	3	100
Asuinympäristö (n =1326)					
Maaseutumainen	27	53	18	2	100
Taajama&kirkonkylä	26	51	21	2	100
Kaupunkimainen	25	48	26	1	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 1347)**					
Palkansaaja	25	53	21	1	100
Maa&metsäyrittäjä	17	58	20	5	100
Yrittäjä	31	55	14	0	100
Eläkeläinen	27	48	22	3	100
Muu	30	43	27	0	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 1328*)**					
Alle 44	21	54	25	0	100
45–54	30	53	17	0	100
55–64	27	54	18	1	100
65–74	23	50	24	3	100
75-	33	42	20	5	100
Tavoiteryhmä (n = 1273)					
Monitavoitteiset	23	54	22	1	100

Virkistyskäyttäjät	34	44	21	1	100
Metsässä tekevät	25	54	19	2	100
Turvaa ja tuloja korostavat	24	51	24	1	100
Epätietoiset	38	43	18	1	100
Koulutustaso (n = 1312*)**					
Ei ammattikoulutusta	34	48	14	4	100
Ammattikoulu	27	57	14	2	100
Opisto&AMK	20	52	27	1	100
Yliopisto&korkeakoulu	23	46	31	0	100
Tuloluokka, euroa (n = 1205*)**					
Alle 20 000	42	41	10	7	100
20 000–40 000	29	50	20	1	100
40 000–70 000	22	54	23	1	100
70 000–100 000	18	58	23	1	100
Yli 100 000	21	43	36	0	100
Metsäala, ha (n = 1359*), luokassa 10–19,9 havaintoja liian vähän**					
5–9,9	-	-	-	-	-
10–19,9	..	..	..	..	100
20–49,9	36	47	15	2	100
50–99,9	22	54	22	2	100
100-	20	52	26	2	100
Tilan hallinta (n = 1359*)**					
Yksin	29	48	20	3	100
Puolisot yhdessä	17	52	26	5	100
Yhtymä	16	58	25	1	100
Kuolinpesä	37	49	14	0	100
Tilan hallinta-aika (n = 1293*)**					
Enintään 5 vuotta	23	56	21	0	100
6–15 vuotta	20	58	20	2	100
16–25 vuotta	22	53	24	1	100
Väh. 26 vuotta	32	44	20	4	100
Tilan saantotapa (n =1336*)**					
Perintö	29	52	17	2	100
Lahja	27	39	33	1	100

Osto vanhemmilta	26	49	21	4	100
Osto sukulaisilta	27	51	19	3	100
Osto markkinoilta myyjältä	14	53	32	1	100
Usea tapa	24	51	21	4	100
Hinta, jolla luopuisi (oma arvio myyntiarvosta 100) (n = 1333*)**					
100	26	59	14	1	100
101–199	19	58	23	0	100
200 tai yli	21	52	27	0	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	24	49	24	3	100
En osaa arvioida	39	44	14	3	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 1334*)**					
Ei	39	45	13	3	100
Kyllä	18	54	27	1	100
Ei osaa sanoa	50	41	8	1	100
Asuinpaikka (n = 1329*)					
Metsätilalla	28	51	18	3	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	26	52	20	2	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	25	49	25	1	100
Tilan rakennukset (n = 1333*)					
Ei rakennuksia	25	50	24	1	100
Vakituinen asunto	28	49	19	4	100
Loma-asunto	27	49	23	1	100
Asuin- ja lomarakennus	21	59	19	1	100
Aiottu tilasta luopumistapa (n = 1290*)**					
Perintönä (ei testamenttia)	32	18	19	1	100
Testamentilla	28	49	20	3	100
Lahjoitan	21	49	29	1	100
Myyn	22	50	27	1	100
Liitän yhteismetsään	0	100	0	0	100
Muutan yhtymäksi/yhtiöksi	14	58	25	3	100
Muu tapa	7	61	32	0	100
En osaa sanoa	28	55	16	1	100
Kaikki yhteensä (n = 1359)					

Keskimäärin	26	51	21	2	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016-2018 (n = 1301*)**					
m3/ha/vuosi	2,2	3,7	4,1	1,1	3,4

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Toisessa metsälahjasta tehdyssä kysymyksessä ”Voisitteko ajatella joskus käyttävänne metsälahjavähennystä?” (taulukko 24) vastausjakaumien erojen merkitsevyydet olivat hieman heikompia kuin ensimmäisessä kysymyksessä. Miehet vastasivat hieman naisia useammin ”kyllä” kysymykseen, voisivatko he ajatella joskus käyttävänsä metsälahjavähennystä. Kuten ei ensimmäisessäkään kysymyksessä, myöskään tässä kysymyksessä asuinympäristön suhteen vastausjakaumat eivät poikenneet toisistaan tilastollisesti merkitsevästi.

Eläkeläiset ja ammattiryhmä muut vastasivat keskimääräistä vähemmän ”kyllä” metsälahjavähennyksen mahdolliseen käyttöön, ja vastasivat useammin myös ”en osaa sanoa”. Sama ilmiö näkyi myös vastaajan iässä, jossa vanhimmat eläkeläisiä vastaavat ikäluokat vastasivat aivan samalla tavoin.

Tavoiteryhmistä monitavoitteiset nousi esiin ”kyllä” -vastausten osalta, kun taas tuloja ja turvaa korostavat korostuivat ”tarvitsen lisätietoja” vastauksissa. Koulutustason nousu näkyi vastauksissa siten, että ”en osaa sanoa” vastaukset vähenivät ja ”tarvitsen lisätietoja” ja ”kyllä” vastaukset lisääntyivät. Myös vastaamattomuus kysymykseen väheni, joka olikin melko suurta eli kymmenesosan verran vähiten koulutetuissa. Vastaava ilmiö näkyi myös tulotasoluokissa, joissa alimmassa tulotasoluokassa peräti 16 prosenttia jätti kokonaan vastaamatta kysymykseen.

Metsäalan kasvu vaikutti lisäävästi ”kyllä” -vastausten osuuteen, samoin kuin tilan hallintatavassa puolisoiden tai yhtymämuotoiset yhteisomistukset. Tilan pitkä hallinta-aika vähensi ”kyllä” -vastausten todennäköisyyttä ja lisäsi vastaamattomuutta. Tilan saantotavassa ”kyllä”-vastauksia lisäsivät erityisesti usea saantotapa ja lahja; niitä vähensivät osto vanhemmilta sekä osto sukulaisilta.

Itse tehty korkea arvio tilan luovutushinnasta lisäsi ”kyllä” -vastausten todennäköisyyttä ja niitä vähensi, jos vastaaja ei osannut arvioida luovutushintaa. Sähköiset metsävaratiedot lisäsivät ”kyllä” -vastausten todennäköisyyttä. Jos sähköisiä metsävaratietoja ei ollut käytettävissä, vastauksissa korostui ”en osaa sanoa” -vastaukset. Jos vastaaja ei tiennyt sähköisistä metsävaratiedoista, vastauksissa korostuivat sekä ”tarvitsen lisätietoja” että ”en osaa sanoa” -vas-

taukset. Aiotussa luopumistavassa metsätilan lahjoitusta harkinneet korostuivat hieman ”kyllä” -vastausten kohdalla, mutta muutoin vastausten jakaumista ei voinut päätellä, että vastaajat olisivat hahmottaneet metsälahjavähennyksen ehtoja. Keskimääräiset vuosittaiset hakkuut hehtaarilla erosivat vastausten välillä siten, että ”en osaa sanoa” sekä kokonaan vastaamatta jättäneet hakkasivat vähemmän kuin ”en”, ”tarvitsen lisätietoja” tai ”kyllä” vastanneet.

Taulukko 243. Metsälahjavähennykseen oikeutettujen, mutta maataloutta harjoittamattomista metsätiloista (on mlv-oikeus, tilalla ei viljellä) vastaavien vastaukset vuoden 2019 alussa kysymykseen ”voisitteko ajatella joskus käyttävänne metsälahjavähennystä?”.

	En	**Tarvitsen lisätietoja**	**Kyllä**	**En osaa sanoa**	**Ei vastausta**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista					
Sukupuoli (n = 1304*)						
Mies	13	25	26	32	4	100
Nainen	13	26	17	39	5	100
Asuinympäristö (n = 1326)						
Maaseutumainen	12	27	23	33	5	100
Taajama&kirkonkylä	14	21	28	32	5	100
Kaupunkimainen	15	25	26	32	2	100
Ammattiasema tai sivutoimi (n = 1347*)**						
Palkansaaja	9	30	30	30	1	100
Maa&metsäyrittäjä	13	23	33	28	5	100
Yrittäjä	11	27	28	34	0	100
Eläkeläinen	17	21	19	36	7	100
Muu	13	30	17	40	0	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 1328*)**						
Alle 44	4	32	35	29	0	100
45–54	6	31	34	29	0	100
55–64	12	27	24	36	6	100
65–74	20	20	18	36	6	100
75-	16	21	21	30	12	100
Tavoiteryhmä (n = 1273)**						

Monitavoitteiset	9	25	30	33	3	100
Virkistyskäyttä-jät	17	25	25	30	3	100
Metsässä teke-vät	19	23	20	35	3	100
Turvaa ja tuloja korostavat	13	30	21	33	3	100
Epätietoiset	24	23	17	33	3	100
Koulutustaso (n = 1312*)**						
Ei ammattikou-lutusta	15	20	17	38	10	100
Ammattikoulu	10	21	24	41	4	100
Opisto&AMK	14	28	29	28	1	100
Yliopisto&kor-keakoulu	15	31	28	25	1	100
Tuloluokka, euroa (n = 1205*)**						
Alle 20 000	12	19	18	35	16	100
20 000–40 000	16	24	16	41	3	100
40 000–70 000	11	26	31	31	1	100
70 000–100 000	14	34	28	23	1	100
Yli 100 000	13	26	30	31	0	100
Metsäala, ha (n = 1359*), luokassa 10-19,9 havaintoja liian vähän						
5-9,9	-	-	-	-	-	-
10–19,9	..	..	..	..	..	100
20–49,9	14	27	18	36	5	100
50–99,9	13	28	24	30	5	100
100-	13	21	30	32	4	100
Tilan hallinta (n = 1359)**						
Yksin	14	25	22	34	5	100
Puolisot yh-dessä	10	25	28	31	6	100
Yhtymä	8	24	35	29	4	100
Kuolinpesä	21	24	18	37	0	100
Tilan hallinta-aika (n = 1293*)**						
Enintään 5 vuotta	11	30	29	30	0	100
6–15 vuotta	13	24	28	33	2	100
16–25 vuotta	11	30	25	31	3	100
Väh. 26 vuotta	16	22	21	34	7	100
Tilan saantotapa (n = 1336)**						

Perintö	14	26	24	33	3	100
Lahja	9	34	28	28	1	100
Osto vanhem-milta	11	25	21	37	6	100
Osto sukulai-silta	13	26	21	35	5	100
Osto markki-noilta myyjältä	21	22	25	27	5	100
Usea tapa	9	16	33	30	12	100
Hinta, jolla luopuisi (oma arvio myyntiarvosta 100) (n = 1333*)**						
100	10	31	22	34	3	100
101–199	13	30	30	26	1	100
200 tai yli	14	30	34	21	1	100
En myy metsäti-laa mistään hin-nasta	15	23	24	33	5	100
En osaa arvi-oida	12	19	16	46	7	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 1334*)**						
Ei	16	23	17	36	8	100
Kyllä	13	25	29	31	2	100
En osaa sanoa	5	30	19	43	3	100
Asuinpaikka (n = 1329*)**						
Metsätilalla	12	25	23	33	7	100
Muualla metsä-tilan sijaintikun-nassa	13	21	23	38	5	100
Metsätilan si-jaintikunnan ul-kopuolella	14	28	27	30	1	100
Tilan rakennukset (n = 1333)**						
Ei rakennuksia	17	29	23	29	2	100
Vakituinen asunto	11	23	24	35	7	100
Loma-asunto	15	26	25	32	2	100
Asuin- ja loma-rakennus	10	26	23	36	5	100
Aiottu tilasta luopumistapa (n = 1290*)**						
Perintönä (ei testamenttia)	15	26	18	36	5	100
Testamentilla	16	24	25	30	5	100
Lahjoitan	11	30	41	16	2	100

Myyn	17	23	27	30	3	100
Liitän yhteis-metsään	..	..	..	..	..	100
Muutan yhty-mäksi/yhtiöksi	6	31	34	26	3	100
Muu tapa	26	29	19	26	0	100
En osaa sanoa	8	24	22	43	3	100
Kaikki yhteensä (n = 1359)						
Keskimäärin	13	25	24	33	5	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016–2018 (n = 1301*)**						
m3/ha/vuosi	3,4	3,5	4,1	2,9	2,3	3,4

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Metsälahjavähennykseen todennäköisimmin oikeutettujen aiotut luopumistavat olivat samantyyppisiä kuin muillakin metsänomistajilla. 20 prosentilla aiottu luopumistapa oli perintönä ilman testamenttia ja 22 prosentilla testamentilla. Kymmenen prosenttia aikoi luopua metsästä lahjoittamalla. 17 prosenttia aikoi luopua metsästään myymällä. Yksi prosentti oli luopumisen yhteydessä liittämässä metsänsä osaksi yhteismetsää, kolme prosenttia muuttamassa metsän yhtymäksi tai yhtiöksi ja kahdella prosentilla oli aikeena muu luopumistapa. Aiottua luopumistapaa ei osannut kertoa 25 prosenttia vastanneista.

Niistä, jotka aikoivat luopua metsänomistuksestaan lahjoittamalla, kolmasosa aikoi lahjoittaa tilan yhdelle saajalle, kolmasosa jaettavaksi usealle ja kolmasosa yhteiseksi. Kysymyksessä ”tiedättekö metsävähennyksen” lahjoituksen saajamääriä koskevat vastausjakaumat eivät eronneet tilastollisesti tästä keskimääräisestä vastausjaosta. Tilastollista merkitsevää eroa ei ollut myöskään kysymyksen ”voisitteko ajatella käyttävänne metsälahjavähennystä” lahjoitusten saajamääriä koskevissa vastausjakaumissa.

5 Omistajanvaihdokseen liittyvien piirteiden vaikutus ilmastotoimiin ja -asenteisiin

5.1 Halukkuus tehdä ilmastotoimenpiteitä omissa metsissä

Metsänomistajilta kysyttiin heidän halukkuudestaan tehdä eri ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimia metsissään olettaen, että niistä voisi saada rahallisen korvauksen. Vastaukset ovat suuntaa antavia, koska toimenpiteitä ei määritelty tarkasti, eikä korvaustasoja tai korvaamisen periaatteita täsmennetty. Kyselyssä tarkasteltiin näkemyksiä kymmeneen eri ilmastotoimeen: harvennusten viivästäminen, päätehakkuun viivästäminen, hiilivarastoksi jättäminen (ei hakkuita), lahopuun lisääminen, jatkuvapeitteinen kasvatus, lannoitus, taimien istuttaminen tiheämpään, nopeasti kasvavat puulajit, jatkuvapeitteinen kasvatus turvemailla (luopuminen kunnostusojituksesta), ja heikkotuottoisten ojitettujen turvemaiden jättäminen metsätalouden ulkopuolelle. Metsänomistajien halukkuutta tehdä eri toimia tarkasteltiin suhteessa omistajanvaihdoksiin liittyviin piirteisiin. Toimenpiteet ryhmiteltiin tulostaulukoihin (taulukot 25–27) sen mukaan, että ne ovat metsätalouden harjoittamisen näkökulmasta samantyyppisiä tai että niistä ovat olleet kiinnostuneista saman tyyppiset metsänomistajat.

Taulukkoon 25 on koottu ne tekijät, jotka lisäsivät ”kyllä”, ”ei” tai ”en osaa sanoa” -vastauksen todennäköisyyttä hiilivarastoa ylläpitävien keinojen osalta. Harvennusten viivästämisestä olivat erityisen kiinnostuneita ne metsänomistajat, jotka ajattelivat luopuvansa metsistään lahjoittamalla, luopuisivat metsätilastaan vain erittäin korkealla hinnalla, ja kokivat tarvitsevansa lisää tietoa metsälahjavähennyksestä käyttääkseen sitä. Päätehakkuun viivästyttämisestä olivat puolestaan kiinnostuneimpia ne, joille metsät olivat tulleet omistukseen lahjana tai ostona markkinoilta, jotka aikoivat ostaa lisää metsää joko sukulaisilta tai markkinoilta, joiden metsäpinta-ala oli lisääntynyt edellisen viiden vuoden aikana, jotka kokivat tarvitsevansa lisää tietoa metsälahjavähennyksestä käyttääkseen sitä, ja alle 60-vuotiaat metsäomistuksen kestosta riippumatta. Kummallekin kiertoajan pidentämiseen liittyvälle keinolle oli yhteistä, että niistä oli-

vat vähemmän kiinnostuneita ne, jotka olivat ostaneet metsätilansa vanhemmiltaan, aikoivat ostaa lisää metsää sukulaisiltaan tai markkinoilta, aikoivat luopua metsänomistuksesta aikanaan myymällä metsätilan, pitivät sopivana tilasta luopumisen hintana taloudellisten odotusten mukaista arvoa korkeampaa hintaa, ja jotka eivät aikoneet käyttää metsälahjavähennystä. ”En osaa sanoa” -vastanneissa oli muita useammin kuolinpesiä, yli 70-vuotiaita ja niitä, jotka eivät osanneet arvioida tilasta luopumisen hintaa tai tienneet, aikovatko käyttää metsälahjavähennystä.

Metsän jättämisestä hiilivarastoksi, lahopuun lisäämisestä ja jatkuvapeitteisestä metsänkasvatuksesta kiinnostuneet halusivat lisätietoa metsälahjavähennyksestä ja olivat keskimääräistä useammin alle 60-vuotiaita riippumatta hallinta-ajan pituudesta. Metsän jättäminen hiilivarastoksi kiinnosti muita useammin niitä metsänomistajia, joiden metsäpinta-ala oli vähentynyt viimeisen viiden vuoden aikana, kun taas lahopuun lisääminen kiinnosti niitä, joiden metsäpinta-ala oli lisääntynyt. Ne, joita metsän jättäminen hiilivarastoksi, lahopuun lisääminen tai jatkuvapeitteinen metsänkasvatus ei kiinnostanut, olivat muita useammin ostaneet metsänsä vanhemmiltaan, olivat kiinnostuneita lisämetsän ostosta ja olivat perehtyneet metsälahjavähennykseen. Yli 70-vuotiaat hallinta-ajasta riippumatta suhtautuivat suojeluun ja lahopuun lisäämiseen muita kielteisemmin, mutta iällä ja hallinta-ajalla ei ollut merkitystä suhtautumiseen jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen.

Taulukko 25. Hiilivarastoa ylläpitävät keinot. Alla olevassa taulukossa tarkastellaan metsänomistajien halukkuutta tehdä erilaisia ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimia omassa metsässään. Taulukoon on merkitty tekijät, jotka lisäsivät Kyllä/Ei/En osaa sanoa -vastauksen todennäköisyyttä verrattuna keskiarvoon yli kolme prosenttiyksikköä. Ero keskiarvoon on sulkeissa tekijän jälkeen. Tarkemmat taulukot liitteessä.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Harvennusten viivästäminen	• **Saantotapa** Usea tapa (4) • **Luopuminen** Lahjoittaminen (8) • **Luopumishinta** Yli 200 (6) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Ei tiedä (4) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (4)	• **Saantotapa** Osto markkinoilta (4); Osto vanhemmilta (8) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (15); Osto vapailta markkinoilta (11); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (11) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (12); Vähentynyt (6)	• **Saantotapa** Osto sukulaisilta (4) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (14) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (5) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (5)

		• **Luopuminen** Myyminen (5) • **Luopumishinta** 101 – yli 200 (5–6) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (9); Kyllä (5)	
Päätehakkuun viivästäminen	• **Saantotapa** Lahja (7); Osto markkinoilta (5) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (5); Osto markkinoilta (5); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (20) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (7) • **Luopuminen** Perintönä (5), Muu tapa (6) • **Luopumishinta** 100 – yli 200 (4–5) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (7); Kyllä (4) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (5)	• **Saantotapa** Osto vanhemmilta (11) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (6); Osto markkinoilta (7) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (4) • **Luopuminen** Lahjoitus (5), Myyminen (8); Muu tapa (5) • **Luopumishinta** 101 – yli 200 (5–7) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (10) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (6)	• **Hallintatapa** Kuolinpesä (8) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (12) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (8) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (4); En osaa sanoa (6) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja alle 13 vuotta (6); Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (4)
Jättäminen hiilivarastoksi, ei hakkuita	• **Hallintatapa** Yhtymä (6) • **Saantotapa** Lahja (7); Osto sukulaisilta (4) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (7) • **Pinta-alan muutos** Vähentynyt (5) • **Luopumishinta** yli 200 (8) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (4); • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (5) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (10); Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (4)	• **Saantotapa** Osto vanhemmilta (11) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (11); Osto markkinoilta (14); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (8) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (12) • **Luopuminen** Lahjoitus (9), Myyminen (7); Muu tapa (12) • **Luopumishinta** 101–199 (8) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen kuullut (5); Olen perehtynyt (14) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (5); Kyllä (4) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja alle 13 vuotta (7); Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (6)	• **Hallintatapa** Kuolinpesä (8) • **Luopuminen** En osaa sanoa (4) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (15) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (6) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (6)

Lahopuun lisääminen	• **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (7) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (6) • **Luopuminen** Muu tapa (17) • **Luopumishinta** 101- yli 200 (6–7) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen kuullut (4) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (6) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (8); Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (11)	• **Saantotapa** Osto vanhemmilta (10) • **Ostoaikomus** Osto vapailta markkinoilta (10) • **Luopuminen** Lahjoitus (5) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (5) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja alle 13 vuotta (8); Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (7)	• **Saantotapa** Osto sukulaisilta (4) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (11) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (4) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (5)
Jatkuvapeitteinen kasvatus	• **Saantotapa** Osto markkinoilta (5); • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (9) • **Luopumishinta** 100 (6); yli 200 (8) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (4) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (6)	• **Saantotapa** Osto vanhemmilta (9) • **Ostoaikomus** Osto vapailta markkinoilta (8); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (9) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (10); Vähentynyt (11) • **Luopuminen** Lahjoitus (5); Myyminen (6); Muu tapa (4) • **Luopumishinta** 101–199 (5) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen kuullut (5); Olen perehtynyt (11) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (5); Kyllä (7)	• **Hallintatapa** Kuolinpesä (7) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (11) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (5) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (5)

Kyselyssä esitetyistä ilmastotoimista lannoitus, taimien istuttaminen tiheämpään ja nopeasti kasvavien puulajien käyttö lisäävät joko metsän kasvua tai voivat olla muuten osa aktiivista metsänhoitoa (Taulukko 26). Näitä toimia aikoneet olivat ostaneet muita useammin metsätilansa vapailta markkinoilta, suunnittelivat luopuvansa metsän omistuksesta lahjan antamisen tai myynnin kautta, aikoivat ostaa lisää metsää, olivat perehtyneet metsälahjavähennykseen ja aikoivat lannoituksen ja tiheämmän taimien istuttamisen osalta myös

käyttää sitä. Tieto metsälahjavähennyksestä oli toisaalta yhteydessä myös siihen, että vastaaja ei aikonut tehdä esitettyjä ilmastotoimia. Lannoitukseen suhtautuivat lisäksi myönteisesti ne metsänomistajat, joiden metsäpinta-ala oli lisääntynyt edellisen viiden vuoden aikana. Lannoitukseen suhtautuivat puolestaan keskimääräistä negatiivisemmin alle 60-vuotiaista vastaajista ne, jotka olivat omistaneet metsänsä yli 30 vuoden ajan. Myös yli 70-vuotiaat hallinta-ajasta riippumatta suhtautuivat lannoittamiseen keskimääräistä negatiivisemmin. Nopeasti kasvavien puulajien käyttöä harkitsi keskimääräistä harvemmin alle 60-vuotiaat, metsänsä yli 30 vuotta omistaneet metsänomistajat. Erityisesti yli 70-vuotiaat, metsänsä yli 30 vuotta omistaneet olivat epävarmoja halustaan käyttää nopeasti kasvavia puulajeja ja taimien tavallista suuremmasta istutustiheydestä.

Taulukko 26. Aktiivinen metsänhoito ja kasvun lisääminen. Alla olevassa taulukossa tarkastellaan metsänomistajien halukkuutta tehdä erilaisia ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimia omassa metsässään. Taulukoon on merkitty tekijät, jotka lisäsivät Kyllä/Ei/En osaa sanoa -vastauksen todennäköisyyttä verrattuna keskiarvoon yli kolme prosenttiyksikköä. Ero keskiarvoon on sulkeissa tekijän jälkeen. Tarkemmat taulukot liitteessä.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Lannoitus	• **Saantotapa** Osto markkinoilta (9) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (13); Osto markkinoilta (22); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (47) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (21) • **Luopuminen** Lahjoitan (6); Myyn (9); Muu tapa (21) • **Luopumishinta** 101 - yli 200 (11–13) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (17) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Kyllä (8) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (11)	• **Saantotapa** Osto sukulaisilta (4) • **Pinta-alan muutos** Vähentynyt (4) • **Luopuminen** Testamentilla (4); Lahjoitan (4) • **Luopumishinta** En myisi mistään hinnasta (40) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (8); Yli 70-vuotias ja alle 13 vuotta (11); Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (6)	• **Hallintatapa** Kuolinpesä (6) • **Saantotapa** Lahja (5) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (22) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (7) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (7)

Taimien istuttaminen tiheämpään	• **Saantotapa** Osto markkinoilta (7) • **Ostoaikomus** Osto markkinoilta (8); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (23) • **Luopuminen** Lahjoitan (7); Myyn (4); Muu tapa (10) • **Luopumishinta** 101–199 (5) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen kuullut (3); Olen perehtynyt (5) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Kyllä (6) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (4)	• **Hallintatapa** Yhtymä (6) • **Saantotapa** Lahja (9) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (14) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (4) • **Luopuminen** Lahjoitan (4) • **Luopumishinta** 100 – yli 200 (4–12) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen kuullut (3); Olen perehtynyt (8) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (6); Kyllä (4)	• **Hallintatapa** Kuolinpesä (5) • **Saantotapa** Usea tapa (6) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (12) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (8) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (6) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (7)
Nopeasti kasvavat puulajit	• **Saantotapa** Osto vanhemmilta (4); Osto markkinoilta (5) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (10); Osto markkinoilta (9); Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta (10) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (11); Vähentynyt (9) • **Luopuminen** Myyminen (6); Muu tapa (8) • **Luopumishinta** 101–199 (8) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (5) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (5)	• **Saantotapa** Lahja (10); Usea tapa (5) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (7); Osto vapailta markkinoilta (4) • **Luopuminen** Testamentilla (3); Lahjana (11) • **Luopumishinta** En myisi mistään hinnasta (4) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (5) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Kyllä (7) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (9)	• **Hallintatapa** Kuolinpesä (8) • **Luopuminen** En osaa sanoa (4) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (12) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (7) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (5) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (6)

Vastaajilta kysyttiin aikomuksista siirtyä turvemailla jatkuvapeitteiseen metsän kasvatukseen ja luopua ojien kunnostamisesta, sekä heikkotuottoisten turve-

maiden jättämisestä metsätalouden ulkopuolelle turvemaiden hiilipäästöjen vähentämiseksi (Taulukko 27). Näistä toimista olivat muita useammin kiinnostuneet vastaajat, joiden metsän omistusmuoto oli yhtymä, jotka aikoivat luopua omistuksesta lahjoittamalla, jotka kokivat tarvitsevansa metsälahjavähennyksestä lisää tietoa käyttääkseen sitä, ja jotka olivat alle 60-vuotiaita riippumatta hallinta-ajan pituudesta. Heikkotuottoisten ojitettujen turvemaiden jättämisestä metsätalouden ulkopuolelle olivat lisäksi kiinnostuneet ne, joiden metsäpinta-ala oli lisääntynyt edellisen viiden vuoden aikana, ja jotka olivat kuulleet metsälahjavähennyksestä tai perehtyneet siihen. Turvemaiden metsien jatkuvapeitteinen metsänkasvatus kiinnosti puolestaan muita useammin niitä metsänomistajia, joiden metsäpinta-ala oli vähentynyt edellisen viiden vuoden aikana.

Turvemaiden päästövähennyskeinoja aikoivat muita harvemmin käyttää ne metsänomistajat, jotka olivat perehtyneet metsälahjavähennykseen ja aikoivat ostaa lisää metsää vapailta markkinoilta. Turvemaiden jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta aikoivat käyttää muita harvemmin yli 70-vuotiaista metsänomistajista ne, jotka olivat omistaneet metsänsä yli 30 vuotta. Heikkotuottoisten suometsien jättämiseen metsätalouskäytön ulkopuolelle suhtautuivat puolestaan muita negatiivisemmin yli 70-vuotiaat riippumatta hallinta-ajasta sekä ne metsänomistajat, joiden metsäala oli vähentynyt edellisen viiden vuoden aikana. Jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen osalta ”en osaa sanoa” vastasivat muita useammin sekä alle 60-vuotiaat että yli 70-vuotiaat vastaajat, jotka olivat omistaneet metsätilansa yli 30 vuotta. Lisäksi kummankin turvemaiden metsien päästövähennyskeinon osalta ”en osaa sanoa” olivat vastanneet sellaiset metsänomistajat, jotka olivat myös epätietoisia sopivasta metsätilasta luopumishinnasta, eivät tienneet metsälahjavähennyksestä eivätkä sitä, aikovatko he tulevaisuudessa käyttää metsälahjavähennystä.

Taulukko 27. Turvemaiden metsiin kohdistuvat keinot. Alla olevassa taulukossa tarkastellaan metsänomistajien halukkuutta tehdä erilaisia ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä toimia omassa metsässään. Taulukoon on merkitty tekijät, jotka lisäsivät Kyllä/Ei/En osaa sanoa -vastauksen todennäköisyyttä verrattuna keskiarvoon yli kolme prosenttiyksikköä. Ero keskiarvoon on sulkeissa tekijän jälkeen. Tarkemmat taulukot liitteessä.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Jatkuvapeitteinen kasvatus turve-	• **Hallintatapa** Yhtymä (5); Kuolinpesä (6) • **Saantotapa** Perintö (4); Lahja (4)	• **Saantotapa** Osto vanhemmilta (8); Osto markkinoilta (5); Usea tapa (10)	• **Saantotapa** Osto sukulaisilta (7) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (15)

mailla, luopuminen kunnostusojituksesta	• **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (16) • **Pinta-alan muutos** Vähentynyt (6) • **Luopuminen** Lahjoittaminen (8); Muu tapa (5) • **Luopumishinta** 100 – yli 200 (4–7) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (4) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (5); Alle 60 -vuotias ja yli 30 vuotta (4)	• **Ostoaikomus** Osto markkinoilta (11); Osto sukulaisilta/markkinoilta (19) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (9); Vähentynyt (5) • **Luopuminen** Testamentilla (4); Myyminen (5) • **Luopumishinta** 100 – yli 200 (3–5) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (13) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (8)	• **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (7) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (8) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (5); Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (8)
Heikkotuottoiset ojitetut turvemaat metsätalouden ulkopuolelle	• **Hallintatapa** Yhtymä (4) • **Saantotapa** Lahja (7); Osto sukulaisilta (5) • **Ostoaikomus** Osto sukulaisilta (12); Osto sukulaisilta/markkinoilta (5) • **Pinta-alan muutos** Lisääntynyt (11) • **Luopuminen** Lahjoittaminen (9); En osaa sanoa (4) • **Luopumishinta** 101 – yli 200 (9–10) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen kuullut (4); Olen perehtynyt (8) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Tarvitsen lisätietoa (5); Kyllä (6) • **Ikä ja hallinta-aika** Alle 60-vuotias ja alle 13 vuotta (5); Alle 60-vuotias ja yli 30 vuotta (4)	• **Saantotapa** Usea tapa (6) • **Ostoaikomus** Osto markkinoilta (11) • **Pinta-alan muutos** Vähentynyt (10) • **Luopuminen** Testamentilla (4); Muu tapa (4) • **Luopumishinta** yli 200 (4) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** Olen perehtynyt (8) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** Ei (6); Kyllä (5) • **Ikä ja hallinta-aika** Yli 70 -vuotias ja alle 13 vuotta (11); Yli 70-vuotias ja yli 30 vuotta (4)	• **Saantotapa** Usea tapa (6) • **Luopumishinta** En osaa sanoa (12) • **Tieto metsälahjavähennyksestä** En tiedä (8) • **Aikoo käyttää metsälahjavähennystä** En osaa sanoa (6)

5.2 Hiilinielu ja -varasto oman metsän tavoitteena

Taulukossa 28 on tarkasteltu metsänomistajan suhtautumista metsänomistuksen tavoitteeseen ”Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona” suhteessa hänen

taustapiirteisiinsä. Useammin tätä tavoitetta pitivät tärkeänä naiset kuin miehet, iäkkäämmät metsänomistajat, koulutustasoltaan yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneet sekä ammattiryhmistä eläkeläiset. Tavoiteryhmistä monitavoitteisiin ja virkistyskäyttäjiin kuuluvat metsänomistajat kokivat myös metsänsä hiilinielu- ja hiilivarastotavoitteen muihin tavoiteryhmiin kuuluvia metsänomistajia useammin tärkeäksi. Tavoiteryhmien vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi aikaisempiin metsänomistajatutkimuksiin hiilinielu- ja hiilivarasto -tavoiteväittämää ei käytetty metsänomistajien tavoiteryhmien muodostamisessa (Karppinen ym. 2020).

Taulukko 28. Metsänomistajan suhtautuminen metsänomistuksen tavoitteeseen "Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona" suhteessa hänen taustapiirteisiinsä.

Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona -tavoitteen tärkeys metsänomistuksessa	**Ei lainkaan tärkeä**		**Neutraali**		**Erittäin tärkeä**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista						
Kaikki (n = 6125)	7	8	27	31	21	6	100
Sukupuoli (n = 5918*)**							
Mies	8	9	29	31	19	5	100
Nainen	5	6	21	31	27	9	100
Ammattiasema (n = 6081)* **							
Palkansaaja	9	10	28	30	18	4	100
Maa&metsäyrittäjä	6	8	29	36	18	4	100
Yrittäjä	12	10	28	30	15	5	100
Eläkeläinen	6	7	25	32	24	7	100
Muu	6	7	25	34	18	10	100
Asuinpaikka (n = 5992*)							
Metsätilalla	6	8	27	32	21	6	100
Muualla metsätilan sijaintikunnassa	9	9	26	31	20	6	100
Metsätilan sijaintikunnan ulkopuolella	8	8	27	32	21	5	100
Vastaajan ikä, vuotta (n = 6014*)**							
Alle 44	10	13	27	29	18	3	100
45–54	9	11	30	29	16	5	100
55–64	7	7	29	33	19	5	100
65–74	7	7	24	32	24	6	100

Yli 75	5	6	25	32	24	8	100
Koulutustaso (n = 5888*)**							
Ei ammattikoulutusta	6	7	25	30	22	9	100
Ammattikoulu	8	8	29	33	16	6	100
Opisto&AMK	8	9	27	31	21	4	100
Yliopisto&korkeakoulu	7	9	24	33	25	2	100
Tavoiteryhmä (n = 6008*)**							
Monitavoitteiset	2	3	19	38	33	4	100
Virkistyskäyttäjät	4	5	20	35	31	5	100
Metsässä tekevät	12	14	35	25	10	5	100
Turvaa ja tuloja korostavat	7	11	32	31	12	8	100
Epätietoiset	20	16	35	19	5	5	100
Tuloluokka, euroa (n =5079*)**							
Alle 20 000	7	7	24	30	23	9	100
20 000–40 000	6	7	29	32	20	6	100
40 000–70 000	8	8	28	32	20	4	100
70 000–100 000	7	8	30	33	18	4	100
Yli 100 000	8	12	27	33	18	2	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05. Tarkastelussa oli lisäksi muuttuja koskien metsänomistajan asuinympäristöä, joka ei ollut tilastollisesti merkitsevä.*

Taulukossa 29 on tarkasteltu metsänomistajien suhtautumista metsänomistuksen tavoitteeseen ”Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona” suhteessa metsätilojen taustapiirteisiin. Pienten metsätilojen (5–9,9 ha) omistajat pitivät omassa metsässään hiilinielu- ja varastotavoitetta tärkeänä tavoitteena isompien tilojen omistajia harvemmin. Tilan useassa osassa saaneet kokivat hiilivarasto ja -nielutavoitteen oman metsänsä osalta hieman keskimääräistä useammin tärkeäksi kuin yhdessä osassa tilan saaneet. Samoin usealla saantotavalla tilansa saaneet kokivat hiilitavoitteen useammin tärkeänä tavoitteena kuin perintönä, lahjana tai ostona tilan omistukseensa saaneet metsänomistajat. Ne metsänomistajat, jotka vastasivat, etteivät luopuisi tilastaan mihinkään hintaan tai asettaisivat luopumishinnan korkeaksi (hintaindeksi ≥ 200), kokivat tämän tavoitteen useammin tärkeäksi omissa metsissään kuin alhaisemman hintaindeksin luopumishinnaksi valinneet.

Taulukko 29. Metsänomistajan suhtautuminen metsänomistuksen tavoitteeseen ”Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona” suhteessa hänen metsätilansa taustapiirteisiin.

Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona -tavoitteen tärkeys metsänomistuksessa	**Ei lainkaan tärkeä**		**Neutraali**		**Erittäin tärkeä**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista						
Kaikki (n = 6125)	7	8	27	31	21	6	100
Metsäala, ha (n = 6127*)**							
5–9,9	9	9	29	28	18	8	100
10–19,9	8	9	26	31	21	6	100
20–49,9	7	8	28	31	20	6	100
50–99,9	6	8	24	34	24	4	100
Yli 100	7	7	26	34	22	4	100
Tilan hallintatapa (n = 6123*)**							
Perheomistus	7	8	28	31	21	6	100
Yhtymä	8	10	22	35	20	5	100
Kuolinpesä	7	9	23	32	22	8	100
Tilan hallinta-aika (n = 5839*)**							
Enintään 5 vuotta	8	11	27	32	18	5	100
6–15 vuotta	9	9	26	32	20	5	100
16–25 vuotta	7	9	29	30	21	5	100
Yli 25 vuotta	6	7	27	32	22	7	100
Tilan saantotapa (n = 6013*)**							
Perintö tai lahja	8	9	25	32	21	6	100
Lahja	8	11	26	29	19	7	100
Osto vanhemmilta	6	8	31	30	19	6	100
Osto suvulta	7	9	26	31	21	7	100
Osto markkinoilta myyjältä	9	8	27	32	21	3	100
Usea tapa	6	6	23	37	23	4	100
Tila tuli omistukseen (n = 5706*)**							
Yhdessä osassa	8	9	27	30	21	6	100
Useammassa osassa	6	8	27	35	21	4	100
Hinta, jolla luopuisi, odotusarvo 100 (n = 6051*)**							
100	10	10	32	29	16	3	100
101–199	8	10	31	32	17	3	100
200 tai yli	5	10	26	35	23	2	100

En myy metsätilaa mistään hinnasta	7	6	24	32	25	6	100
En osaa arvioida	8	8	26	29	19	10	100
Sähköiset metsävaratiedot (n = 6037*)**							
Ei	8	9	25	30	21	8	100
Kyllä	7	8	28	33	21	3	100
Ei osaa sanoa	7	8	30	31	17	8	100
Tilan rakennukset (n = 6023*)**							
Ei rakennuksia	10	10	27	31	18	5	100
Vakituinen asunto	6	8	26	32	21	7	100
Loma-asunto	5	7	27	31	24	6	100
Asuin- ja lomarakennus	4	7	31	31	24	4	100
Keskimääräinen puunmyyntimäärä vuosina 2016–2018 (n = 6000*)							ka.
m3/ha/vuosi	2,8	4,2	3,5	3,7	3,7	2,9	3,5

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Metsälahjavähennyksen hyvin tuntevat metsänomistajat (Taulukko 30) kokivat hiilensidonnan ja varastoinnin useammin tärkeäksi tavoitteeksi kuin ne metsänomistajat, jotka eivät olleet tietoisia metsälahjavähennyksestä. Metsälahjavähennyksen käyttöön tai lisätietojen tarpeeseen myönteisesti vastanneet metsänomistajat pitivät hiilitavoitetta useammin tärkeänä omissa metsissään kuin ne omistajat, jotka vastasivat, etteivät käyttäisi metsälahjavähennystä tai vastasivat ”etteivät osaa sanoa”. Ne metsänomistajat, jotka arvioivat tilan tulevaksi luopumistavaksi liittämisen yhteismetsään, muuttamisen yhtymäksi/yhtiöksi tai luopumisen muulla tavoin kokivat hiilensidonnan ja varastoinnin tavoitteen omassa metsässä keskimääräistä useammin tärkeäksi. Hiilitavoitetta pidettiin keskimääräistä useammin tärkeänä niiden metsänomistajien keskuudessa, joilla oli aikomus ostaa metsää sukulaisilta seuraavan viiden vuoden aikana, sekä niiden metsänomistajien keskuudessa, joiden tilan metsäpinta-ala oli kasvanut tai vähentynyt viiden vuoden aikana.

Taulukko 30. Metsänomistajan suhtautuminen metsänomistuksen tavoitteeseen "Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona" suhteessa hänen tietoonsa metsälahjavähennyksestä ja arvioonsa tilasta luopumistavasta sekä metsäpinta-alan tulevista muutoksista.

Metsäni toimii hiilinieluna ja hiilivarastona -tavoitteen tärkeys metsänomistuksessa	**Ei lainkaan tärkeä**		**Neutraali**		**Erittäin tärkeä**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista						
Kaikki (n = 6125)	7	8	27	31	21	6	100
Tietää metsälahjavähennyksen (n = 6013*)**							
En tiedä	9	8	26	27	21	9	100
Olen kuullut	6	8	28	35	19	4	100
Olen perehtynyt	7	9	27	32	24	2	100
Voisi käyttää metsälahjavähennystä (n = 5874*)**							
En	9	8	27	30	19	7	100
Tarvitsen lisätietoja	7	8	26	33	23	4	100
Kyllä	6	8	26	35	22	3	100
En osaa sanoa	8	9	28	28	18	8	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 5908*)**							
Perintönä	8	8	26	31	22	6	100
Testamentilla	6	8	25	33	23	6	100
Lahjoitan	8	8	26	33	21	4	100
Myyn	9	9	31	29	19	4	100
Liitän yhteismetsään	12	9	18	41	21	0	100
Muutan yhtymäksi/ yhtiöksi	1	10	25	33	27	4	100
Muu tapa	6	12	20	31	27	5	100
En osaa sanoa	7	9	28	31	18	7	100
Onko pinta-ala muuttunut (n = 5943*)							
Ei	7	8	28	31	20	6	100
Kyllä, pinta-ala on lisääntynyt	7	9	22	36	21	5	100
Kyllä, pinta-ala on vähentynyt	6	6	24	34	24	5	100
Metsän ostoaikomus (n = 6016*)**							
Ei	7	8	27	31	21	6	100
Sukulaiset	6	6	19	40	26	2	100
Markkinat	7	10	27	31	22	3	100

Sukulaiset ja markkinat	9	13	27	33	19	0	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

5.3 Ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimuksen aiheuttama ahdistus

Monien, osittain ristiriitaisten metsää koskevien odotusten metsänomistajille aiheuttaman henkisen paineen (ahdistuksen) yleisyyttä pyrittiin kyselylomakkeella selvittämään kuuden väitteen kysymysryhmällä. Väitteisiin oli tavoitteena muotoilla julkisessa keskustelussa esille voimakkaasti tulleita teemoja, joiden osalta haluttiin selvittää, kuinka omakohtaisesti ahdistavina niitä pidettiin. Tämäntyyppistä kysymystä ei tietääksemme ole esitetty aikaisemmissa vastaavissa metsäomistajatutkimuksissa. Kysymys oli taustoitettu seuraavasti: ”Metsien käsittelystä käydään vilkasta keskustelua. Miten arvioitte seuraavia väittämiä omalta kohdaltanne? Koen ahdistavana keskusteluissa esiin tuodun näkemyksen siitä, että... ”. Vastaukset annettiin kuusiportaisella asteikolla, ”täysin eri mieltä” – ”täysin samaa mieltä”, jossa vaihtoehto ”3” oli otsikoitu ”neutraali”. Erimielisyyden tasoa mittaavat vaihtoehdot yhdistettiin analyysissä ryhmäksi ”eri mieltä”, ja vastaavasti samaa mieltä olemisen tasoa mittaavat vaihtoehdot ryhmäksi ”samaa mieltä”.

Väitteistä yksi liittyi ilmastonmuutoksen hillintään ja oli muotoiltu: ”Koen ahdistavana keskusteluissa esiintuodun näkemyksen siitä, että metsiä tulisi ylläpitää hiilivarastona ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi”. Väitteen kanssa samaa mieltä oli 44 prosenttia vastaajista (n = 1966), mikä oli esitetyistä väitteistä korkein osuus. Eri mieltä tämän ahdistavuusväitteen kanssa oli 21 prosenttia vastaajista ja vastaavasti neutraalisti siihen suhtautui alle kolmannes vastaajista (27 %) ja seitsemän prosenttia ei osannut arvioida kantaansa väitteeseen.

Taulukossa 31 on kuvattu metsänomistajan ilmaisema ahdistus suhteessa erilaisiin tilan omistajanvaihdokseen liittyviin taustamuuttujiin niiltä osin, kun yhteyden havaittiin olevan tilastollisesti merkitsevä. Näiden omistajanvaihdokseen liittyvien taustatekijöiden osalta voi yleistyksenä sanoa, että aktiivisuutta, perehtyneisyyttä ja toimijuutta heijastavat taustatekijät näyttävät indikoivan ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimuksen aiheuttavan keskimääräistä epätodennäköisemmin metsänomistajassa ahdistusta. Metsälahjavähennyksestä kuulleet ja erityisesti sen hyvin tuntevat metsänomistajat kokivat hiilensidonnan ja varastoinnin useammin tärkeäksi tavoitteeksi kuin ne metsänomistajat, jotka

eivät olleet tietoisia metsälahjavähennyksestä. Ilmaistu ahdistus oli myös keskimääräistä epätodennäköisempää näillä vastaajilla.

Ne metsänomistajat, jotka arvioivat tilan tulevaksi luopumistavaksi myymisen, testamentilla perinnöksi jättämisen, liittämisen yhteismetsään tai muuttamisen yhtiöksi/yhteismetsäksi ilmaisivat harvemmin ahdistuneensa hiilensidonnan vaatimuksesta kuin tilansa lahjoitettavaksi tai perinnöksi (ilman testamenttia) jätettäväksi arvioivat. Noin kaksi kolmesta niistä vastaajista, joiden aikomuksena oli ostaa metsää vapailta markkinoilta, joko suhtautui ahdistus-väitteeseen neutraalisti tai oli sen kanssa eri mieltä, kun taas heistä, jotka eivät olleet hankkimassa lisää metsää, tämä osuus oli noin puolet. Yhteys oli vain heikosti tilastollisesti merkitsevä. Vastaavasti heikosti tilastollisesti merkitsevä oli yhteys nykyiseen hallintatapaan; noin kaksi viidestä yhtymässä metsää omistavasta ilmaisi kokevansa väitteen ahdistavana, kun taas muissa hallintamuodoissa osuus oli hieman korkeampi.

Ne metsänomistajat, jotka vastasivat, että asettaisivat luopumishinnan korkeaksi (hintaindeksi ≥ 200) arvioivat muita harvemmin ahdistavaksi vaatimuksen ylläpitää hiilivarastoa. Useampi heistä, jotka vastasivat, etteivät luopuisi omistuksestaan mistään hinnasta, koki esitetyn hiilensidontavaatimuksen ahdistavana.

Taulukko 31. Metsänomistajan ilmaisema, ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimuksen aiheuttama, ahdistus suhteessa tilan omistajanvaihdokseen liittyviin taustamuuttujiin. Tilastollisesti merkitsevät muuttujat.

Koen ahdistavana keskusteluissa esiintuodun näkemyksen siitä, että metsiä tulisi ylläpitää hiilivarastona ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi	**Eri mieltä**	**Neutraali**	**Samaa mieltä**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
	% metsänomistajista				
Tietää metsälahjavähennyksen (n = 1928*)**					
En tiedä	21	28	41	10	100
Olen kuullut	21	26	48	5	100
Olen perehtynyt	27	31	38	4	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1880*)**					
Perintönä	18	26	46	10	100

Testamentilla	23	25	46	5	100
Lahjoitan	16	36	46	2	100
Myyn	22	31	42	5	100
Liitän yhteismetsään	50	25	25	0	100
Muutan yhtymäksi/ yhtiöksi	47	20	33	0	100
Muu tapa	19	19	55	6	100
En osaa sanoa	22	28	42	8	100
Metsän ostoaikomus (n = 1931*)					
Ei	22	31	42	5	100
Sukulaiset	50	25	25	0	100
Markkinat	47	20	33	0	100
Sukulaiset ja markkinat	19	19	55	6	100
Tilan hallinta (n = 1965*)					
Perheomistus	20	28	45	7	100
Yhtymä	29	25	41	5	100
Kuolinpesä	22	24	44	11	100
Tilan aikaisempi omistaja (n = 1878*)**					
Omisti yksin	22	27	46	6	100
Omisti puolison kanssa	20	30	43	7	100
Yhtymällä	38	20	37	4	100
Kuolinpesällä	20	26	46	9	100
Yhtiö/kunta/valtio	26	22	52	0	100
En osaa sanoa	25	22	33	19	100
Hinta, jolla luopuisi (odotusarvo 100) (n = 1932*)**					
100	24	29	43	3	100
101–199	22	30	44	3	100
200 tai yli	31	25	42	2	100
En myy metsätilaa mistään hinnasta	21	27	46	7	100
En osaa arvioida	16	27	44	13	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

6 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

6.1 Metsänomistajien aikomus luopua metsästään

Metsänomistajien aikomukset siirtää omistuksensa eteenpäin näyttävät seuraavan osittain aiempaa omistusta ja tapaa, jolla tila on saatu nykyiseen omistukseen. Voidaan siis väittää, että myös metsätilojen siirtotavat periytyvät. Metsätiloista suurin osa on ollut aiemmin yhden henkilön, puolisoiden tai kuolinpesän omistuksessa ja merkittävä osa tiloista on saatu yhdessä osassa joko perintönä tai ostona vanhemmilta tai sukulaisilta. Tilojen metsätalousmaan pinta-ala on pysynyt suurimmalla osalla metsätiloista ennallaan ja metsämaan ostoon on suunnitelmia vähemmistöllä metsänomistajista.

Perintönä tai lahjana saatujen tilojen osuus on noussut yli puoleen edellisen vuosikymmenen aikana verrattuna Hänninen ym. (2011) raporttiin, jossa määrä oli vielä 45 prosenttia. Kuitenkin on hyvä ottaa huomioon, että perintönä tai lahjana saatujen metsätilojen osuus on mahdollisesti suurempi, sillä osa metsäomistajista vastasi saaneensa tilan usealla tavalla (Karppinen ym. 2020). Toisaalta markkinoilta ostettujen tilojen osuus on pysynyt liki ennallaan, mutta vanhemmilta tai sukulaisilta ostettujen tilojen osuus oli pudonnut 41 prosentista (Hänninen ym. 2011) reiluun neljännekseen.

Viimeisen viiden vuoden aikana (2014–2018) metsäpinta-alassa muutoksia oli tapahtunut vain noin viidenneksellä metsätiloista, joilla tyypillisin syy muutokselle oli metsämaan osto tai myynti markkinoilla. Yhtä suurella osuudella on myös suunnitelmissa ostaa lisää metsämaata tulevien vuosien aikana. Aiemmin toteutuneissa metsämaan myynneissä tai ostoissa sekä ostosuunnitelmissa korostuvat samantyyppiset metsänomistajat: keskimääräistä nuorempi ikä, maa- ja metsätalousyrittäjyys, monitavoitteinen metsänhoito, keskimääräistä korkeampi tuloluokka sekä suurempi metsäpinta-ala, lyhyempi hallinta-aika ja aktiivisempi puunmyynti.

Metsätilan luopumisaikeissa perhesuhteilla näyttäisi olevan vaikutusta luopumispäätökseen, ja omistuksen siirtyminen perheen tai suvun sisällä on säilynyt yleisenä käytäntönä. Metsänomistajilla yleisin aiottu luopumistapa on tilan jättäminen perinnöksi tai testamentilla. Toisaalta on hyvä myös ottaa huomioon, että moni metsänomistaja on epävarma siitä, miten tulevaisuudessa aikoo ti-

lastaan luopua. Tämä näkyy odotetusti keskimääräistä vahvemmin nuoremmilla ja lyhyemmän aikaa tilaansa hallinneilla metsänomistajilla, joilla luopuminen tulee ajankohtaisesti vasta myöhemmin. Tilan perinnöksi saaneet metsänomistajat ovat useammin aikeissa jättää tilan perinnöksi, kun taas tilansa ostaneilla ja keskimääräistä aktiivisemmin metsäänsä hoitaneilla on hieman yleisemmin suunnitelmana myydä tila. Tilansa myyntiäkin aikovista metsänomistajista suurin osa aikoo myydä tilan perheen sisällä tai muille sukulaisille. Metsänomistajista, jotka aikovat myydä tilansa elinaikanaan, vain kolmannes suunnittelee markkinamyyntiä. Tämä kertoo siitä, että moni haluaa pitää tilan perheessä tai suvussa riippumatta siitä, millä tavoin on omistuksestaan aikeissa luopua.

6.2 Omistuksen vaikutus ilmastotoimenpiteisiin

Metsänomistajien suhtautuminen omissa metsissä toteutettaviin ilmastotoimenpiteisiin korvausta vastaan vaihtelee erityisesti metsänomistajan iän ja hallinta-ajan mukaan. Nuoremmat ja lyhyemmän aikaa metsää omistaneet ovat yleensä keskimääräistä avoimempia kokeilemaan tarkasteltuja keinoja hiilen varastoinnin ja sitomisen lisäämiseksi kuin vanhemmat ja pitkään metsänsä omistaneet. Erityisesti alle 60-vuotiaat, jotka ovat omistaneet metsänsä alle 30 vuotta, suhtautuvat ilmastotoimenpiteisiin pääosin muita myönteisemmin. Yli 70-vuotiaat ja yli 30 vuotta metsää omistaneet ovat vähemmän kiinnostuneita tai muita useammin epätietoisia näiden toimenpiteiden toteuttamisesta.

Tarkastellessa saantotavan yhteyttä metsänomistajien suhtautumiseen ilmastotoimenpiteisiin, metsätilansa lahjana saaneet tai markkinoilta ostaneet suhtautuvat pääosin myönteisemmin ilmastotoimenpiteisiin kuin ne, jotka ovat ostaneet metsänsä vanhemmiltaan. Metsätilansa vanhemmiltaan ostaneissa on muita ryhmiä useammin maa- ja metsätalousyrittäjiä, joten ammattiasemalla ja keskimääräistä suuremmalla riippuvuudella metsätalouden tuloista voi olla vaikutusta vastauksiin. Lahjana saaduilla tiloilla metsänomistajien myönteinen suhtautuminen ilmastotoimenpiteisiin korostuu keskimääräistä vahvemmin hiilivarastoa ylläpitävissä ja turvemaametsiä koskevissa toimenpiteissä, ja kielteinen suhtautuminen aktiivisuutta vaativissa toimenpiteissä. Sen sijaan markkinoilta tilansa ostaneiden joukossa ollaan yleisesti keskimääräistä kiinnostuneempia aktiivisuutta vaativista toimenpiteistä, mutta myös mm. jatkuvasta kasvatuksesta ja päätehakkuun viivästämisestä.

Useiden hiilivarastoa kasvattavien keinojen osalta niistä kiinnostuneet vaativat yli kaksinkertaisen korvauksen luopuakseen metsätilastaan suhteessa odotusten mukaiseen taloudelliseen arvoon. Tämä tulos korostaa metsänomistuksen erittäin tärkeää merkitystä näille vastaajille, mikä on hyvä ottaa huomioon ohjauskeinoja suunniteltaessa.

Pitkään metsänsä omistaneet ovat yleisesti varauksellisempia uusia metsänhoitomenetelmiä kohtaan. Ilmastotoimien kiinnostavuuteen liittyvät tulokset viittaavat siihen, että kauan metsää omistaneet ovat tottuneet vakiintuneisiin metsänhoidon käytänteisiin ja muita harvemmin kiinnostuneita muuttamaan metsänhoitoa ilmastonmuutoksen hillinnän vuoksi. Nuoremmat metsänomistajat ovat puolestaan avoimempia erityisesti kasvua lisäävien ilmastotoimien tekemiselle, mutta myös muille ilmastotoimille. Tuloksia tarkasteltaessa on tärkeää muistaa, että kyselyn mukaan ilmastotoimista maksettaisiin metsänomistajille tarkemmin määrittelemätön korvaus.

Toisaalta iäkkäämmät pitivät oman metsänsä toimimista hiilinieluna ja -varastona useammin tärkeänä tavoitteena kuin nuoremmat metsänomistajat.

Julkisessa keskustelussa peräänkuulutettu hiilivaraston ylläpito metsissä ilmastonmuutoksen hillitsemisemiseksi vaikuttaa aiheuttavan verrattain tasaisesti ahdistusta metsänomistajissa, kun tarkastellaan nimenomaan omistuksenvaihdokseen liittyviä tekijöitä. Tämä näkyy erona niissä muuttujissa, jotka selittävät hiilensidonnan ja varastoinnin tärkeyttä tavoitteena ja hiilensidonnan vaatimuksen ahdistavuutta. Toisin sanoen, ilmaistu ahdistus on heikommin yhteydessä omistuksen nivelkohtiin kuin suhtautumiseen asian tärkeyteen. Toisaalta näiden kahden asian yhteys on jokseenkin looginen, eli samat piirteet, jotka lisäävät todennäköisyyttä sille, että ilmastotavoite on tärkeä, myös vähentävät sen todennäköisyyttä, että koettaisiin tavoite ahdistavaksi.

6.3 Metsälahjavähennyksen merkitys

Metsälahjavähennyksen käyttö on ollut odotettua vähäisempää ja sen asema on osoittautunut huomattavasti pienemmäksi kuin metsäpoliittisissa tavoitteissa on ajateltu. Vain noin viidennes metsätiloista ja 40 prosenttia metsäalasta näyttäisi kuuluvan siihen ryhmään, jotka todennäköisimmin voisivat käyttää metsälahjavähennystä. Lopulta näistäkin metsälahjavähennykseen oikeutetuista tiloista vähemmistö näyttäisi hyödyntävän metsälahjavähennystä.

Tämä johtuu siitä, että pääosa metsätiloista siirtyy seuraaville omistajille sellaisin tavoin, jotka eivät täytä metsälahjavähennyksen edellytyksiä.

Lahjat eivät ole olleet tyypillinen keino siirtää omistusta eteenpäin erityisesti suurimmilla ja metsälahjavähennykseen oikeutetuilla tiloilla. Tulosten mukaan tulevaisuuden omistuksensiirtotavoissa lahjojen merkitys voi hieman kasvaa kaiken kokoisilla metsätiloilla, mutta metsälahjavähennykseen oikeutetuilla lahjojen osuus jää vastaavaksi kuin muillakin, noin kymmeneen prosenttiin (ks. luku 3.5). Kun näistäkin vain kolmasosa on lahjoittamassa metsätilan vain yhdelle saajalle ja loput yhteiseksi useammalle saajalle, niin metsälahjavähennystä todennäköisesti käyttävien määrä voi huveta pieneksi. Tätä voi havainnollistaa myös lukumääräarvioin vähennyksen mahdollisista käyttäjistä. Metsänomistaja 2020 -aineiston noin 265 000 metsätilan perusjoukosta metsälahjavähennysoikeutetut 20 prosenttia on reilut 50 000 metsätilaa. Näistä lahjoitusaikeissa olevat kymmenen prosenttia olisi reilut 5 000 metsätilaa. Näistä yhdelle lahjansaajalle lahjoitusaikeissa oleva kolmasosa olisi enää alle 2 000 metsätilaa. On siten mahdollista, että koko nykyinen ja tuleva metsätilavähennyksen kokonaiskäyttäjäkunta on tuhansien metsätilojen suuruusluokassa.

Metsälahjavähennyksen saaminen on mahdollista myös vastikkeen maksamisen yhteydessä. Kuten useamman lahjansaajan, myös vastikkeen maksaminen omistajanvaihdoksesta rajoittaa vähennyksen käyttömahdollisuuksia sen kasvattaessa vähennykseen tarvittavaa vertailuarvoa tai metsämaan alaa. Toisaalta vastikkeesta muodostuu metsävähennysoikeutta, joten metsätilasta tehtävä kauppa voi sopia sekä luopuvalle että jatkavalle metsänomistajille metsälahjavähennystä useammin. Toisin kuin lahja, kauppa voi täyttää myös perillisten kohtelun tasapuolisuuden vaatimuksen, jos metsätila olisi päätymässä yhdelle ja muut perilliset olisivat saamassa muuta, myös osin metsätilasta maksetusta vastikkeesta peräisin olevaa varallisuutta.

Tässä tutkimuksessa ei tarkasteltu metsälahjavähennykseen oikeutettujen tilojen metsävarojen ja hakkuumahdollisuuksien riittävyyttä metsälahjavähennyksen käyttöön. Metsälahjavähennyksestä hyötyminen vaatii riittäviä hakkuumahdollisuuksia. Jos jatkajan hakkuumahdollisuudet jäävät liian pieniksi, metsätilan siirtäminen perintönä on todennäköisesti kaikkein edullisinta (Laturi ym. 2016).

Verohallinnon tilastojen mukaan metsälahjavähennyksen käyttäjiä on ollut vain vähän, ja siitä aiheutuvat tuloverojen alenemat ovat olleet korkeintaan 0,7 mil-

joonaa euroa vuodessa, kun Sipilän hallitusohjelmassa veroalenema olisi voinut olla 20 miljoonaa euroa vuodessa. Samaan aikaan valtion saamat lahjaverot ovat kasvaneet metsälahjojen vuoksi. Ennakkoarvioinnissaan Leppänen ja Hänninen (2016) arvioivat metsälahjavähennykseen todennäköisesti oikeutettujen määrän ja metsäalan suunnilleen kohdalleen, mutta yliarvioivat vuosittaiset käyttäjämäärät noin kymmenkertaisesti tähän asti toteutuneeseen nähden. Taustalla on osittain se, että aiemmassa Suomalainen metsänomistaja 2010 -tutkimuksessa lahjoja ja perintöjä käsiteltiin yhdessä, ilman erittelyä. Ennakkoarvioinnissa lahjojen merkittävän lisääntymisen arviointi oli hyvin epävarmaa ja laskelmat tehtiin maksimiarvioina. Analyysien parantamiseksi Suomalainen metsänomistaja 2020 -tutkimukseen lisättiin huomattavasti omistajanvaihdokseen liittyviä kysymyksiä.

Pidemmällä aikavälillä on myös mahdollista, että metsälahjavähennyksen käyttö on toistaiseksi jäänyt vähäiseksi siksi, että luopujat odottavat metsiin kertyvän puustoa jatkajan hakattavaksi ennen metsälahjan antamista (ks. Laturi ym. 2016). Metsänomistajien korkean iän ja jäljellä olevan elinajan epävarmuuden vuoksi puuston kasvun odottaminen ja hakkaamatta jättäminen ovat todennäköisesti kuitenkin merkityksetön peruste metsälahjavähennyksen tämän hetken vähäisiin käyttömääriin.

Vastaukset tutkimuksessa olleisiin kysymyksiin metsälahjavähennyksestä kertovat myös yleisestä kiinnostuksesta metsätilojen sukupolvenvaihdoksiin. Kaikissa metsänomistajissa on niitä, jotka ovat kuulleet metsälahjavähennyksestä, perehtyneet sen perusteisiin tai voisivat harkita sen käyttöä. Tietoisuus metsälahjavähennyksestä ei kuitenkaan ole suoraan yhteydessä siihen, ovatko kyseiset metsänomistajat oikeutettuja hyödyntämään vähennystä ja onko metsälahjavähennyksen käyttö heille taloudellisesti järkevää. Metsälahjavähennyksen yhtenä piirteenä on, että sen hyödyntäminen vaatii runsaasti tietoa, ja esimerkiksi koulutus- sekä tulotason nousu lisäävät tietoisuutta sen käyttömahdollisuuksista. Tulotason nousu todennäköisesti lisää myös luopujan mahdollisuuksia metsätilan lahjoitukseen kaupan sijasta.

6.4 Johtopäätökset

Metsäala usein korostaa, että sekä ilmastonmuutoksen että monimuotoisuuden ongelmia voidaan ratkaista myös talousmetsissä tiukan suojelun sijasta.

Se ei kuitenkaan välttämättä onnistu, jos omistajanvaihdoksesta aiheutuvat taloudelliset vastuut eivät anna mahdollisuutta lisätä puuston määrää ja kuollutta puuta talousmetsissä. Omistuksen muutoskohta on otollinen aika vaikuttaa metsätilan päätöksentekoon myös ilmastotoimien edistämiseksi. Toisaalta perintö- tai lahjaveron tai sisarosuuksien maksaminen voi edellyttää kotitaloudessa puunmyyntitulojen aikaistamista ja hakkuiden voimistamista, mikä heikentää metsien hiilivarastoa ja kasvua. Yhteiskunnallisten hyötyjen tuottaminen tulisi ottaa huomioon metsätalouden kokonaisverotuksen suunnittelussa osana vihreää siirtymää.

Metsänomistajien kiinnostus ilmastotoimien tekemiseen riippuu toimenpiteen luonteesta ja suhteesta muihin metsätaloudelle asetettuihin tavoitteisiin. Tämän vuoksi ei voida sanoa yhtä tiettyä metsänomistuksen elinkaaren vaihetta, jossa halukkuus tehdä ilmastotoimia olisi suurin, vaan valmius muuttaa toimintatapoja vaihtelee toimenpiteen mukaan. Nuoret metsänomistajat ja ne, joiden piirteet viittaavat metsätaloudelliseen aktiivisuuteen ja taloudellisten näkökulmien painottamiseen, ovat kiinnostuneempia kasvua lisäävistä toimenpiteistä, kuten lannoituksesta, nopeakasvuisista puulajeista ja taimien tiheämmästä istutuksesta. Hiilivaraston kasvattamiseen tähtäävistä toimista olivat myös kiinnostuneimpia nuoret metsänomistajat, mutta talouden sijasta tällä ryhmällä tyypillisesti painottuu metsien muut kuin taloudelliset tavoitteet. Tulosten perusteella voi sanoa, että vaikka ilmastotoimista olivat tyypillisesti kiinnostuneimpia nuoret ja verrattain lyhyen aikaa metsänsä omistaneet, jotka ovat myös otollinen kohderyhmä metsienkäsittelyn muutokseen tähtääville ohjauskeinoille, metsänomistuksen elinkaarivaiheen sijasta metsänomistajan tavoitteilla ja niihin yhteydessä olevilla piirteillä on todennäköisesti suurempi vaikutus kiinnostukseen tehdä ilmastotoimia.

Kyselyssä tarkasteltiin metsänomistajien kiinnostusta tehdä ilmastotoimia koko tilan tasolla erittelemättä tarkemmin toimenpiteiden laajuutta. On mahdollista ja todennäköistä, että metsänomistajien keskuudessa on suurta vaihtelua siinä, kuinka laajasti ilmastotoimista kiinnostuneet metsänomistajat ovat valmiita keinoja käyttämään. Voimakkaasti taloutta painottava metsänomistaja voi olla valmis tekemään myös talouden kanssa ristiriidassa olevia ilmastotoimia pienessä osassa metsäänsä, kun taas hiilinielua ja hiilensidontaa painottavalla metsänomistajalla pinta-alaosuus voi olla suurempi. Eri toimien tekemisen laajuus ja pinta-alaosuus sekä näihin vaikuttavat tekijät ovatkin tärkeä tutkimusaihe tulevaisuudessa.

Tilan siirrosta päättäminen elinaikana ei näytä olevan yleistymässä tulosten mukaan. Vastaajista alle puolet on saanut tilan perintönä. Tätä suurempi osuus on pohtinut omistuksesta luopumista perintönä. Metsäpolitiikassa on tavoiteltu varhaisempaa luopumista metsätilasta mm. metsälahjavähennyksellä, koska metsänhoidon ja käytön aktiivisuuden on todettu vähenevän vanhimmilla ikäluokilla. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan iäkkäät näyttäisivät omaksuvan myös ilmastoystävällisten metsänhoidon menetelmiä nuoria heikommin. Vaikka vanhemmat ikäluokat pitävät tärkeänä metsien roolia hiilinieluna, nuoremmat ikäluokat ovat valmiimpia muuttamaan metsänhoidon toimenpiteitä.

Metsälahjavähennyksen hyödyntäminen on vähäistä, koska sen ehdot rajaavat suurimman osan metsätiloista vähennyksen ulkopuolelle. Lisäksi suurin osa metsänomistajista siirtää metsätilansa mieluummin perintönä tai kaupalla kuin lahjana. Metsälahjavähennyksen käyttöön vaikuttavat myös sen monimutkaisuus, epätasapuolisuus jatkajien suhteen ja hakkuumahdollisuuksien vaatimukset. Verokeinojen käytettävyyden parantamiseksi olisi tarpeen tutkia tarkemmin, millaiset metsänomistajat hyödyntävät nykyistä metsälahjavähennystä. Se lisäisi ymmärrystä siitä, toimiiko metsälahjavähennys -tyyppinen huojennus sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toisaalta metsälahjavähennykselle asetetut tavoitteet ovat erityisesti hakkuiden merkittävän lisäämisen suhteen todennäköisesti osin vanhentuneet alle kymmenessä vuodessa, sillä metsälahjavähennys kannustaa jopa kasvatusmetsiin kohdistuviin päätehakkuisiin, jotka eivät ole ilmaston kannalta kestäviä. Tämä on tehnyt metsälahjavähennyksen rajallisesta käytöstä osittain positiivisen asian ilmastopolitiikan näkökulmasta, vaikka metsälahjavähennys kohdistuukin suhteellisesti suurempaan metsäalaan kuin käyttäjämäärään.

Verokeinojen selkeyttäminen ja joustavoittaminen voisi lisätä sukupolvenvaihdoksia ja parantaa metsätalouden ilmastokestävyyttä. Koulutuksen lisääminen metsänomistajien keskuudessa lisää tietoisuutta eri vaihtoehdoista ja tukee sukupolvenvaihdoksia. Tässä voisi hyödyntää esimerkiksi kohdennettuja tiedotuskampanjoita ja koulutusohjelmia. Verokeinojen arviointi ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi voisi sisältää myös uusia ratkaisuja, jotka kannustaisivat metsien pitkäaikaiseen hiilensidontaan ja -varastointiin ilman hakkuupainetta lyhyellä ajanjaksolla.

7 Viitteet

Aalto, L., Antturi, J., Horne, P., Hurttala, H., Hänninen, J., H. & Leppänen, J. 2022. Puunmyyntitulojen käyttö ja metsätalouden kannattavuuden mittaaminen – Metsänomistaja 2020. PTT raportteja 272.

Haltia, E. ja Rämö, A-K. 2017. Miksi metsien taloudellisia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä? Metsänomistaja-kyselyn tuloksia. PTT raportteja 256.

HE 158/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle metsälahjavähennystä koskevaksi lainsäädännöksi. 50 s. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_158+2016.aspx.

Husa M., Kosenius A.-K. 2021 Non-industrial private forest owners' willingness to manage for climate change and biodiversity. Scandinavian Journal of Forest Research, 36 (7-8), 614-625.

Hänninen, H., Karppinen, H. & Leppänen, J. 2011. Suomalainen metsänomistaja 2010. Metlan työraportteja 208. 94 s.

Hänninen, H. & Leppänen, J. Metsäverotuksen kehittämistarpeet metsä- ja elinkeinopolitiikan kannalta. Loppuraportti maa- ja metsätalousministeriölle. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2016. 76 s. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-239-3.

Kansallinen metsästrategia 2035, https://mmm.fi/kms, viitattu 10.10.2024

Karppinen, H., Hänninen, H. & Horne, P. 2020. Suomalainen metsänomistaja 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 73 s.

Koskela, T., Horne, P., Karppinen H. & Korhonen O. 2021. Metsien ekosysteemipalvelut ja jokamiehenoikeus metsänomistajan näkökulmasta – Metsänomistaja 2020. PTT raportteja 267.

Kuuluvainen, J., Karppinen, H., Hänninen, H. & Uusivuori, J. 2014. Effects of gender and length of land tenure on timber supply in Finland. Journal of Forest Economics 20 (2014) 363-379.

Laturi, J., Lintunen, J. & Uusivuori, J. 2016. Sukupolvenvaihdoshuojennus metsänomistajille. Julkaisussa: Hänninen, H. & Leppänen, J. Metsäverotuksen kehittämistarpeet metsä- ja elinkeinopolitiikan kannalta. Loppuraportti maa- ja

metsätalousministeriölle. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2016. 76 s. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-239-3.

Leppänen, J. & Hänninen, H. 2016. Vaikutuslaskelmat metsätilan sukupolvenvaihdosten edistämisestä. Julkaisussa: Hänninen, H. & Leppänen, J. Metsäverotuksen kehittämistarpeet metsä- ja elinkeinopolitiikan kannalta. Loppuraportti maa- ja metsätalousministeriölle. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 27/2016. 76 s. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-239-3. 55 s.

Metsätilakoon… 2011a. Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen – Työryhmän kannanotot. Helsinki 2011. Työryhmämuistio, mmm 2011:3, osa 1. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-643-1.

Metsätilakoon… 2011b. Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen – Työryhmän kannanotot. Helsinki 2011. Työryhmämuistio, mmm 2011:3, osa 2. 138 s.. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-644-8.

Mäkisara, K., Katila, M. & Peräsaari, J. 2022. The Multi-Source National Forest Inventory of Finland – methods and results 2017 and 2019. Natural resources and bioeconomy studies 90/2022. 73 s. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-538-5.

Ojanen, T.. 2011. Professori Tuomas Ojasen lausunto metsätilan sukupolvenvaihdoksen veronhuojennuksista perustuslain näkökulmasta. Julkaisussa: Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen – Työryhmän kannanotot. Helsinki 2011. Työryhmämuistio, mmm 2011:3, osa 2. s 49-66. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-644-8

Peltoniemi, M. Huttunen, S., Hyyrynen, M., Similä, J., Halonen, K.-M., Haltia, E., Leppänen, J., Pohjola, J., Tikkanen, V.-M., Arola, T., Assmuth, A., Autto, H., Lehto, T., Lonkila, A., Pitzén, S., Uusivuori, J., Vesala, J., Viitala, E.-J., Lintunen, J. 2023. Hiilinieluja ja ilmastohyötyjä hallituin riskein: Metsäsektorin ohjauskeinojen monitieteinen analyysi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 110/2023. 164 s. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-829-4

PeVL 28/2016 vp. Perustuslakivaliokunnan lausunto valtiovarainvaliokunnalle. Hallituksen esitys eduskunnalle metsälahjavähennystä koskevaksi lainsäädännöksi. 6 s. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_158+2016.aspx.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. Ratkaisujen Suomi. 29.5.2015. Hallituksen julkaisusarja 10/2015. 35 s. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163399/VNK_2015_10.pdf.

Suuriniemi, I., Matero, J., Hänninen, H. & Uusivuori, J. 2012. Factors affecting enlargement of family forest holdings. Silva Fennica 46(2): 253-266.

Tuori, K. 2011. Professori Kaarlo Tuorin lausunto metsätilan sukupolvenvaihdoksen veronhuojennuksista perustuslain näkökulmasta. Julkaisussa: Metsätilakoon ja rakenteen kehittäminen – Työryhmän kannanotot. Helsinki 2011. Työryhmämuistio, mmm 2011:3, osa 2. s 39-48. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-644-8.

Valonen, M., Korhonen, O. & Horne P. (2022). Metsänomistajien näkemyksiä turvemaametsien hiilen sidontaa ja varastointia lisäävistä metsänhoidollisista toimenpiteistä. Metsätieteen aikakauskirja 2022-10671. Tutkimusartikkeli. 23 s.

VaVM 28/2016 vp. Valtiovarainvaliokunnan mietintö. Hallituksen esitys eduskunnalle metsälahjavähennystä koskevaksi lainsäädännöksi. 11 s. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_158+2016.aspx.

Verohallinnon päätös metsän keskimääräisestä vuotuisesta tuotosta. 30.10.2018. VH/2079/00.01.00/2018. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47452/verohallinnon-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-mets%C3%A4n-keskim%C3%A4%C3%A4r%C3%A4isest%C3%A4-vuotuisesta-tuotosta2/

Verohallinnon tilastotietokanta 2024. https://vero2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Vero/.

8 Liitteet

Liite 1. Harvennusten viivästäminen.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä
		% metsänomistajista		
Kaikki (n = 2024)	35	46	19	100
Hallintatapa (n = 2025)				
Perheomistus	36	45	19	100
Yhtymä	34	50	17	100
Kuolinpesä	34	42	24	100
Tilan saantotapa (n = 1978)**				
Perintö	37	42	20	100
Lahja	33	49	18	100
Osto vanhemmilta	28	54	18	100
Osto sukulaisilta	35	42	23	100
Osto markkinoilta	37	49	14	100
Usea tapa	38	39	22	100
Metsänostoaikomus (n = 1979*)**				
Ei ostoaikomuksia	36	43	22	100
Osto sukulaisilta	30	61	9	100
Osto vapailta markkinoilta	34	57	9	100
Osto sukulai-silta/vapailta markkinoilta	36	57	6	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1927*)**				
Ei	36	43	21	100
Lisääntynyt	37	58	5	100
Vähentynyt	33	52	14	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1935*)**				
Perintönä	36	42	22	100
Testamentilla	37	41	22	100
Lahjoitan	43	46	11	100
Myyn	34	51	15	100
Muu tapa (ml. Yh-teismetsä ja yh-tymä/yhtiö)	27	67	6	100

En osaa sanoa	32	46	21	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n=2005*)**				
100	37	49	15	100
101-199	38	52	10	100
Yli 200	41	51	8	100
Ei myisi mistään hinnasta	35	46	19	100
Ei osaa sanoa	31	37	33	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1086*)**				
En tiedä	39	34	27	100
Olen kuullut	34	52	14	100
Olen perehtynyt	28	64	8	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1942*)**				
Ei	26	53	21	100
Tarvitsen lisätie-toa	39	45	16	100
Kyllä	38	50	12	100
En osaa sanoa	34	41	24	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 813)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	40	47	13	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	32	47	21	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	35	43	22	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	34	42	24	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 2. Päätehakkuun viivästäminen.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	56	25	18	100
Hallintatapa (n = 2040*)				
Perheomistus	56	26	18	100

Yhtymä	57	27	16	100
Kuolinpesä	56	18	26	100
Tilan saantotapa (n = 1994)**				
Perintö	57	23	20	100
Lahja	63	20	17	100
Osto vanhemmilta	49	34	17	100
Osto sukulaisilta	57	24	20	100
Osto markkinoilta	61	25	14	100
Usea tapa	54	23	22	100
Metsänostoaikomus (n = 1990*)**				
Ei ostoaikomuksia	55	24	21	100
Osto sukulaisilta	61	31	8	100
Osto vapailta mark-kinoilta	61	32	7	100
Osto sukulai-silta/vapailta markki-noilta	76	22	2	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1939)**				
Ei	56	25	19	100
Lisääntynyt	63	29	8	100
Vähentynyt	55	27	18	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1948*)**				
Perintönä	61	20	19	100
Testamentilla	57	24	19	100
Lahjoitan	57	30	13	100
Myyn	53	33	14	100
Muu tapa (ml. Yh-teismetsä ja yh-tymä/yhtiö)	62	30	7	100
En osaa sanoa	54	25	21	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 2017*)**				
100	60	26	14	100
101-199	59	30	10	100
Yli 200	60	32	8	100
Ei myisi mistään hin-nasta	58	24	18	100
Ei osaa sanoa	49	21	30	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 2000*)**				

En tiedä	56	19	26	100
Olen kuullut	57	29	14	100
Olen perehtynyt	57	35	8	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1950*)**				
Ei	47	31	22	100
Tarvitsen lisätietoa	63	23	14	100
Kyllä	60	28	12	100
En osaa sanoa	53	24	24	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 823*)				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	61	26	13	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	59	19	21	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	48	28	24	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	52	26	22	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 3. Lannoitus.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	41	35	23	100
Hallintatapa (n = 2027)				
Perheomistus	41	35	24	100
Yhtymä	45	37	17	100
Kuolinpesä	34	37	29	100
Tilan saantotapa (n = 1982)				
Perintö	39	37	24	100
Lahja	39	33	28	100
Osto vanhemmilta	43	33	24	100
Osto sukulaisilta	38	39	23	100
Osto markkinoilta	50	31	19	100
Usea tapa	38	37	25	100

Metsänostoaikomus (n = 1980*)**				
Ei ostoaikomuksia	36	38	26	100
Osto sukulaisilta	54	36	10	100
Osto vapailta mark-kinoilta	63	24	12	100
Osto sukulai-silta/vapailta markki-noilta	87	5	9	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1930*)**				
Ei	39	36	25	100
Lisääntynyt	62	27	12	100
Vähentynyt	39	39	22	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1939*)**				
Perintönä	36	38	26	100
Testamentilla	39	39	22	100
Lahjoitan	47	39	14	100
Myyn	50	29	21	100
Muu tapa (ml. Yh-teismetsä ja yh-tymä/yhtiö)	62	18	20	100
En osaa sanoa	40	36	24	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 2008*)**				
100	41	36	23	100
101-199	54	31	15	100
Yli 200	52	29	19	100
Ei myisi mistään hin-nasta	38	40	21	100
Ei osaa sanoa	32	33	35	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1987*)**				
En tiedä	33	37	30	100
Olen kuullut	45	36	20	100
Olen perehtynyt	58	30	12	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1941*)**				
Ei	43	35	22	100
Tarvitsen lisätietoa	42	37	21	100
Kyllä	49	36	15	100
En osaa sanoa	36	35	30	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 816*)**				

Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	52	30	19	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	39	43	18	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	39	46	15	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	33	41	26	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 4. Taimien istuttaminen tiheämpään.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	33	45	22	100
Hallintatapa (n = 2003)				
Perheomistus	34	44	22	100
Yhtymä	31	51	17	100
Kuolinpesä	26	47	27	100
Tilan saantotapa (n = 1959)				
Perintö	30	46	24	100
Lahja	28	54	18	100
Osto vanhemmilta	38	43	19	100
Osto sukulaisilta	32	45	23	100
Osto markkinoilta	40	43	18	100
Usea tapa	30	42	28	100
Metsänostoaikomus (n = 1959*)**				
Ei ostoaikomuksia	31	45	25	100
Osto sukulaisilta	34	59	6	100
Osto vapailta markkinoilta	41	48	12	100
Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta	56	32	12	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1910)**				
Ei	32	45	23	100

Lisääntynyt	10	49	11	100
Vähentynyt	34	46	20	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1916*)**				
Perintönä	30	46	24	100
Testamentilla	32	45	23	100
Lahjoitan	40	49	11	100
Myyn	37	47	17	100
Muu tapa (ml. Yhteismetsä ja yhtymä/yhtiö)	43	37	20	100
En osaa sanoa	31	44	25	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 1984*)**				
100	32	52	16	100
101-199	38	49	14	100
Yli 200	29	57	14	100
Ei myisi mistään hinnasta	33	45	22	100
Ei osaa sanoa	30	37	34	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1965*)**				
En tiedä	29	41	30	100
Olen kuullut	36	48	17	100
Olen perehtynyt	38	53	10	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1923*)**				
Ei	28	51	21	100
Tarvitsen lisätietoa	34	45	20	100
Kyllä	39	49	12	100
En osaa sanoa	30	41	28	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 806*)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	35	46	18	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	37	44	18	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	31	44	24	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	24	47	30	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 5. Jättäminen hiilivarastoksi, ei hakkuita.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	16	64	20	100
Hallintatapa (n = 2008*)				
Perheomistus	15	66	19	100
Yhtymä	22	57	21	100
Kuolinpesä	15	57	28	100
Tilan saantotapa (n = 1962*)**				
Perintö	18	60	22	100
Lahja	23	56	21	100
Osto vanhemmilta	7	75	18	100
Osto sukulaisilta	20	61	19	100
Osto markkinoilta	18	67	15	100
Usea tapa	12	65	23	100
Metsänostoaikomus (n = 1961*)**				
Ei ostoaikomuksia	16	61	23	100
Osto sukulaisilta	23	75	2	100
Osto vapailta mark-kinoilta	11	78	10	100
Osto sukulai-silta/vapailta markki-noilta	16	72	13	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1909)**				
Ei	16	63	21	100
Lisääntynyt	15	76	9	100
Vähentynyt	21	64	15	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1921)**				
Perintönä	15	64	21	100
Testamentilla	16	60	23	100
Lahjoitan	14	73	13	100
Myyn	14	71	15	100
Muu tapa (ml. Yh-teismetsä ja yh-tymä/yhtiö)	13	76	11	100

En osaa sanoa	19	57	24	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 1989*)**				
100	19	63	18	100
101-199	16	72	13	100
Yli 200	24	67	9	100
Ei myisi mistään hinnasta	16	67	17	100
Ei osaa sanoa	13	52	35	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1969*)**				
En tiedä	20	54	26	100
Olen kuullut	14	69	17	100
Olen perehtynyt	13	78	9	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1925*)**				
Ei	12	69	19	100
Tarvitsen lisätietoa	21	63	16	100
Kyllä	17	68	15	100
En osaa sanoa	14	60	26	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 808*)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	26	56	18	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	20	63	16	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	11	71	18	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	8	70	22	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 6. Lahopuun lisääminen.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2026)	51	32	17	100
Hallintatapa (n = 2026)				
Perheomistus	51	32	17	100

Yhtymä	50	32	18	100
Kuolinpesä	54	28	17	100
Tilan saantotapa (n = 1980*)				
Perintö	54	28	18	100
Lahja	51	32	17	100
Osto vanhemmilta	42	42	16	100
Osto sukulaisilta	50	29	21	100
Osto markkinoilta	54	30	16	100
Usea tapa	52	31	17	100
Metsänostoaikomus (n = 1981)**				
Ei ostoaikomuksia	51	30	19	100
Osto sukulaisilta	58	29	13	100
Osto vapailta markkinoilta	47	42	11	100
Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta	63	30	7	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1929)				
Ei	51	31	17	100
Lisääntynyt	57	32	11	100
Vähentynyt	55	30	15	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1939*)				
Perintönä	52	31	17	100
Testamentilla	51	32	17	100
Lahjoitan	50	37	13	100
Myyn	51	35	14	100
Muu tapa (ml. Yhteismetsä ja yhtymä/yhtiö)	68	25	7	100
En osaa sanoa	52	27	20	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 2007*)**				
100	54	34	11	100
101-199	58	30	11	100
Yli 200	57	34	9	100
Ei myisi mistään hinnasta	52	32	16	100
Ei osaa sanoa	43	29	28	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1985*)**				

En tiedä	49	31	21	100
Olen kuullut	55	30	15	100
Olen perehtynyt	50	37	12	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1942*)**				
Ei	48	35	17	100
Tarvitsen lisätietoa	57	30	13	100
Kyllä	53	34	13	100
En osaa sanoa	49	29	22	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 814*)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	59	27	13	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	62	21	17	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	45	40	15	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	42	39	19	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 7. Jatkuva kasvatus.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	62	20	18	100
Hallintatapa (n = 2029*)				
Perheomistus	61	21	18	100
Yhtymä	64	23	14	100
Kuolinpesä	63	11	25	100
Tilan saantotapa (n = 1984)**				
Perintö	65	16	19	100
Lahja	68	15	17	100
Osto vanhemmilta	53	29	18	100
Osto sukulaisilta	63	18	19	100
Osto markkinoilta	61	23	16	100
Usea tapa	65	20	15	100

Metsänostoaikomus (n = 1981*)**				
Ei ostoaikomuksia	62	18	20	100
Osto sukulaisilta	71	18	11	100
Osto vapailta mark-kinoilta	63	28	10	100
Osto sukulai-silta/vapailta markki-noilta	61	29	10	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1930)**				
Ei	63	19	19	100
Lisääntynyt	60	30	11	100
Vähentynyt	58	31	11	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1941*)				
Perintönä	64	16	19	100
Testamentilla	61	21	18	100
Lahjoitan	63	25	12	100
Myyn	57	26	16	100
Muu tapa (ml. Yh-teismetsä ja yh-tymä/yhtiö)	61	24	15	100
En osaa sanoa	62	19	19	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 2008*)**				
100	68	17	16	100
101-199	63	25	13	100
Yli 200	70	22	8	100
Ei myisi mistään hin-nasta	63	21	16	100
Ei osaa sanoa	57	15	29	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1987*)**				
En tiedä	66	12	23	100
Olen kuullut	60	25	15	100
Olen perehtynyt	58	31	11	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1941*)**				
Ei	56	25	20	100
Tarvitsen lisätietoa	68	18	14	100
Kyllä	60	27	13	100
En osaa sanoa	61	16	23	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 817)				

Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	65	22	14	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	65	20	15	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	64	20	16	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	56	23	20	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 8. Nopeasti kasvavavien puulajien istuttaminen.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	36	33	31	100
Hallintatapa (n = 1998)				
Perheomistus	37	33	30	100
Yhtymä	33	36	30	100
Kuolinpesä	32	29	39	100
Tilan saantotapa (n = 1954)				
Perintö	34	34	32	100
Lahja	31	43	26	100
Osto vanhemmilta	40	30	30	100
Osto sukulaisilta	35	32	33	100
Osto markkinoilta	41	28	30	100
Usea tapa	33	38	29	100
Metsänostoaikomus (n = 1951*)**				
Ei ostoaikomuksia	34	32	34	100
Osto sukulaisilta	46	40	14	100
Osto vapailta markkinoilta	45	37	17	100
Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta	46	30	24	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1901*)**				
Ei	34	33	32	100

Lisääntynyt	47	35	18	100
Vähentynyt	45	32	23	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1910*)				
Perintönä	36	31	33	100
Testamentilla	33	36	30	100
Lahjoitan	35	44	21	100
Myyn	42	31	27	100
Muu tapa (ml. Yhteismetsä ja yhtymä/yhtiö)	44	31	25	100
En osaa sanoa	34	31	35	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 1979*)**				
100	39	35	26	100
101-199	44	33	23	100
Yli 200	38	40	22	100
Ei myisi mistään hinnasta	33	37	30	100
Ei osaa sanoa	32	25	43	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1958*)**				
En tiedä	32	30	38	100
Olen kuullut	38	34	28	100
Olen perehtynyt	41	40	19	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1916*)**				
Ei	37	30	33	100
Tarvitsen lisätietoa	38	33	29	100
Kyllä	38	40	22	100
En osaa sanoa	33	30	36	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 808)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	41	35	24	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	29	42	30	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	33	35	32	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	31	31	37	100

**** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 9. Jatkuva kasvatus turvemailla ja luopuminen kunnostusojituksista.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2041)	38	31	31	100
Hallintatapa (n = 2019)				
Perheomistus	35	33	32	100
Yhtymä	43	32	26	100
Kuolinpesä	44	23	33	100
Tilan saantotapa (n = 1975*)**				
Perintö	42	26	32	100
Lahja	42	30	28	100
Osto vanhemmilta	31	39	30	100
Osto sukulaisilta	35	27	38	100
Osto markkinoilta	37	36	27	100
Usea tapa	27	41	33	100
Metsänostoaikomus (n = 1971*)**				
Ei ostoaikomuksia	37	29	34	100
Osto sukulaisilta	54	29	17	100
Osto vapailta markkinoilta	39	42	19	100
Osto sukulaisilta/vapailta markkinoilta	33	50	17	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1922)**				
Ei	37	30	33	100
Lisääntynyt	41	40	19	100
Vähentynyt	44	36	20	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1932)				
Perintönä	38	28	34	100
Testamentilla	33	35	32	100
Lahjoitan	45	32	23	100
Myyn	35	36	28	100
Muu tapa (ml. Yhteismetsä ja yhtymä/yhtiö)	42	30	28	100
En osaa sanoa	38	29	33	100

Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 1999*)**				
100	42	36	22	100
101-199	43	34	24	100
Yli 200	45	36	19	100
Ei myisi mistään hinnasta	38	33	29	100
Ei osaa sanoa	30	24	46	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1979*)**				
En tiedä	37	25	38	100
Olen kuullut	38	33	29	100
Olen perehtynyt	38	44	18	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1935*)**				
Ei	38	34	28	100
Tarvitsen lisätietoa	42	28	30	100
Kyllä	39	42	19	100
En osaa sanoa	34	28	39	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 815*)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	43	29	27	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	42	22	36	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	40	30	30	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	26	39	35	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*

Liite 10. Heikkotuottoisten turvemaiden jättäminen metsätalouden ulkopuolelle.

	Kyllä	**Ei**	**En osaa sanoa**	**Yhteensä**
% metsänomistajista				
Kaikki (n = 2024)	52	19	29	100
Hallintatapa (n = 2026)				
Perheomistus	51	19	30	100
Yhtymä	58	21	21	100

Kuolinpesä	50	16	33	100
Tilan saantotapa (n = 1981)				
Perintö	54	17	29	100
Lahja	59	15	26	100
Osto vanhemmilta	48	22	30	100
Osto sukulaisilta	57	21	22	100
Osto markkinoilta	54	18	28	100
Usea tapa	40	25	35	100
Metsänostoaikomus (n = 1978*)**				
Ei ostoaikomuksia	51	18	31	100
Osto sukulaisilta	64	16	19	100
Osto vapailta mark-kinoilta	54	30	16	100
Osto sukulai-silta/vapailta markki-noilta	57	24	19	100
Onko tilan metsätalousmaan pinta-ala muuttunut viiden edellisen vuoden aikana? (n = 1929)**				
Ei	51	19	30	100
Lisääntynyt	63	20	17	100
Vähentynyt	50	29	21	100
Tapa, jolla metsänomistaja aikoo luopua metsätilastaan (n = 1935*)				
Perintönä	46	22	32	100
Testamentilla	50	23	27	100
Lahjoitan	61	18	21	100
Myyn	55	17	27	100
Muu tapa (ml. Yh-teismetsä ja yh-tymä/yhtiö)	54	23	23	100
En osaa sanoa	56	15	30	100
Hinta, jolla luopuisi metsätilasta (n = 2006*)**				
100	55	20	25	100
101-199	62	17	21	100
Yli 200	61	23	16	100
Ei myisi mistään hin-nasta	49	22	28	100
Ei osaa sanoa	44	15	41	100
Tieto metsälahjavähennyksestä (n = 1987*)**				
En tiedä	46	17	37	100

Olen kuullut	56	18	25	100
Olen perehtynyt	60	27	13	100
Aikomus käyttää metsälahjavähennystä (n = 1942*)**				
Ei	47	25	28	100
Tarvitsen lisätietoa	57	15	28	100
Kyllä	58	24	18	100
En osaa sanoa	48	17	35	100
Ikäryhmä ja hallinta-aika (n = 816*)**				
Alle 60-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	59	15	26	100
Alle 60-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	61	15	25	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika alle 13 vuotta	47	30	23	100
Yli 70-vuotias, hallinta-aika 30 vuotta tai yli	45	23	32	100

*** = P-arvo < 0.001, ** = P-arvo < 0.01, * = P-arvo < 0.05.*